Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет обліку, аудиту та інформаційних систем
Кафедра обліку та оподаткування
спеціальність 071 «Облік і оподаткування»,
спеціалізація «Облік і оподаткування»

Затверджую

Зав. кафедри_____
Сопко В.В.

«___»_____ 201_ р.

Завдання
на випускну кваліфікаційну роботу студентові

Домачук Лесі Андріївні

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи
«Облік, аналіз і аудит грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті»
Затверджена наказом ректора від «29» 12. 2017 р. № 4451
2. Строк здачі студентом закінченої роботи _____
3. Цільова установка та вихідні дані до роботи
Мета роботи: обґрунтування теоретичних основ й організаційно-методичних підходів та розробка практичних рекомендацій щодо обліку, аналізу і аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті.
Об'єкт дослідження: процес формування інформації щодо обліку, аналізу і аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті.
Предмет дослідження: сукупність теоретичних й організаційно-методичних положень обліку, аналізу і аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті.
4. Перелік графічного матеріалу
Таблиці, схеми, діаграми, первинні документи, звітні документи_____
_____
_____

5. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом)

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ

1.1. Сутність та класифікація грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті.

1.2. Огляд та аналіз нормативної бази і спеціальної літератури з теми дослідження.

1.3. Передумови організації та методології обліку, аналізу та аудиту у Монастирищенської філії ПАТ «Райз-Максимко».

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ

2.1. Організація бухгалтерського обліку грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті

2.2. Методика фінансового обліку грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті.

2.3. Відображення звітної інформаії про грошові кошти та їх еквіваленти у національній валюті

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ

3.1. Мета, завдання, інформаційні джерела аналізу і аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті.

3.2. Методика проведення аналізу грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті.

3.3. Методика проведення аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті.

Висновки до розділу 3

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

6. Календарний план виконання роботи

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи

		За планом	Фактично
1	Затвердження плану ВКР та назва виконання статті	15.12.2017	15.12.2017
2	Наукова стаття	25.06.2018	25.06.2018
3	Написання першого розділу: Теоретичні аспекти обліку, аналізу і аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті	30.04.2018	30.04.2018
4	Написання другого розділу: Організація і методика обліку грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті	15.06.2018	15.06.2018
5	Написання третього розділу : Методика аналізу та аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті	21.09.2018	21.09.2018
6	Попередній захист	16.11.2018	16.11.2018
7	Подання роботи на кафедру	26.11.2018	26.11.2018

7. Дата видачі завдання «___»_____201__ р.

8. Керівник випускної кваліфікаційної роботи_____ Ніколенко Н.В.
(прізвище, ініціали, підпис)
9. Гарант освітньої програми _____ Бенько М.М.
(прізвище, ініціали, підпис)
10. Завдання прийняв до виконання студент_____
(прізвище, ініціали, підпис)

11. Висновок керівника випускної кваліфікаційної роботи

_____
_____
_____

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Керівник випускної кваліфікаційної роботи _____
(підпис, дата)

12. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу

Випускна кваліфікаційна робота студента _____
(прізвище, ініціали)
може бути допущена до захисту в екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми _____Бенько М.М.
(підпис, прізвище, ініціали)

Завідувач кафедри_____Фоміна О.В.
(підпис, прізвище, ініціали)

«_____»_____201_ р.

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра обліку та оподаткування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

ОБЛІК, АНАЛІЗ І АУДИТ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ

Студентки 2 курсу, 2м групи, спеціальності 071 «Облік і оподаткування» спеціалізації «Облік і оподаткування» _____ Домачук Лесі Андріївни

Науковий керівник к.е.н. ст. викладач _____ Ніколенко Наталія Володимирівна

Гарант освітньої програми д.е.н., професор _____ Бенько Микола Миколайович

Київ 2018

ВСТУП 4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ 7
1.1. Сутність та класифікація грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті. 7
1.2. Огляд та аналіз нормативної бази і спеціальної літератури з теми дослідження. 15
1.3. Передумови організації та методології обліку, аналізу та аудиту у Монастирищенської філії ПАТ «Райз-Максимко». 21
Висновки до розділу 1 32
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ 34
2.1. Організація бухгалтерського обліку грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті. 34
2.2. Методика фінансового обліку грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті. 47
2.3. Відображення звітної інформації про грошові кошти та їх еквіваленти у національній валюті. 58
Висновки до розділу 2 70
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ 73
3.1. Мета, завдання, інформаційні джерела аналізу і аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті. 73
3.2. Методика проведення аналізу грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті. 77
3.3. Методика проведення аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті. 89
Висновки до розділу 3 102
ВИСНОВКИ 104
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 109
ДОДАТКИ 106

ЗМІСТ

ВСТУП

Актуальність випускної кваліфікаційної роботи. Сучасний стан розвитку національної економіки характеризується збільшенням обсягу і ускладненням взаємовідносин між учасниками ринку. Оборот та раціональне і ефективне використання грошових коштів суб'єктами господарювання є запорукою грошового обороту країни, який забезпечується певною кількістю грошей. Зміни в кількості коштів у суб'єктів господарювання, впливають на інтенсивність обороту коштів, на формування показників ліквідності та платоспроможності.

За даними Державної служби статистики України за останні сім років спостерігається постійне зростання показників грошових агрегатів, протягом періоду їх приріст становить 523 074 млн грн (Дод. А). Це, в свою чергу, призводить до необхідності вдосконалення обліку, аналізу та аудиту грошових коштів та їх еквівалентів.

Дієва та чітка організація системи обліку та аудиту грошових коштів є необхідною умовою оптимізації грошового обороту будь-якого суб'єкта господарювання, а також його стабільного та ефективного функціонування. Відсутність або неповнота інформації про стан грошових коштів та їх еквівалентів у звітності підприємства може призвести до некоректних аналітичних розрахунків і висновків щодо динаміки оборотності активів та інших показників ділової активності підприємства, ліквідності балансу та платоспроможності в короткостроковій і довгостроковій перспективі.

Оперативне та ефективне управління грошовими коштами та їх еквівалентами на суб'єкті господарювання здійснюється в результаті використання сучасних підходів до методики та організації їх обліку, аналізу та аудиту. Дані питання розглядалися у працях Ф.Ф. Бутинця, М. Т. Білухи, С. Брю, Є.В. Калюги, М.В. Кужельного, Є.В. Мниха, К. Макконелла, Л.Г. Ловінської, І.С. Несходовського, В.О. Озерана, О.М. Петрука, А.А. Пилипенка, В.В. Сопко, В.О. Шевчука та інших. Не зменшуючи результати проведених досліджень та їх значення для розвитку науки, варто відмітити,

подальшого дослідження потребують підходи до обліково-аналітичного забезпечення процесів використання та формування грошових коштів та їх еквівалентів, а також питання вдосконалення процедур їх аудиту.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних основ й організаційно-методичних підходів та розробка практичних рекомендацій щодо обліку, аналізу і аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті.

Для досягнення поставленої мети слід вирішити наступні ***завдання***:

1. Дослідити сутність та класифікацію грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті.

2. Дати критичний аналіз нормативній базі та спеціальній літературі з теми дослідження.

3. Розглянути передумови організації та методології обліку, аналізу та аудиту у Монастирищенської філії ПАТ «Райз-Максимко».

4. Навести організацію бухгалтерського обліку грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті.

5. Розкрити методику фінансового обліку грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті.

6. Дослідити відображення звітної інформації про грошові кошти та їх еквіваленти у національній валюті.

7. Охарактеризувати мету, завдання, інформаційні джерела аналізу і аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті.

8. Вдосконалити методику проведення аналізу грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті.

9. Вдосконалити методику проведення аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті.

Об'єктом дослідження є процес формування інформації щодо обліку, аналізу і аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті.

Робота виконана за матеріалами Монастирищенської філії ПАТ «Райз-Максимко». Аналіз основних показників підприємства наведено у розділі 1 та пояснювальній записці (Дод.Б).

Предметом дослідження є сукупність теоретичних й організаційно-методичних положень обліку, аналізу і аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, що регламентують облік, аналіз та аудит грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті, Міжнародні стандарти фінансової звітності, національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, Міжнародні стандарти аудиту, статистичні матеріали Державної служби статистики України, праці вітчизняних та зарубіжних науковців тощо. Фактологічною основою проведеного дослідження є матеріали первинного, аналітичного і синтетичного обліку та фінансова звітність Монастирищенської філії ПАТ «Райз-Максимко».

Практична значущість обраної теми випускної кваліфікаційної роботи для базового підприємства полягає у тому, що одержані результати систематизації та узагальненні інформації щодо обліку, аналізу і аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті, спрямовані на підвищення рівня організації та ведення обліку операцій з грошовими коштами.

Науковою гіпотезою дослідження є припущення того, що тільки раціонально організований облік, аналіз та аудит грошових коштів та їх еквівалентів зуміє забезпечити формування достовірної інформації щодо розрахункових операцій суб'єкта господарювання, регулювання порядку їх здійснення та ефективного використання з найменшими втратами та прийняття своєчасних управлінських рішень.

Науковою новизною дослідження є обґрунтування теоретико-методологічних положень і розробка практичних рекомендацій з удосконалення обліку, аналізу і аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті. А саме з метою удосконалення аудиту операцій з грошовими коштами та їх еквівалентами у випускній кваліфікаційній роботі запропоновані робочі документи аудитора, які дозволять удосконалити методику перевірки відповідних операцій

Апробація результатів дослідження. Одержані результати дослідження були опубліковані в статті «Методичні підходи до фінансового обліку грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті», яка надрукована у збірнику наукових статей студентів КНТЕУ.

Структура та обсяг роботи. Робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст викладено на 106 сторінках друкованого тексту. Робота містить 16 таблиць, 11 рисунків та 8 формул, додатки на 44 сторінках. Список використаних джерел включає 120 од.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ

1.1. Сутність та класифікація грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті

Розвиток економіки будь-якої країни характеризується ускладненням фінансово-господарських зв'язків між суб'єктами підприємницької діяльності, посиленням конкуренції, активним впровадженням інформаційних технологій, удосконаленням методів ринкового регулювання і контролю. За таких умов на перший план виходить прийняття рішень оперативного, тактичного і стратегічного характеру щодо управління грошовими коштами, якість яких напряму залежить від особи, що їх приймає та її особистих характеристик: рівня знань і досвіду. Останні базуються на інформації, яка узагальнюється різноманітними службами підприємства, особливе місце серед яких займають бухгалтерська, аналітична та аудиторська.

Таким чином, бухгалтерський облік, аналіз та аудит грошових коштів та їх еквівалентів, як найбільш ліквідної частини оборотних активів є однією з основних ланок управлінського процесу, спрямованого на забезпечення і подальше покращення фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності суб'єкта господарювання.

Особливості грошових коштів та їх еквівалентів, як об'єктів бухгалтерського обліку, аналізу і контролю, можуть бути виявлені лише виходячи з їх економічної суті та з врахуванням понять, вироблених економічною наукою протягом останніх століть. В цьому контексті слід окремо закцентувати увагу на наукових підходах до дефініції грошей та їх еквівалентів, синтезувавши багатолітні дослідження науковців, спрямовані на вивчення цих термінів на макро- та мікроекономічному рівнях.

Гроші – це одне з найбільш грандіозних відкриттів людства протягом його існування. Гроші виконують ряд важливих функцій:

1. Міра вартості - це функція, в якій гроші забезпечують вираження і вимірювання вартості товарів, надаючи їй форму ціни. Для забезпечення виконання грошима функції міри вартості держава у законодавчому порядку впроваджує масштаб цін та встановлює певну грошову одиницю для розрахунків — національну валюту.
2. Засіб обігу - це функція, в якій гроші є посередником в обміні товарів і забезпечують їх обіг.
3. Засіб нагромадження - це функція, що пов'язана із здатністю грошей бути засобом збереження вартості, представником абстрактної форми багатства. Сутність цієї функції полягає в тому, що гроші виходять зі сфери обігу і перетворюються на скарб.
4. Засіб платежу - це функція, в якій гроші обслуговують погашення різноманітних боргових зобов'язань між суб'єктами економічних відносин, що виникають у процесі розширеного відтворення.
5. Світові гроші - це функція, в якій гроші обслуговують рух вартості в міжнародному економічному обороті і забезпечують реалізацію взаємовідносин між країнами.

За критерієм матеріально-речового змісту розрізняють дві групи носіїв грошових властивостей: повноцінні (товарні та металеві) і неповноцінні (паперові та кредитні) [64, С. 25-26]. Повноцінні - це гроші, номінальна вартість яких відповідає вартості благородного металу, що міститься в них. До повноцінних відносять товарні та металеві гроші. Неповноцінні гроші - це гроші, які не мають власної субстанціональної вартості. До них відносяться паперові, кредитні гроші та білонна монета. Змішані форми грошей - гроші, якими користувалися в період переходу від повноцінних до неповноцінних грошей [45, С. 51].

Характерні риси грошових коштів та їх еквівалентів, як об’єктів бухгалтерського обліку, можуть бути виявлені в результаті аналізу

діалектичної природи більш ширшої соціально-економічної категорії — «гроші» [86, С. 216].

Виходячи з того, що гроші є явищем суспільним їх сутність змінюється адекватно змінам характеру суспільних відносин, в яких вони функціонують, тому багатовікові дослідження сутності грошей на сьогодні не дають однозначної й остаточної відповіді на питання, що ж таке гроші. В той же час існують альтернативні підходи до вирішення сутності грошей. Низку визначень поняття «гроші» розглянуто в Додатку В.

Одним із поширених підходів є - емпіричний підхід. Початківцем такого підходу був економічний вчений Ф. Вокер, який зазначав, що: «Гроші – це те, що вони виконують» [19, С. 215-216] та К. Макконелл і С. Брю, які зауважували, що: «Гроші є тим, що вони роблять. Все те, що виконує функції грошей, є грішми» [68, С. 98-99].

У іншому - функціональному підході, вважає А. Гальчинський, увага акцентується на суто прикладному аспекті визначення грошей. А відтак теоретичні проблеми, що характеризують їхню глибинну суть, не набувають істотного значення. Тому їх цілком свідомо знехтувано, і форма зовнішнього вияву грошей, що реалізує себе через грошові функції, сприймається як безпосередній вираз їхньої суті. Щоб подолати згадану обмеженість, необхідно спочатку визначити методологічну базу, послідовно дотримуючись якої можна знайти науково вмотивоване вирішення поставленої проблеми [4, С. 143].

Еквівалентний підхід до визначення сутності грошей, як вважає М. Савлук, не враховує такого важливого призначення грошей, як обслуговування потреб нагромадження цінності. З цього погляду визначення сутності грошей еквівалентного підходу видається недостатньо повним порівняно з функціональним [31, С. 55-56].

Гроші як засіб обігу з самого початку виконують інтегруючу роль в економіці, так як вони зв’язують товаровиробників у єдиний економічний організм, в якому кожний виконує свої специфічні функції, задовольняючи

загальні потреби [30, С. 17-18]. Дослідженням проблем грошового обігу займався і М. Бунге, зокрема він стверджував, що гроші виникли у процесі еволюції та задоволення потреб обміну. «Поява грошей взагалі, і зокрема мета - лічних, або монет, є абсолютно природним явищем, якщо звернути увагу на ті перепони, які зустрічаються при природному обміні і накопиченні майна без знарядь обміну» [13, С. 131].

На основі дослідження сутності грошей ми пропонуємо авторське визначення цієї економічної категорії – гроші це матеріальний актив, який є проміжним засобом при купівлі товарів, робіт та послуг.

З розвитком та ускладненням операцій на фінансових ринках, поряд з традиційними грошовими коштами, з'являються все нові й нові види оборотних активів, які мають рівень ліквідності максимально наближений до ліквідності грошових активів, однак на відміну від останніх здатні приносити інвестиційний прибуток. У закордонній практиці бухгалтерського обліку та звітності, а з 1999 р. й в Україні, ці активи дістали назву «еквіваленти грошових коштів». Еквіваленти грошових коштів – це свого роду проміжна ланка між грошовими коштами та фінансовими інвестиціями.

У зв'язку з цим виникає потреба у дослідженні класифікаційних ознак грошових коштів та їх еквівалентів з метою визначення пріоритетів в дослідженні тих чи інших видів грошових коштів на мікрорівні.

Сопко В.В. наводить класифікацію грошових коштів: за видами валют – національна валюта, іноземна валюта; за місцем зберігання – аванси видані, підзвітні кошти, еквіваленти грошових коштів, рахунок у банку, каса; за призначенням – необоротні, оборотні; за джерелами надходження – власні, запозичені, залучені [103, С. 199-200].

Остафійчук С.М. пропонує класифікувати грошові кошти за: формою існування розрізняти готівкові та безготівкові грошові кошти. До готівкових грошових коштів відносить грошові кошти в касі, до безготівкових – грошові кошти на рахунках в банках та електронні гроші. За видом валюти:

грошові кошти у національній валюті та грошові кошти в іноземних валютах. Класифікація грошових коштів за видами валют має надзвичайно важливе значення для управління залишком грошових коштів, оскільки дозволяє керівництву підприємства оперативно реагувати на зміну курсів іноземних валют відносно національної валюти. За місцем зберігання: грошові кошти в касі; грошові кошти на рахунках в банках; електронні гроші (залишки на депозитних платіжних картках та кошти на рахунках платіжних систем в Інтернеті) [87, С. 264].

Скоробогатова В.В. зазначає, що «грошові кошти є поняттям бухгалтерського обліку, яке відображає найліквідніші активи підприємства та включає готівку в касі; кошти на рахунках в банках (на поточному рахунку та частина коштів на інших рахунках, наприклад, рахунки відкриті для розрахунків за чеками); електронні гроші, які емітуються у відкрито циркулюючій системі; депозити до запитання та кошти в дорозі» [99, С. 86].

З метою узагальнення існуючих загальноприйнятих ознак класифікації грошових коштів, їх класифікація для потреб управління грошовими коштами загалом та обліку, аналізу, аудиту схематично (рис.1.1). представлена класифікація грошових коштів.

В умовах ринкових відносин зростає роль і еквівалентів грошових коштів в діяльності суб'єктів господарювання. С. І. Чорна пропонує таку класифікацію еквівалентів грошових коштів, виражених у цінних паперах:

– за типом оподаткування доходу: неоподатковувані, оподатковувані відповідно до встановлених ставок;

– залежно від місця знаходження емітента: внутрішні, іноземні;

– залежно від характеру фінансових зобов'язань: боргові, пайові;

– залежно від рівня доходу, який буде отримано: з фіксованим доходом, з плаваючою ставкою процентного доходу, з доходом, що залежить від розміру прибутку;

– залежно від способу реєстрації руху: іменні, на пред'явника;

– залежно від статусу емітента: державні, муніципальні, корпоративні, банківські [116, С. 50-51].

Рис. 1.1 Класифікація грошових коштів

Проте, запропонована названим автором класифікація потребує уточнення, наприклад: еквіваленти грошових коштів можуть виступати як у формі цінних паперів, так і в інших формах; акції інших підприємств не можуть бути віднесеними до еквівалентів грошових коштів в силу їх значної ризиковості.

Відповідно до МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» [75] та НП(с) БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [80] сформовано порядок визначень основних термінів при обліку грошових коштів та наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Визначення термінів, які використовуються при обліку грошових коштів та їх еквівалентів

№	Термін	Визначення
1	Грошові кошти	готівка, гроші на рахунках у банках до запитання.
2	Готівка	грошові знаки національної валюти України (банкноти і монети, у тому числі розмінні, обігові, пам'ятні монети, які є платіжними засобами).
3	Готівкова виручка	сума фактично одержаної готівки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), а також від операцій, що безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна.
4	Готівкові розрахунки	платежі готівкою суб'єктів господарювання і фізичних осіб за реалізовану продукцію (товари, виконані роботи, надані послуги), а також за операціями, які безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна.
5	Еквіваленти грошових коштів	короткострокові, високоліквідні інвестиції, які вільно конвертуються у відомі суми грошових коштів і яким притаманний незначний ризик зміни вартості.
6	Грошові потоки	надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів.
7	Негрошові операції	операції, які не потребують використання грошей та їх еквівалентів.
8	Звіт про рух грошових коштів	звіт, який відображає надходження і вибуття грошових коштів протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.
9	Операційна діяльність	основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю.
10	Інвестиційна діяльність	придбання та реалізація тихнеоборотних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів.
11	Фінансова діяльність	діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства.
12	Оборотні активи	гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Схожі та відмінні риси грошових коштів, їх еквівалентів та цінних паперів як взаємопов’язаних економічних категорій, лежать у багатьох площинах:

1. Грошові кошти або взагалі не мають обмеження за терміном існування (безготівкові), або їхній обіг обмежується виключно фізичними параметрами зношуваності банкноти (готівка), тоді як цінні папери та еквіваленти грошових коштів можуть перебувати в обігу упродовж різного часового діапазону – від кількох днів до десятків років.

2. Цінні папери та еквіваленти грошових коштів, на відміну від грошових коштів, можуть бути похідними від інших фінансових активів.

3. Емісійна форма випуску, яка полегшує обмін фінансовими активами між різними суб'єктами господарювання та фізичними особами, характерна як для цінних паперів та еквівалентів грошових коштів, так і для грошових коштів, тоді як індивідуальна притаманна виключно цінним паперам та, в окремих випадках, – еквівалентам грошових коштів.

4. Ліквідність є ключовою характеристикою, яка об'єднує грошові кошти та їх еквіваленти, одночасно відмежовуючи їх від цінних паперів. Водночас ліквідність останніх може варіюватися від дуже низької до високої, для грошових коштів та їх еквівалентів характерний високий ступінь ліквідності.

5. За ступенем ризику вкладення цінні папери можуть бути як високоризиковими, так і середньоризиковими та низькоризиковими, тоді як еквіваленти грошових коштів належать до низькоризикових активів.

6. Грошові кошти можуть бути емітовані виключно державою. Емісію цінних паперів та грошових еквівалентів можуть здійснювати різноманітні підприємства, фінансові установи і навіть приватні особи [17, С. 127].

Отже, основною характеристикою, яка виділяє грошові кошти та їх еквіваленти з-поміж інших оборотних активів і є базовою для точного їх визначення як окремої економічної категорії, є їхня ліквідність. Саме тому грошові кошти та їх еквіваленти нами розглядаються як готівка в касі, електронні гроші, залишки коштів на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути використані господарюючим суб'єктом протягом будь-якого моменту часу для проведення розрахунків у процесі здійснення господарських операцій та отримання інвестиційного прибутку.

1.2 Огляд та аналіз нормативної бази і спеціальної літератури з теми дослідження

Більшість операцій, що відбуваються на підприємстві, пов'язані з придбанням, виробництвом і продажем товарів та послуг і отже, оплатою та одержанням грошових коштів та їх еквівалентів. Оскільки вони мають здатність обертатись, ступінь ризику помилок в обліку та контролю на цій ділянці обліку є досить великий. Тому важливим завданням є підвищення якості обліково-аналітичной інформації як до окремих об'єктів обліку, так і всієї системи обліку і звітності на підприємстві, яке «може бути забезпеченим на базі таких фундаментальних якісних характеристик, як правдивість, точність, повнота, нейтральність, що формуються на основних принципах надання та розкриття обліково-аналітичної інформації» [25, С. 28].

Законність здійснення операцій з грошовими коштами регламентується чинним законодавством України і визначається на основі нормативно-правових документів. Рівні нормативного регулювання обліку, аналізу та аудиту грошових коштів та їх еквівалентів наведено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Рівні нормативного регулювання обліку, аналізу та аудиту грошових коштів та їх еквівалентів

1 рівень – Міжнародні нормативно - правові акти					
МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів»	МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів»	МСБО 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції»	Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг		
ІІ рівень Державні правові норми					
Цивільний, Господарський та Податковий кодекси України	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»	Закони України «Про банки і банківську діяльність» «Про національний банк України»	Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні»	Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій в сфері торгівлі, громадського харчування та послуг»	Закон Украхни «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні»

Продовження таблиці 1.2

Указ	Інструкція про	Інструкція	Інструкція	Інструкція	Закон

Президента України «Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки»	застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій	про інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків	Національного Банку України «Про порядок відкриття, використання і закриття рахунків в національній та іноземній валютах»	«Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті»	України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»					
ІІІ рівень підприємства					
Положення про облікову політику (в частині монетарних та змішаних активів)					

Користувачі фінансової звітності суб'єкта господарювання зацікавлені в тому, як суб'єкт господарювання генерує і використовує грошові кошти та їх еквіваленти. Це не залежить від характеру діяльності суб'єкта господарювання і від того, чи можна розглядати грошові кошти як продукцію суб'єкта господарювання, наприклад, у випадку фінансової установи. Грошові кошти потрібні суб'єктам господарювання, як правило, з однакових причин, якою різною не була б їх основна діяльність, від якої одержують дохід. Суб'єктам господарювання потрібні грошові кошти для здійснення операцій, погашення зобов'язань і забезпечення доходу інвесторам.

Основними нормативними актами І-ІІ рівня (детальний їх опис наведено в Додатку Г), що регламентують здійснення операцій з грошовими коштами та їх еквівалентами є:

- Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» від 06.07.1995 р. № 265/95-ВР - визначає правові засади застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг [49].

- Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене постановою Правління Нацбанку України від

29.12.2017 р. № 148 - визначає порядок ведення касових операцій у національній валюті України юридичними особами (крім банків) та їх відокремленими підрозділами незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, органами державної влади та органами місцевого самоврядування під час здійснення ними діяльності з виробництва, реалізації, придбання товарів чи іншої господарської діяльності, фізичними особами, які здійснюють підприємницьку діяльність, фізичними особами [94].

- Положення про електронні гроші в Україні, затверджене постановою Правління Національного банку України від 04.11.2010 р. № 481 – встановлює вимоги Національного банку до суб'єктів, що здійснюють операції з електронними грошима, порядку здійснення цих операцій, а також до правил використання електронних грошей в Україні та порядку їх узгодження [91].

- Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затвердженеа Постановою Правління Національного банку України від 21.01.2004 р. № 22 - встановлює загальні правила, види і стандарти розрахунків клієнтів банків та банків у грошовій одиниці України на території України, що здійснюються за участю банків [56].

- Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена МФУ від 30.11.1999 р. № 291 - встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб [57].

- Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 (МСБО 7) «Звіт про рух грошових коштів» від 01.01.2012 р. - визначає вимоги до надання інформації про минулі зміни грошових коштів суб'єкта господарювання та їх еквівалентів за допомогою звіту про рух грошових коштів, який

розмежовує грошові потоки протягом періоду від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності [75].

- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 р. №73 - визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів [80].

- «Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки» Указ Президента України від 12.06.1995р. за № 436/95 – встановлює відповідальність суб'єктів господарської діяльності за додержання норм з регулювання обігу готівки [113].

Правове регулювання грошового обігу є завданням Національного банку України. Так, відповідно до ст. 33 Закону України «Про Національний банк України» від 20 травня 1999 р. № 679-XIV [50], для забезпечення організації готівкового грошового обігу Національний банк здійснює: - виготовлення та зберігання банкнот і монет; - створення резервних фондів банкнот і монет; - встановлення номіналів, систем захисту, платіжних ознак та дизайну банкнот та монет, а також обмежень щодо використання систем захисту, платіжних ознак та відтворення елементів дизайну банкнот та монет; - встановлення порядку заміни пошкоджених банкнот і монет; - встановлення правил випуску в обіг, обробки, зберігання, інкасації, перевезення, вилучення з обігу та знищення готівки; - визначення порядку ведення касових операцій для банків, інших фінансових установ, підприємств і організацій; визначення вимог стосовно технічного стану і організації охорони приміщень банківських установ.

Документи ІІІ рівня містять:

1) обрані підприємством способи ведення бухгалтерського обліку, методи оцінки, варіанти яких передбачені документами з бухгалтерського обліку і звітності першого, другого і третього рівнів регулювання;

2) способи ведення бухгалтерського обліку, опис яких відсутній в документах вищих рівнів;

3) способи ведення бухгалтерського обліку, принципи яких визначені вищими нормативними документами, а підприємство затверджує особливості їх застосування, виходячи зі специфіки умов господарювання: галузевої належності, структури, розмірів тощо;

г) порядок організації облікової роботи на підприємстві.

До таких документів належать наказ про облікову політику підприємства, інші накази, положення та інструкції, які носять обов'язковий характер в межах одного окремого підприємства. Пріоритетність документів, їх зміст і статус, принципи побудови і взаємодії між собою, а також порядок підготовки і затвердження керівництво підприємства встановлює самостійно.

Крім правової бази та законодавчих документів з питань теми дослідження нами була опрацьована спеціальна література з питань з обліку, аналізу і аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті (Дод. Д).

Так, колектив авторів монографії «Монетарна політика Національного банку України: сучасний стан та перспективи змін» у своїй роботі досліджували теоретико-методологічні та практичні питання реалізації монетарної політики в Україні, розкриттю теоретичних засад грошей та грошово-кредитної політики, механізму впливу монетарної політики на макроекономічні показники та правові засади її реалізації [78, С. 105-106].

Праця «Сучасний бухгалтерський облік, аналіз і аудит: галузевий аспект: колективна монографія» присвячено питанням звіту про рух грошових коштів як інформаційній базі прийняття стратегічних управлінських рішень; особливостям обліку безготівкових розрахунків у іноземній валюті в умовах інтеграції україни в світовий економічний простір [105, С. 91].

Скоробогатова В.В. в монографії «Бухгалтерський облік та контроль монетарних активів: проблеми теорії та методології» розкриває питання напрямів реформування бухгалтерського обліку монетарних активів в

контексті стратегії управління вартістю підприємства; організаційно-методичні засади оцінки та бухгалтерського обліку змішаних активів підприємства; грошових коштів як основної складової монетарних активів, їх економічну та облікову сутність [100, С. 433-434].

У збірці матеріалів конференції «Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей» [108] розглядаються гуманітарні проблеми, викликані зростанням ролі грошей у соціальному житті в пострадянський період та загрозою тоталізації інструментально-раціоналізованих монетарних відносин у життєвому світі української людини. Досліджуються історична еволюція грошей як феномена культури, її вплив на зміст ментальних парадигм, світоглядні передумови перетворення людини із об'єкта всевладдя грошей на свідомого суб'єкта грошових відносин.

У підручнику «Аудит» Никонович М.О., Редько К.О. розкривають найважливіші питання сучасного аудиту. Ґрунтовно висвітлюють методичне забезпечення аудиту, його методи, організацію та інформаційну базу, а також методику аудиту фінансової звітності господарюючих суб'єктів [5, С. 118-119].

Дзямулич М.І. в статті «Сутність електронних грошей в сучасній фінансовій системі» розглядає переваги елекронних грошей для суб'єктів господарювання [38, С. 54].

Гриліцька А.В. в авторефераті дисертації на тему «Облік, аудит та аналіз грошових коштів: управлінський аспект (на прикладі підприємств споживчої кооперації)» пропонує впровадження на підприємствах споживчої кооперації внутрішнього аудиту грошових коштів, визначені його основні завдання, джерела інформації та послідовність проведення [29, С. 18].

Несходовський І.С. в авторефераті дисертації на тему «Облік грошових коштів та контроль їх виконання в підприємствах торгівлі» розглядав питання удосконалення обліку грошових коштів та контролю їх

використання на підприємствах торгівлі із використанням сучасних інформаційних технологій [81, С. 16].

В автореферати дисертації «Грошові потоки підприємств швейної промисловості: облік, аналіз і аудит» Ясишева В.В. досліджує форми відомостей аналітичного обліку курсових різниць на основі відкриття додаткових аналітичних рахунків за видами іноземних валют [118, С. 15].

Отже, на основі проведеного дослідження визначено, що на сьогодні існує досить багато нормативно-правових актів, що регламентують облік грошових коштів та їх еквівалентів. Недоліком цих актів є те, що вони не мають постійний характер, так як з удосконаленням відносин між господарюючими суб'єктами та розвитком науки та практики, до них вносяться багаточисленні зміни і доповнення, що в свою чергу потребує від фахівців з аналізу, обліку та аудиту постійного моніторингу та оперативного аналізу нормативної бази з даного питання. Також сучасному фахівцю варто звертати на наукові розробки як вітчизняних та і закордонних науковців, адже вони можуть бути корисними при формуванні облікової політики підприємства загалом та грошової зокрема, так як вони базуються в першу чергу на національних особливостях ведення бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту.

1.3 Передумови організації та методології обліку, алізу та аудиту у Монастирищенської філії ПАТ «Райз-Максимко»

Невідємною частиною національної економіки, що поєднує в собі виробництво сільськогосподарської продукції, її сільськогосподарську переробку та матеріально-технічне обслуговування села є агропромисловий комплекс. Один із господарюючих субєктів АПК є ПАТ «Райз-Максимко», яке обєднує сільськогосподарські господарства, які обробляють близько 200 тис. га землі у Вінницькій, Запорізькій, Житомирській, Кіровоградській,

Рівненській, Полтавській, Сумській, Хмельницькій, Тернопільській та Черкаській областях.

ПрАТ «Райз-Максимко» - підрозділ компанії «РАЙЗ», яка забезпечує дистрибуцію засобів захисту рослин, мінеральних та мікродобрив, насіння, сільськогосподарської техніки й запчастин у всеукраїнському масштабі, а також займається тваринництвом. Товариство володіє власною розгалуженою мережею філій (44 філії станом на кінець 2017 р.) і торгових представників, пропонує комплексну підтримку та консалтингові послуги кінцевому споживачу.

У січні 2011 р. ПАТ «Компанія «Райз» стала єдиним акціонером, який володіє 11 758 020 акцій (100% статутного капіталу) ПрАТ «Райз-Максимко», а із 15 червня 2011 р. єдиним акціонером ПАТ «Компанія «Райз» став Ukrlandfarming PLC (Кіпр). Група Ukrlandfarming є найпотужнішим в Україні вертикально інтегрованим аграрним холдингом, який керує найбільшим у країні й восьмим у світі банком родючого чорнозему площею 654 тис. гектарів. У всіх видах бізнесу, якими займається Група, за винятком виробництва цукру, вона посідає перше місце на українському ринку. Посаду генерального директора компанії займає Олег Бахматюк, він володіє 95% акцій Ukrlandfarming PLC, 5% належить Cargill.

Наше дослідження ґрунтується на матеріалах філії ПАТ «Райз-Максимко», яка була відкрита в Монастирищенському районі в липні 2008 року. Вона має правовий статус юридичної особи, самостійний баланс, відокремлене майно, рахунки в банках, печатку, бланки, товарний знак, інші штампи та реквізити. Юридична адреса ПрАТ «Райз-Максимко»: 19114, Черкаська обл., Монастирищенський р-н, смт. Цибулів, вул. Горького, 11/1.

У своїй діяльності Монастирищенська Філія ПАТ «Райз-Максимко» (МФ ПАТ «Райз-Максимко»), керується Конституцією України і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства та Статутом.

Предметом діяльності МФ ПАТ «Райз-Максимко» є:

- вирощування: зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур; інших багаторічних культур;
- розведення: великої рогатої худоби молочних порід; іншої великої рогатої худоби та буйволів; коней та інших тварин родини конячих; овець і кіз; свиней; свійської птиці; інших тварин;
- виробництво: м'яса; м'яса свійської птиці; м'ясних продуктів; цукру;
- оптова торгівля: зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин; м'ясом і м'ясними продуктами; молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами; іншими товарами господарського призначення;
- оптова торгівля цукром, шоколадом і кондитерськими виробами; іншими проміжними продуктами;
- торгівля пестицидами та агрохімікатами;
- виробництво, зберігання і реалізація племінних (генетичних) ресурсів, проведення генетичної експертизи походження та аномалій тварин;
- надання послуг з перевезення пасажирів і вантажів автомобільним транспортом відповідно до видів робіт визначених законом україни «про автомобільний транспорт.

В предмет діяльності МФ ПАТ «Райз-Максимко» можуть входити й інші види діяльності, що не заборонені законодавством України.

МФ ПАТ «Райз-Максимко» діє на умовах взаємовигідного партнерства з ціллю (метою) виробництва високоякісної продукції сільського господарства, її переробки та реалізації, у т.ч. на експорт, з метою отримання прибутку для постійного вдосконалення і розширення виробництва, підвищення професійного рівня та матеріального заохочення працівників, отримання справедливих доходів акціонерами. МФ ПАТ «Райз-Максимко» має право продавати, передавати безкоштовно, у т.ч. за договорами дарування та безповоротної фінансової допомоги, обмінювати, передавати в оренду юридичним та фізичним особам основні засоби, майно

товариства, у тому числі грошові кошти, використовувати та відчужувати їх іншим особам.

Керівництво діяльністю Товариства здійснюється через накази, розпорядження та інші обов'язкові для виконання внутрішні документи, що видаються Директором підприємства. Структура підприємства формується на принципах єдиного господарського механізму з поділом по цехах та відділах, які створюються за рішенням виконавчого органу залежно від напрямів його діяльності й обсягів робіт та підпорядковуються Голові правління (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Структура МФ ПАТ «Райз-Максимко»

На МФ ПАТ «Райз-Максимко» застосовується лінійна організаційна структура управління. Лінійна організаційна структура управління – це така структура, між елементами якої існують лише одноканальні взаємодії (рис. 1.3). За такої організаційної структури управління кожний підлеглий має лише одного керівника, який і виконує всі адміністративні та спеціальні функції у відповідному структурному підрозділі.

Перевагами організаційної структури управління лінійного типу є: чіткість взаємовідносин, однозначність команд, оперативність підготовки та реалізації управлінських рішень, надійний контроль.

Поточна діяльність МФ ПАТ»Райз-Максимко» фінансується за рахунок прибутку та кредитів банків шляхом відкриття кредитної лінії в АТ «Райффайзен Банк Аваль». Аудиторською фірмою, яка проводить аудиторські перевірки з питань підтвердження фінансової звітності. Висловлює незалежну професійну думку стосовно відповідності фінансової звітності МФ ПАТ «Райз-Максимко» вимогам чинного законодавства, прийнятій обліковій політиці, адекватності відображення результатів господарювання за звітний період є тов «Аудиторська фірма «Стандарт плюс» (м. Вінниця).

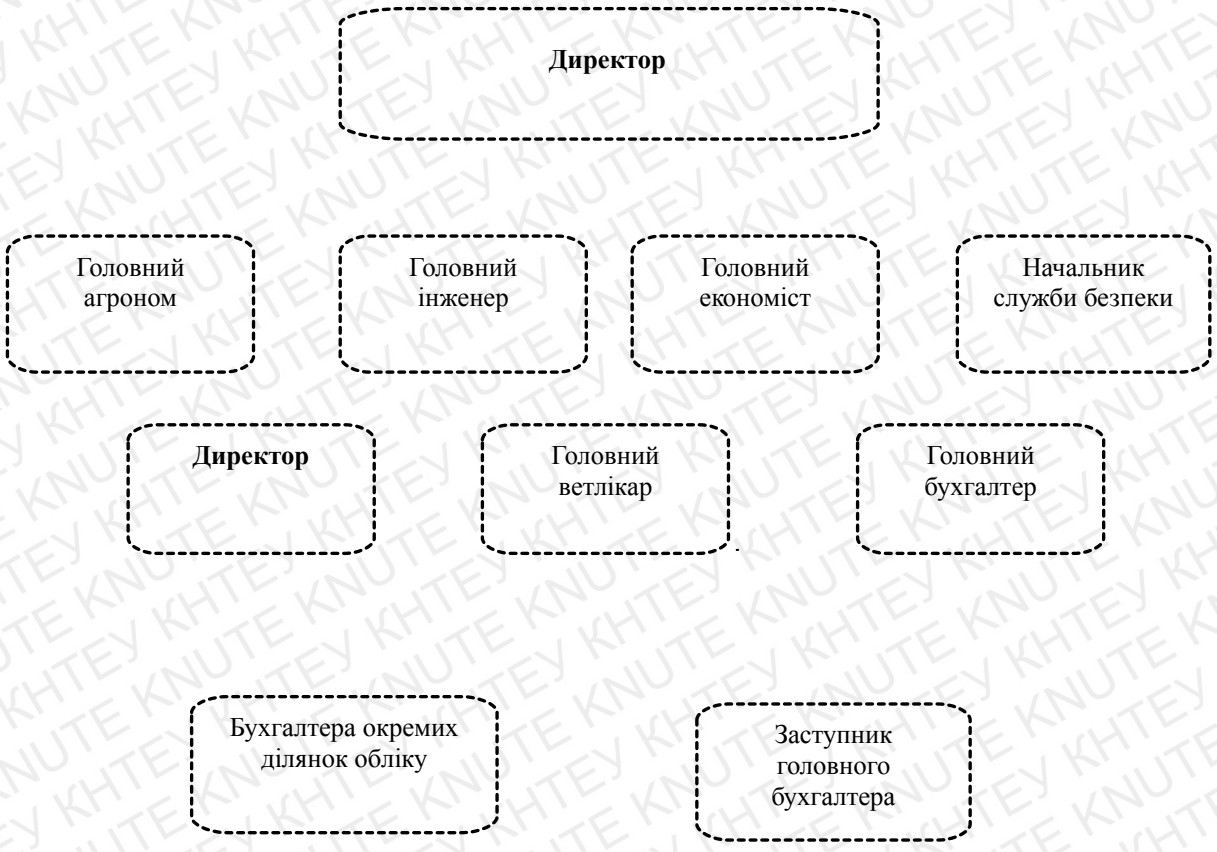

Рис. 1.3 Структура управління МФ ПАТ «Райз-Максимко»

Для надання економічної характеристики ПрАТ «Райз-Максимко», ми здійснили аналіз основних показників економічної діяльності підприємства

та показників фінансового стану. Джерелами інформації стали форми фінансової звітності ПрАТ «Райз-Максимко» №1 »Баланс» та №2 «Звіт про фінансові результати» за 5 років (Дод. Е).

Аналізуючи дані, представлені в фінансовій звітності, бачимо, що чистий дохід від реалізації продукції впродовж визначеного періоду не має єдиної тенденції. У 2015 р. він стрімко знизився на 3 590 770 тис. грн, що майже на 90% менше порівняно з попереднім 2014 р. Це пов'язано, перш за все, з несприятливою політичною та економічною ситуацією в країні. Група UkrLandFarming, складовою якої є ПрАТ «Райз-Максимко», втратив частину активів, які знаходилися на території Криму та Сході України, також це призвело до значної втрати частки ринку збуту продукції. Однак, вже наступного року підприємству вдалося відновити позиції та знайти нові ринки збуту, що сприяло зростанню доходу майже у 20 разів, порівняно з попереднім роком. У 2017 р. дохід від реалізації продукції зменшився на 301 124 тис. грн. в порівнянні з 2016 р. (-3,53%). Це пов'язано зі зменшенням об'ємів продаж у 2016 році.

Собівартість реалізації продукції в 2017 р. становила 7 289 922 тис. грн., що на 787 952 тис. грн. більше значення 2016 р. Темп росту за 2016-2017 рр. склав 12,12%, це означає, що витрати на виготовлення продукції значно зросли.

Валовий прибуток від реалізації в 2017 р. склав 950 268 тис. грн., порівняно з 2016 р. він зменшився на 1 089 076 тис. грн (-53,40%). Таке велике зменшення пояснюється тим, що чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) в 2017 р. зменшився, а собівартість реалізації продукції навпаки зросла.

Адміністративні витрати в 2017 р. склали 310 980 тис. грн., що на 66 633 тис. грн. більше значення 2016 р. Темп росту за останній рік склав 21,43%. Витрати на збут в 2017 р. склали 323 023 тис. грн., порівняно з 2016 р. вони зменшилися на 370 688 тис. грн (-53,44%). Дане зниження пов'язане із зменшенням об'ємів продаж продукції. Інші операційні витрати

у 2017 р. порівняно з попереднім зменшилися на 696 018 тис. грн або на 86,28 %. Зменшення витрат є позитивним результатом діяльності.

Чистий прибуток підприємства у 2014 р. скоротився на 61 954 тис. грн (-2,76%) відносно 2013 р., а у 2014 р. підприємство отримало збиток у розмірі 613 894 тис. грн. Причини ті ж, що спричинили зменшення чистого доходу від реалізації. У 2016 р. підприємство за результатами діяльності отримало прибуток, однак в 2,5 рази менший, ніж у 2013 р. У 2017 р. даний показник склав 733 594 тис. грн., відповідно він зменшився на 183 043 тис. грн або на 19,97% порівняно з попереднім роком. Це спровоковано насамперед зменшенням чистого доходу від реалізації продукції та зростанням собівартості реалізованої продукції підприємства.

Система показників оцінювання фінансово-господарської діяльності підприємства може бути умовно поділена на 4 групи, що характеризують різні її аспекти: показники платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності. Фактичні значення розрахованих показників фінансового стану ПрАТ «Райз-Максимко» та їх динаміка за п’ять років наведені в Додатку Ж**.**

Визначальною характеристикою фінансового стану підприємства є його платоспроможність. Платоспроможність визначається здатністю підприємства до швидкого погашення своїх короткострокових зобов’язань. Вона передбачає не лише здатність конвертування оборотних активів у засоби платежу, а й фінансову стійкість підприємства.

Аналізуючи дані, представлені в табл. Ж.1, бачимо, що коефіцієнт абсолютної ліквідності менше норми (0,25–0,35) впродовж усього досліджуваного періоду. Крім того, за останній рік коефіцієнт зменшився на 90,11 %, що негативно характеризує діяльність підприємства. Це свідчить про неспроможність підприємства погасити свої короткострокові зобов’язання за платежами найближчим часом, оскільки еквіваленти грошових коштів і поточні фінансові інвестиції не можуть швидко бути конвертовані у засоби платежу.

Коефіцієнт швидкої ліквідності лише у 2014 та 2015 рр. знаходився нижче норми (0,7–0,8), а протягом останніх двох років перевищував норму. Цей коефіцієнт засвідчує потенційну здатність підприємства погасити свої короткострокові зобов'язання за умови отримання від короткострокових дебіторів всієї суми заборгованості.

Коефіцієнт поточної ліквідності лише у 2015 та 2016 рр. був менше критичного значення (2,0–2,5), у 2017 р. відбулося його значне зростання (27,81%). Дане збільшення свідчить про достатність ресурсів оборотних активів для погашення своїх поточних зобов'язань.

Отже, платоспроможність підприємства середня та має тенденцію до покращення. Основними напрямками підвищення платоспроможності підприємства є зниження витрат за всіма видами діяльності, зменшення дебіторської заборгованості, розширення ринків збуту продукції та вибір платоспроможних і надійних партнерів.

Головна умова ефективного функціонування підприємства в умовах ринкового середовища – його фінансова стійкість. Фінансова стійкість досягається при стабільному перевищенні доходів над витратами, вільному маневруванні грошовими коштами та стійкому економічному зростанні. Фінансова стійкість визначається раціональною забезпеченістю потреб підприємства фінансовими ресурсами для ефективної діяльності. Вона характеризується наступними відносними показниками.

Аналіз фінансової стійкості підприємства характеризує структуру джерел фінансування ресурсів підприємства, ступінь фінансової стійкості та незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування діяльності (Дод. Ж, табл. Ж.1).

Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) показує питому частку власного капіталу в загальній вартості активів підприємства. Чим вищим є значення цього показника, тим вища фінансова стійкість підприємства, тим більш стабільним та незалежним є підприємство від зовнішніх джерел фінансування і кредиторів. Протягом досліджуваного

періоду показник становив менше норми лише у 2015 та 2016 рр., а протягом останнього року він зріс на 16,759 % та досяг нормативного значення (>0,5). Це означає, що підприємство здатне покрити всі свої зобов'язання за рахунок власних джерел.

Коефіцієнт фінансової стійкості характеризує здатність компанії залишатися платоспроможною в довгостроковій перспективі. Значення коефіцієнта вказує, яку частку активів компанія здатна фінансувати за рахунок постійного капіталу. Його нормативне значення становить ≥0,7. В межах досліджуваного періоду фактичне значення перевищує нормативне, у 2017 р. спостерігається його збільшення більш як на 30% порівняно 2016 р.

Коефіцієнт довгострокового залучення позикового капіталу найнижче значення мав у 2015 р., однак протягом наступних років він почав зростати. Це свідчить про збільшення довіри до підприємства з боку кредиторів, інвесторів і збільшення залежності від зовнішніх джерел фінансування.

Коефіцієнт маневрування найнижче значення мав у 2015 р., однак у 2016 р. він збільшився, а у 2017 р. темп росту склав 22,33%. Чим більше значення цього коефіцієнта, тим кращий фінансовий стан, оскільки підприємство має кращі можливості фінансового забезпечення діяльності, проведення розрахунків з кредиторами тощо.

Значення коефіцієнта співвідношення позикового та власного капіталу з 2013 по 2017 рр. зростало, проте у 2017 р. зменшилося на 25,1%. Це означає зменшення залежності підприємства від позикових коштів.

Коефіцієнт реальної вартості основних засобів починаючи з 2014 р. пішов на спад та у 2017р. становить 0,052. Це свідчить про те, що основні засоби неефективно використовуються у господарській діяльності підприємства. Зміна цього коефіцієнта означає структурні зрушення активів підприємства.

Значення коефіцієнта накопиченої амортизації було найменшим у 2014 р., впродовж наступних років воно поступово зростає та становить на 8,7% більше у 2017 р. порівняно з 2016 р. Зростання коефіцієнта є

свідченням зменшення фінансового ризику не покриття залученого капіталу в іммобілізовані активи.

Коефіцієнт фінансового ризику перевищив своє критичне значення (<1) у 2015 та 2016 рр., зростання даного показника свідчить про підвищення залежності підприємства від залучених джерел. Але у 2017 р. під впливом внутрішніх та зовнішніх умов функціонування підприємства значення коефіцієнта прийшло в норму та становило 0,871.

Отже, досліджуване підприємство має нормальну фінансову стійкість, воно досить незалежне від позикових коштів, здатне розраховуватися з кредиторами та має довіру з боку інвесторів.

Ділова активність – характеризує рівень ефективності використання виробничих і фінансових ресурсів, які впливають на фінансовий результат діяльності підприємства. Ділова активність підприємства у фінансовому аспекті виявляється, насамперед, у швидкості обороту його фінансових ресурсів. Аналіз ділової активності полягає в дослідженні рівнів і динаміки коефіцієнтів оборотності, які у загальному випадку являють собою відношення чистого доходу від реалізації продукції до середньої за період величини фінансових ресурсів або їх джерел (табл. Ж.2).

Коефіцієнти ділової активності у 2017 р. порівняно з 2016 р. в основному зросли, окрім коефіцієнта навантаження економічного потенціалу, коефіцієнта оборотності виробничих запасів та витрат та коефіцієнта оборотності власного капіталу.

Отже, аналіз ділової активності підприємства показав, що суб’єкт господарювання не зовсім ефективно використовує свої ресурси задля досягнення позитивних результатів та створення сприятливого інвестиційного клімату, а також підтримання стабільного фінансового стану.

Відносну характеристику фінансових результатів діяльності підприємства виражають показники рентабельності наведені нижче. Аналіз

рентабельності підприємства дозволяє визначити ефективність вкладення коштів у підприємство та раціональність їхнього використання (табл.Ж.2).

Важливо зазначити, що всі показники рентабельності у 2015 р. мали від'ємні значення, адже в цьому році відбулося зниження валового прибутку порівняно з попереднім роком за рахунок перевищення темпу росту собівартості продукції над чистим доходом від реалізації продукції. В результаті цього підприємство отримало збиток, тому показники характеризували не рентабельність, а збитковість. У 2017 р. всі коефіцієнти, окрім операційної рентабельності, зменшилися порівняно з 2016 р. Найбільше зменшилася рентабельність виробничого потенціалу (-9,04%), рентабельність виробничих витрат (-4,04%) та рентабельність власного капіталу (-3,84%).

Отже, динаміка коефіцієнтів рентабельності фінансово-господарської діяльності спричинена випереджаючими темпами приросту витрат порівняно з доходами. Зниження показників рентабельності активів та капіталу є наслідком уповільнення фінансово-господарської діяльності підприємства. Це призвело до зниження ефективності використання ресурсів підприємства. Переважаючі теми росту активів та капіталу порівняно з темпами зростання чистого прибутку призвели до зниження їх рентабельності у звітному році.

В цілому, діяльність МФ ПАТ «Райз-Максимко» можна оцінити як прибуткову. Підприємство здатне розраховуватися з постачальниками, працівниками та іншими кредиторами, тобто є платоспроможним. Воно достатньо забезпечене власними поточними активами, тобто є фінансово незалежним від депозитних засобів. Проте МФ ПАТ «Райз-Максимко» не зовсім ефективно використовує наявні фінансові ресурси, вони мають недостатню швидкість обертання. Про це свідчить невисокий рівень ділової активності та рентабельності підприємства.

Висновки до розділу 1

При дослідженні теоретичних аспектів обліку, аналізу і аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті нами було встановлено, що:

1. Гроші є явищем суспільним їх сутність змінюється адекватно змінам характеру суспільних відносин, в яких вони функціонують, тому багатовікові дослідження сутності грошей на сьогодні не дають однозначної й остаточної відповіді на питання, що ж таке гроші. На основі дослідження сутності грошей ми пропонуємо авторське визначення цієї економічної категорії – гроші це матеріальний актив, який є проміжним засобом при купівлі товарів, робіт та послуг.
2. Основною характеристикою, яка виділяє грошові кошти та їх еквіваленти з-поміж інших оборотних активів і є базовою для точного їх визначення як окремої економічної категорії, є їхня ліквідність. Тому бухгалтерський облік, аналіз та аудит грошових коштів та їх еквівалентів, як найбільш ліквідної частини оборотних активів є однією з основних ланок управлінського процесу, спрямованого на забезпечення і подальше покращення фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності суб'єкта господарювання.
3. На основі проведеного дослідження визначено, що на сьогодні існує досить багато нормативно-правових актів, що регламентують облік грошових коштів та їх еквівалентів. Недоліком цих актів є те, що вони не мають постійний характер, так як з удосконаленням відносин між господарюючими суб'єктами та розвитком науки та практики, до них вносяться багаточисленні зміни і доповнення, що в свою чергу потребує від фахівців з аналізу, обліку та аудиту постійного моніторингу та оперативного аналізу нормативної бази з даного питання.
4. При дослідженні питання огляду спеціальної літератури з обліку, аналізу і аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті було встановлено, що проблеми використання коштів, їх аналіз, облік та аудит

є об’єктами дослідження багатьох вчених, що в черговий раз підкреслює важливість та актуальність продовження вивчення теми грошових коштів та їх еквівалентів.

5. При дослідженні економічної характеристики базового підприємства, було встановлено, що діяльність МФ ПАТ «Райз-Максимко» можна оцінити як прибуткову. Підприємство здатне розраховуватися з постачальниками, працівниками та іншими кредиторами, тобто є платоспроможним. Воно достатньо забезпечене власними поточними активами, тобто є фінансово незалежним від депозитних засобів. Проте МФ ПАТ «Райз-Максимко» не зовсім ефективно використовує наявні фінансові ресурси, вони мають недостатню швидкість обертання. Про це свідчить невисокий рівень ділової активності та рентабельності підприємства.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ

2.1. Організація бухгалтерського обліку грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті

Організація бухгалтерського обліку грошових коштів та їх еквівалентів, своєчасне й повне їх висвітлення є досить трудомістким і водночас ризикованим процесом, оскільки навіть одна помилка може стати причиною багатьох порушень і неточностей, що вплине на господарський процес та інформацію про фінансово-майновий стан підприємства. До проблем відображення в бухгалтерському обліку операцій з грошовими коштами та їх еквівалентів варто віднести наступні:

− повнота та своєчасність відображення в системі обліку руху грошових коштів;

− правильне їх відображення у фінансовій звітності;

− організація контролю за процесом збереження та використання грошових коштів;

− оптимізація надходжень і виплат готівки та формування інформаційної бази даних для аналізу отриманих і втрачених вигід від проведених заходів;

− визнання та класифікація грошових коштів;

− матеріально-технічне та організаційне забезпечення ведення обліку грошових коштів [28, С. 201-202].

Облік грошових коштів на МФ ПАТ «Райз-Максимко» здійснюється за напрямками:

- облік касових операцій (готівка);
- облік коштів на поточному рахунку в банку (безготівкові розрахунки);
- облік інших грошових коштів.

Порядок безготівкових розрахунків суворо регламентований законодавством. Здійснення розрахункових операцій через банк знижує потребу в готівці, сприяє концентрації в банку вільних грошових коштів для кредитування, забезпечує їх збереження і ефективніше використання, оптимізує й прискорює грошовий обіг держави.

Готівковий і безготівковий грошовий обороти органічно пов'язані між собою, що реалізується через перехід однієї форми в іншу. Наприклад, виручка надходить до каси підприємства, а потім здається до установи банку для зарахування на поточний або інший рахунки. З цих рахунків у банку проводяться розрахунки між господарюючими суб'єктами та надходить готівка в касу підприємства для видачі заробітної плати, авансу підзвітним особам тощо.

Бухгалтерський облік грошових коштів на підприємстві ведеться безперервно з дня його реєстрації до дня ліквідації. Відповідно до законодавства та установчих документів питання організації бухгалтерського обліку грошових коштів на підприємстві належать до компетенції його власника або уповноваженого органу (посадової особи).

Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, регістрів і звітності протягом встановленого терміну, але не менше трьох років, несе уповноважений орган (посадова особа), який здійснює керівництво підприємством, або власник відповідно до законодавства та установчих документів [48].

Бухгалтерський облік на МФ ПАТ «Райз-Максимко» ведеться за журнальною формою обліку відповідно до Національних Положень (Стандартів) бухгалтерського обліку, Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 року № 996-XIV, із застосуванням Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу,

зобов'язань затвердженого наказом Міністерства фінансів України з використанням комп'ютерної програми «1С:Бухгалтерія 8.2».

При журнальній формі господарські операції відображаються в облікових регістрах під час надходження первинних документів або за підсумками за місяць, залежно від характеру і змісту операцій. На документах, дані яких включені до облікових регістрів, зазначають номери відповідних облікових регістрів і порядкові номери записів у них (номер рядка). За документами, дані яких відображені в облікових регістрах загальним підсумком, номер регістру і номер запису вказують на окремому аркуші, який додається до зброшурованих документів.

Журнальна форма обліку передбачає використання таких найважливіших принципів:

- здійснення записів в журналах-ордерах в порядку реєстрації операцій тільки з кредиту рахунку в кореспонденції з дебетом інших рахунків;

- об'єднання, як правило, в єдиній системі записів синтетичного і аналітичного обліку;

- відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій в розрізі показників, необхідних для здійснення управління, контролю, аналізу і складання бухгалтерської звітності;

- застосування журналів-ордерів за декількома рахунками, які мають між собою економічний і обліковий зв'язок;

- побудова облікових регістрів з заздалегідь вказаною кореспонденцією рахунків і показниками, які необхідні для складання бухгалтерської звітності;

- застосування місячних, а в деяких випадках квартальних і річних журналів-ордерів з використанням необхідної кількості вкладних листків [73].

Помилки, виявлені в регістрах до підведення підсумків, виправляють коректурним способом, а після підведення підсумків, але до внесення їх в

Головну книгу, виправляють на підставі бухгалтерської довідки з відображенням у вільних рядках або графах. Після запису підсумків журналів-ордерів в Головну книгу, виправлення в них за поточний місяць не допускаються, а необхідні записи оформляють бухгалтерською довідкою і заносять в Головну книгу в наступному місяці. Зазначені довідки зберігають при відповідному обліковому регістрі, в якому зроблено виправлення.

В облікових регістрах, показники яких переносять в головну книгу та роблять відповідну позначку про це у відповідному рядку регістру. Головна книга використовується для узагальнення даних журналів, взаємної перевірки правильності записів за окремими рахунками і складання фінансової звітності. До головної книги заносяться із журналів підсумки оборотів з кредиту рахунків. Перевірку правильності записів в Головній книзі здійснюють шляхом підсумку оборотів і залишків за усіма рахунками. Суми дебетових і кредитових оборотів і залишків повинні бути відповідно однаковими.

Головну книгу відкривають на рік: на кожний синтетичний рахунок відводять окрему сторінку, а при потребі - декілька.

Облікові регістри призначені для хронологічного, систематичного або комбінованого накопичення, групування та узагальнення інформації про господарські операції, що містяться у прийнятих до обліку первинних документах і які повинні мати такі обов’язкові реквізити:

- назву документа (форми);

- дату і місце складання;

- назву сільськогосподарського підприємства, від імені якого складено документ;

- зміст та обсяг господарської операції, одиницю виміру господарської операції;

- посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції та правильне її оформлення;

- особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції [73].

Відповідальність за забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів протягом встановленого терміну, але не менше трьох років, несе власник підприємтсва відповідно до чинного законодавства України та установчих документів. Облікові регістри МФ ПАТ «Райз-Максимко» щомісяця; підписуються виконавцем та головним бухгалтером. Ведення облікових регістрів на підприємстві та контролювання документів первинного обліку здійснюється із застосуванням коду класу рахунків і коду синтетичного рахунка. Формування аналітичних даних підприємства здійснюється групуванням однакових за економічним змістом даних первинних документів у відомостях, з яких підсумки переносяться до відповідних журналів. Розріз (деталізація) аналітичної інформації у регістрах бухгалтерського обліку МФ ПАТ «Райз-Максимко» може розширюватися та/або змінюватися. У випадках, коли потрібну аналітичну деталізацію показників за об'єктами обліку на окремих рахунках підприємства (запасів, витрат, доходів тощо) безпосередньо у журналах забезпечити неможливо, то попередньо дані первинних документів у потрібному аналітичному розрізі групуються (накопичуються) у допоміжних відомостях (аркушах-розшифровках), підсумки з яких записуються до відповідних журналів. Облік грошових коштів та їх еквівалентів на підприємстві здійснюється відповідно до регістрів бухгалтерського обліку (табл. 2.1)

Таблиця 2.1

Регістри обліку грошових коштів та їх еквівалентів

Відомість	**Назва і призначення регістрів**
1 с.-г.	Журнал-ордер 1 с.-г. по кредиту рахунків: 30 «Каса», 31 «Рахунки в банках», 33 «Інші кошти», 35 «Поточні фінансові інвестиції»

Продовження таблиці 2.1

1.1 с.-г.	Відомість по дебету субрахунків: 301 «Каса в національній валюті» 302 «Каса в іноземній валюті»
1.2 с.-г.	Відомість по дебету субрахунків: 311 «Поточні рахунки в національній валюті», 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті», 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті», 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті»
1.3 с.-г.	Відомість по дебету субрахунків: 331 «Грошові документи в національній валюті», 332 «Грошові документи в іноземній валюті», 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті», 334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті»
1.4 с.-г.	Відомість по дебету субрахунків: 351 «Еквіваленти грошових коштів», 352 «Інші поточні фінансові інвестиції»
Аналітичні дані до рахунків 30, 31, 33	
Картка аналітичного обліку ощадних сертифікатів, придбаних підприємством	
Картка аналітичного обліку акцій не власної емісії, придбаних з метою перепродажу	
Картка аналітичного обліку короткострокових облігацій, придбаних підприємством	
Головна книга	

Первинні документи та облікові регістри, що пройшли обробку, бухгалтерські звіти і баланси до передачі їх до архіву, зберігаються в бухгалтерії у зачинених шафах під відповідальністю осіб, уповноважених головним бухгалтером. Бланки суворої звітності зберігаються в сейфах, що забезпечують необхідні умови їх збереження. Первинні документи поточного місяця, що підлягають обробці ручним способом і належать до відповідного облікового регістру, комплектуються в хронологічному порядку, нумеруються, зшиваються й супроводжуються довідкою для архіву. Інформація із зовнішніх джерел даних у вигляді первинних документів та з внутрішніх джерел вводиться в комп'ютери у міру надходження відповідно до графіка документообігу. Особливості документообігу МФ ПАТ «Райз-Максимко» зображено на рис. 2.1.

Відділ бухгалтерії має предметну структуру (рис. 2.2), тобто передбачає виділення посад головного бухгалтера, його заступника, бухгалтера та бухгалтера по обліку рослинництва та тваринництва, бухгалтера.

Відповідно до найважливіших ділянок облікового процесу вони здійснюють: облік заробітної плати (облік виробітку і розрахунків по заробітній платі з робітниками та службовцями, облік розрахунків з

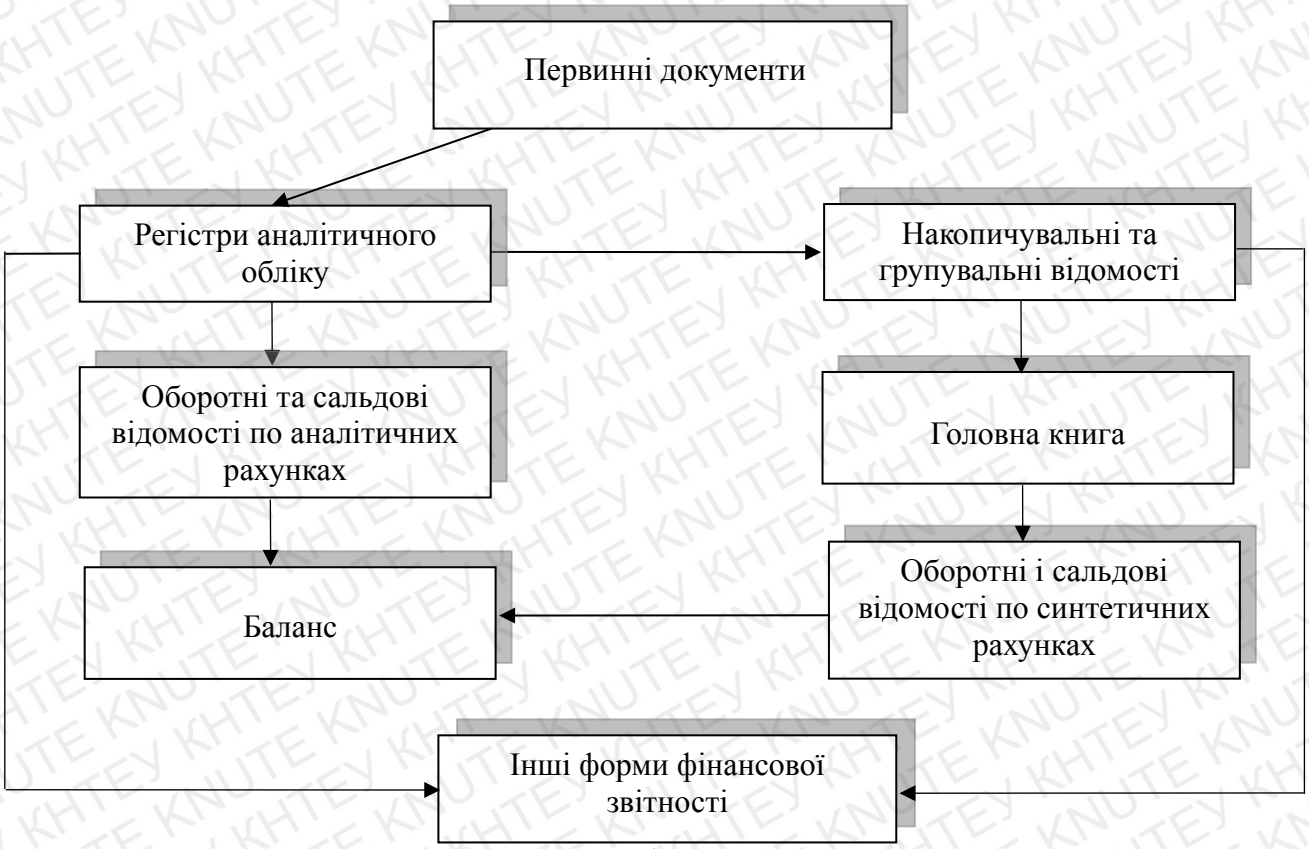

Рис. 2.1. Схема документообігу МФ ПАТ «Райз-Максимко»

фінансовими органами, утримання із заробітної плати робітників і службовців, розрахунки з органами соціального забезпечення та соціального страхування, складання звітності про використання фонду заробітної плати), облік матеріальних цінностей (облік придбання і використання матеріальних цінностей, контроль стану складського обліку, участь в інвентаризації цінностей, складання встановленої звітності), облік розрахунків (облік розрахунків з постачальниками та підрядниками, покупцями, складання звітності про реалізацію продукції, контроль

додержання платіжної дисципліни), облік коштів (облік коштів у касі та банку, розрахункових і кредитних операцій, а також підзвітних сум), облік рослинництва і тваринництва (облік насіння та посадкового матеріалу, контроль його використання для посіву, облік добрив та ЗЗР, облік використання кормів для годівлі худоби, обліком худоби та продукції с/г виробництва), облік паливно-мастильних матеріалів (облік придбання ПММ, талонів, контроль їх використання, дотримання встановлених норм витрати пального).

Рис. 2.2. Схема бухгалтерії на МФ ПАТ «Райз-Максимко»

Отже, бухгалтерський облік на ПрАТ «Райз-Максимко» здійснюється відповідно до встановлених нормативних вимог щодо організації бухгалтерського обліку та звітності з дотриманням положень облікової політики підприємства. Відділ бухгалтерії має предметну структуру, тобто передбачає виділення окремих посад бухгалтера відповідно до найважливіших ділянок облікового процесу. Інформація із зовнішніх та внутрішніх джерел даних у вигляді первинних документів вводиться в комп'ютери у міру надходження відповідно до графіка документообігу. Встановлено, що фінансова звітність базового підприємства за досліджуваний період складена на підставі облікових регістрів, дані в яких тотожні даним первинних документів. Можна стверджувати, що система

бухгалтерського обліку МФ ПАТ «Райз-Максимко» функціонує ефективно й повністю виконує своє призначення, тому можна сказати, що вона надійна. Надійність системи бухгалтерського обліку обумовлює високий ступінь довіри до неї. На досліджуваному підприємстві МФ ПАТ«Райз-Максимко» забезпечує ведення бухгалерського обліку - головний бухгалтер О.О. Велетнюк. Обов'язки та повноваження головного бухгалтера згідно з його посадовою інструкцією наведені в Додатку З.

Система бухгалтерського обліку повинна бути такою, щоб не тільки надавати керівництву підприємства необхідну інформацію про наявність грошових коштів, про розмір і склад майна, його збільшення або зменшення, прибутки і збитки тощо, але й бути здатною відповідати на всі питання як економічного, так і правового характеру.

Ведення бухгалтерського обліку, складання фінансової і статистичної звітності на МФ ПАТ «Райз-Максимко» здійснюється на підставі нормативно-правових документів, що розробляються органами, на які покладено обов'язки регулювання у країні питань обліку і звітності. Це дає змогу вести бухгалтерський облік і складати фінансову звітність за єдиними принципами та формою й таким чином забезпечувати порівнянність облікової інформації.

Облікова політика МФ ПАТ «Райз-Максимко» в 2016 році затверджена Наказом № 448 від 30.11.2008 р. «Про облікову політику» (зі змінами та доповненнями). Згідно з цим наказом обумовлений порядок обліку активів, зобов’язань та власного капіталу підприємства, а також його доходів та витрат. Відповідно до затвердженої облікової політики амортизація основних засобів нараховується із застосуванням прямолінійного методу, а оцінка запасів при відпуску на виробництво за щомісячною середньозваженою собівартістю.

Граничний розмір суми готівки, яку підприємство може залишати у своїй касі у неробочий час, встановлений у розмірі 5 тис. грн. Підприємство розташоване у сільській місцевості, де немає банку, тому строки здавання

ним готівкової виручки (готівки) для її зарахування на рахунки в банках, відбувається не рідше ніж один раз на п'ять робочих днів.

Згідно із «Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні» [94]:

- готівка не вважається понадлімітною в день її надходження, якщо вона здана в сумі, що перевищує встановлений ліміт каси, до обслуговуючих банків не пізніше наступного робочого дня банку або видана для використання підприємством відповідно до законодавства (без попереднього здавання її до банку і одночасного отримання з каси банку) наступного дня на потреби, пов'язані з діяльністю установи/підприємства.
- готівка не вважається понадлімітною в день її надходження, якщо вона надійшла до кас підприємств у вихідні та святкові дні та здана в сумі, що перевищує встановлений ліміт каси, до обслуговуючих банків наступного робочого дня банку та підприємства або видана для використання підприємством відповідно до законодавства (без попереднього здавання її до банку і одночасного отримання з каси банку) наступного робочого дня на потреби, пов'язані з діяльністю підприємства.

Головною складовою всіх фінансових операцій підприємства є грошові кошти, які також беруть участь у забезпеченні всіх видів господарської діяльності підприємства. МФ ПАТ «Райз-Максимко» має поточний рахунок в банку і зберігає на рахунку свої кошти, здійснює розрахунки за своїми грошовими зобов'язаннями, у безготівковій та готівковій формі.

Якщо підприємство має здійснити платіж з іншим підприємством понад 10 тисяч грн, то такий платіж має здійснюватись у безготівковій формі через банк. Якщо підприємство планує розрахунок з фізичною особою у розмірі 50 тис грн , то такий платіж теж має здійснюватись у безготівковій формі.

Приймання одержаної з банку готівки в касу та видача готівки з каси для здавання її до банку оформляються відповідними касовими ордерами (прибутковим або видатковим) з відображенням такої касової операції в касовій книзі. Документом, що свідчить про здавання виручки до банку, є відповідна квитанція до прибуткового документа банку на внесення готівки, засвідчена підписами відповідальних осіб банку та відбитком печатки (штампа) банку. Документом, що свідчить про здавання виручки до банку через інкасаторів, є копія супровідної відомості до сумки з готівковою виручкою (готівкою), засвідчена підписом та відбитком печатки інкасатора-збирача. Після реєстрації всіх здійснених операцій в кінці операційного дня банк роздруковує виписки з особового рахунку кожного клієнта. Виписки банк подає клієнту, як правило, тільки у мірі руху коштів на банківському рахунку.

Готівка, що надходить до каси підприємства, оприбутковується в день одержання готівки у повній сумі. Касові операції підприємства оформляються касовими ордерами, видатковими відомостями, розрахунковими документами. Видача готівки з каси проводиться за видатковими касовими ордерами. Документи на видачу готівки підписуються керівником і головним бухгалтером. До видаткових ордерів додаються заяви на видачу готівки, розрахунки.

МФ ПАТ «Райз-Максимко» займається закупівлею товарів сільськогосподарської продукції, тому здійснює видачу готівки здавальникам сільськогосподарської продукції за відомостями, у яких зазначаються прізвища здавальників, їх адреси, обсяги зданої продукції і сума виплаченої готівки, що підписуються здавальником.

Готівка під звіт або на відрядження видається підприємством на:

1) на закупівлю сільськогосподарської продукції та заготівлю вторинної сировини на строк не більше 10 робочих днів;

2) на всі інші виробничі (господарські) потреби - на строк не більше двох робочих днів, уключаючи день отримання готівки під звіт.

Прибуткові касові ордери і квитанції до них, а також видаткові касові ордери і видаткові відомості заповнюються бухгалтером Кравчуком С.М. У касових ордерах він зазначає підставу для їх складання і перелічує додані до них документи. Бухгалтер приймає і видає готівку за касовими ордерами тільки в день їх складання. Прибуткові та видаткові касові ордери до передавання в касу реєструються бухгалтером у журналі реєстрації прибуткових і видаткових касових документів, який ведеться окремо за прибутковими та видатковими операціями. Видаткові касові ордери, оформлені на підставі видаткових відомостей, реєструються в такому журналі після здійснення виплат, зазначених у видатковій відомості.

Бухгалтер Кравчук С.М. здійснює реєстрацію касових ордерів і видаткових відомостей за допомогою комп'ютерних засобів, які забезпечують формування і роздрукування відповідних касових документів.

МФ ПАТ «Райз-Максимко» відображає у касовій книзі усі надходження і видачу готівки в національній валюті. Касир Осика О.О. здійснює записи в касовій книзі за операціями одержання або видачі готівки за кожним касовим ордером і видатковою відомістю в день її надходження або видачі. Касир щоденно в кінці робочого дня підсумовує операції за день, виводить залишок готівки в касі на початок наступного дня і передає до бухгалтерії як звіт касира другі примірники, що є відривною частиною аркуша касової книги (копію записів у касовій книзі за день), з прибутковими і видатковими касовими ордерами під підпис у касовій книзі.

Основні вимоги до правильного оформлення і ведення касової книги такі:

1. Аркуші касової книги нумеруються та прошнуровуються. Кількість аркушів у касовій книзі засвідчуються підписами керівника і головного бухгалтера підприємства.
2. Записи в касовій книзі здійснюються у двох примірниках.

3. Виправлення в касовій книзі не допускаються. Зроблені виправлення підписуються касиром, а також головним бухгалтером або особою, яка його заміщує [80].

Для обліку касових операцій і залишку бухгалтер МФ ПАТ «Райз-Максимко» використовує рахунок 30 «Каса», записи здійснює на основі перевірених відривних аркушів касової книги і доданих до них документів на загальні суми за день (або за кілька днів). На рахунку 30 «Каса» у дебеті записуються операції надходження грошей до каси, а у кредиті – їх вибуття. Сальдо може бути тільки дебетове, що відображає залишок грошей у касі. Для обліку касових операцій на рахунку 30 «Каса» ведеться Журнал-ордер № 1 с.-г. та відомість 1.1 с.-г. Записи до Журналу-ордера та Відомості здійснюються на підставі звітів касира, в яких проти кожної суми проставляють номер кореспондуючого рахунка. Операції з однаковою кореспонденцією рахунків об'єднують і записують в Журнал-ордер однією сумою.

Для обліку наявності та руху грошових коштів, що знаходяться на рахунках в банку, які можуть бути використані для поточних операцій, призначено рахунок 31 «Рахунки в банках». Для узагальнення інформації про наявність та рух грошових документів (у національній та іноземній валюті), які знаходяться в касі МФ ПАТ «Райз-Максимко» та про кошти в дорозі, призначений рахунок 33 «Інші кошти». Облік операцій за рахунками 31 «Рахунки в банках» та 33 «Інші кошти» ведуть в Журналі-ордері № 1 с.-г. та відомостях № 1.2 с.-г., 1.3 с.-г.. Записи в Журналі-ордері та відомостях здійснюють по мірі надходження виписок банку після їх перевірки з документами. У випсках і перевірених документах проти кожної суми зазначають номер кореспондуючого рахунку. Суми з кожної опрацьованої виписки записують у Журнал-ордер та відомість підсумками з деталізацією сум за кореспондуючими рахунками. Ведення відомості поряд з журналом-ордером обумовлено доцільністю спільного збереження всіх розрахунково-платіжних документів, що підтверджують записи у випсках банку.

Отже, діяльність підприємства прямо залежить від правильної організації обліку грошових коштів та їх еквівалентів, адже основу діяльності підприємства складають операції, які пов'язані з рухом грошових коштів. Ефективність організації обліку грошових коштів забезпечить раціональний розподіл та використання грошових коштів, а тим самим успішну фінансову діяльність підприємства.

Правильна організація бухгалтерського обліку грошових коштів та їх еквівалентів на підприємстві передбачатиме дотримання єдиного системного підходу, взаємодії між різними видами обліку, та підпорядкованості загальній системі управління. В наш час всі методологічні підходи до організації бухгалтерського обліку грошових коштів вже майже повною мірою розроблені. Тому, виходячи з цих умов, вдосконалення облікового процесу грошових коштів набуватимуть проблеми вдосконалення його організації, вирішення яких в майбутньому дасть змогу значно покращити ефективність роботи касира та бухгалтера підприємства і знизити ризики помилок і прорахунків під час їх роботи.

2.2. Методика фінансового обліку грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті

Для ефективного управління грошовими потоками, будь-яке підприємство повинне мати оперативну, надійну та своєчасну інформацію, яка дозволить забезпечити вирішення різного роду питань, які виникають в середовищі господарської діяльності підприємства. Облік є найбільш ємною інформаційною системою будь-якого підприємства, саме в цій системі є вся необхідна інформація про рух грошових коштів та їх еквівалентів.

На нашу думку, для ефективного управління грошовими коштами з урахуванням специфіки здійснення обороту грошових коштів окремого підприємства управління грошовими коштами необхідно класифікувати за ознаками:

1. За пріоритетністю: а) формування грошових коштів; б) використання грошових коштів; в) оптимізація залишків грошових коштів.
2. По об'єктах: а) організація грошових коштів по підприємству цілому; б) за його структурним підрозділам; в) за його видами діяльності
3. За значущістю: а) основні цілі; б) допоміжні цілі.

Така класифікація цілей управління грошовими коштами дозволить охопити всі аспекти руху грошових коштів в комплексі і у взаємозв'язку з урахуванням їх значущості для підприємства.

Основні бухгалтерські проведення за рахунком 30 «Готівка» в МФ ПАТ «Райз-Максимко» відображено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Кореспонденція рахунків грошових коштів в касі на

МФ ПАТ «Райз-Максимко»

№ п/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1.	Отримано у касу гроші із розрахункового рахунку	301	31	2000
2.	Внесено до каси невідшкодовані підзвітні суми працівником підприємства	301	372	500
3.	Надійшла до каси заборгованість покупців по реалізації продукції, робіт, послуг	301	36	400
4.	Повернуто до каси надлишково видану заробітну плату	301	661	5000
5.	Надійшла у касу готівка від реалізації продукції, робіт та послуг підприємства	301	701	10000
6.	Внесено готівку із каси на розрахунковий рахунок	311	301	4500
7.	Виплачено заробітну плату працівникам підприємства	661	301	20000
8.	Одержано готівку в погашення одержаних раніше векселів	301	34	5000
9.	Одержано готівкою штрафи, пені,	30	715	1000

Продовження таблиці 2.2

	неустойки за невиконання господарських договорів			
10.	Оплачено готівкою ремонт необоротних активів	15	30	1000

Загальна схема бухгалтерського обліку касових операцій наведена на рис. 2.3.

Основна частина розрахункових операцій здійснюється на досліджуваному підприємстві в безготівковій формі або шляхом перерахування грошей зі свого розрахункового рахунку на рахунок постачальника, або отриманням грошей від покупців. Розрахунок здійснюються через обслуговуючий підприємством банк. Готівкові розрахунки переважно здійснюються з оплати праці, з підзвітними особами, депонентами, дебіторами та кредиторами - по платежах, які відповідно до чинних законодавчих норм можуть не проводиться через установи банків Виходячи з цього, нами пропонується удосконалити облік безготівкових розрахунків за рахунок застосування систем «Клієнт – Банк», яка заміняє собою такі види традиційного зв'язку, як кур'єрський, поштовий, телеграфний тощо, при цьому надають клієнтові можливість здійснити певний набір операцій не відвідуючи банківської установи.

Такий підхід спростить і полегшить облік, а також дасть можливість точнішого і прискореного контролю, який відобразить реальний стан активів і зобов'язань. Відповідно до діючого законодавства України всі підприємства зобов'язані зберігати вільні грошові кошти на рахунках в установах банків, які є фінансовими посередниками у здійсненні безготівкових розрахунків між суб'єктами господарювання та фізичними особами. Згідно із Законом України №2346-III від 05.04.2001 р. «Про платіжні системи та переказ грошей в Україні» [51] банки відкривають своїм клієнтам поточні та депозитні рахунки.

Відповідно для обліку операцій на підприємстві всі безготівкові розрахунки ведуться на рахунку 31 «Розрахунки в банках».

Рис 2. 3. Загальна схема бухгалтерського обліку касових операцій та підзвітних сум

Рахунок 31 "Рахунки в банках" має такі субрахунки: 311 "Поточні рахунки в національній валюті" 312 "Поточні рахунки в іноземній валюті" 313 "Інші рахунки в банку в національній валюті" 314 "Інші рахунки в банку в іноземній валюті" 315 "Спеціальні рахунки в національній валюті" 316 "Спеціальні рахунки в іноземній валюті". За дебетом рахунку 31 "Рахунки в банках" відображається надходження грошових коштів, за кредитом - їх використання. Господарські операції в іноземній валюті відображаються при їх первісному визнанні у грошовій одиниці України шляхом перерахування суми в іноземній валюті із застосуванням валютного курсу на дату здійснення операції.

Етапи та порядок загального ведення обліку коштів на поточному рахунку представлено на рис. 2.4.

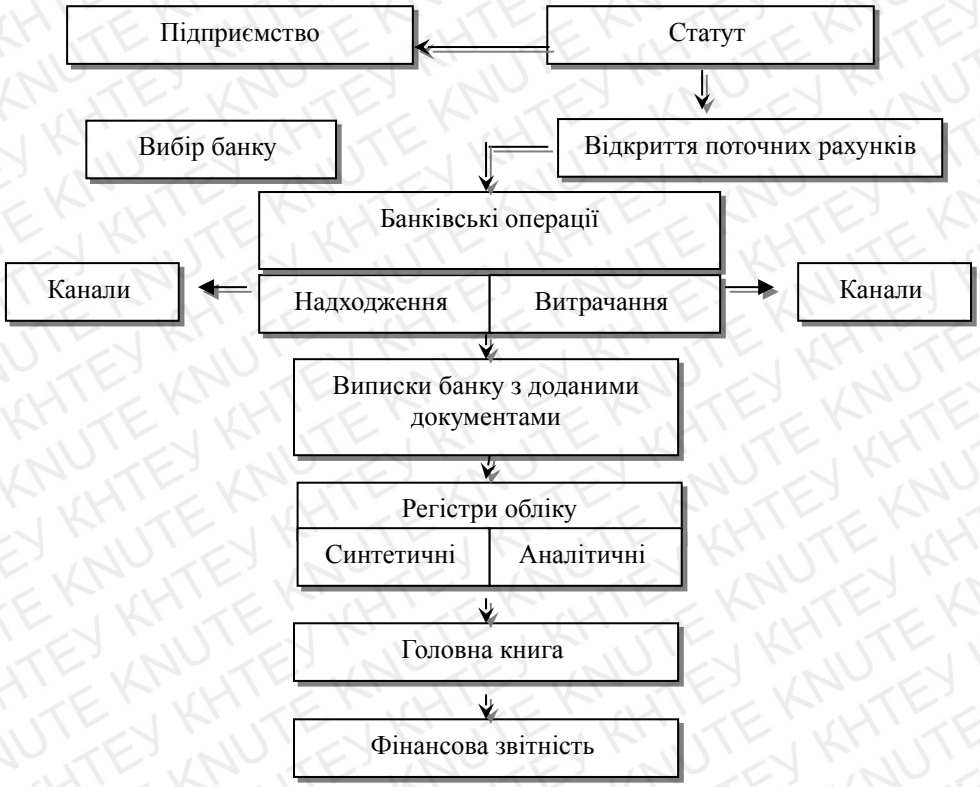

Рис. 2.4. Порядок ведення обліку коштів на поточному рахунку

Бухгалтерські проведення з обліку операцій по рахунках в банку в національній валюті показані в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Кореспонденція рахунків з обліку операцій по рахунках в банку в національній валюті на МФ ПАТ «Райз-Максимко»

№ п/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1.	З каси підприємства надійшли кошти на поточний рахунок	311	301	5000
2.	Зараховано грошові кошти від продажу іноземної валюти	311	333	1000
3.	Оплачено покупцями за раніше отриманий товар	311	361	500
4.	Повернуто з бюджету на рахунок підприємства грошові кошти	311	641	200
5.	Повернуто з фондів соціального	311	651	360

Продовження таблиці 2.3.

	страхування на рахунок підприємства			
6.	Одержано короткострокову позику банку	311	601	7000
7.	Надійшли кошти від дебіторів	311	377	200
8.	Придбано фінансові інвестиції за грошові кошти	35	311	3000
9.	Розрахувались з іншими кредиторами за раніше надані послуги	685	311	1000
10.	Сплачено штрафи, пені, неустойки за невиконання господарських договорів	948	311	4000

Організація обліку і контролю коштів на валютному рахунку підприємства, а також операції в іноземній валюті мають свої особливості. Вони відображаються в бухгалтерському обліку в національній грошовій одиниці України на підставі попереднього перерахунку суми в іноземній валюті за курсом НБУ, діючим на дату здійснення операцій.

Бухгалтерські проведення з обліку операцій по рахунках в банку в іноземній валюті показані в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Кореспонденція рахунків з обліку операцій по рахунках в банку в іноземній валюті на МФ ПАТ «Райз-Максимко»

№ п/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1.	Погашено кредит банку в іноземній валюті	602	312	3500
2.	Розрахунок з іншими кредиторами за раніше надані послуги	685	312	4500
3.	Зараховано на поточний рахунок в іноземній валюті частина виручки від реалізації	312	316	3000

Продовження таблиці 2.4.

4.	Одержано короткострокову	316	602	2700

	позику банку			
5.	Відображено курсову різницю	945	312	1000
6.	Одержано довгострокову позику банку	312	502	70000
7.	Оплачено покупцем за відвантажений товар	312	362	1000
8.	Відображення курсової різниці	945	362	500
9.	Погашено короткострокову позику банку	502	312	2700
10.	Відображення курсової різниці	312	714	1000

На рахунку 33 «Інші кошти» ведеться узагальнення інформації про наявність та рух грошових документів (у національній та іноземній валюті), які знаходяться в касі підприємства (поштових марок, марок гербового збору, сплачених проїзних документів, сплачених путівок до санаторіїв, пансіонатів, будинків відпочинку тощо), електронних грошей та про кошти в дорозі, тобто грошові суми, внесені в каси банків, ощадні каси або поштові відділення для подальшого їх зарахування на розрахункові або інші рахунки підприємства. Рахунок 33 «Інші кошти» має такі субрахунки: 331 «Грошові документи в національній валюті» 332 «Грошові документи в іноземній валюті» 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті» 334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті» 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» За дебетом рахунку 33 «Інші кошти» відображається надходження грошових документів у касу підприємства та коштів в дорозі, за кредитом - вибуття грошових документів та списання коштів у дорозі після їх зарахування на відповідні рахунки. На субрахунку 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» відображаються операції з електронними грошима, які здійснюються комерційними агентами та користувачами, відповідно до нормативно-правових актів

Національного банку України та правил використання електронних грошей, узгоджених з Національним банком України.

Кореспонденцію рахунків з обліку інших грошових коштів на МФ ПАТ «Райз-Максимко» наведено в табл. 2.5

Таблиця 2.5

Кореспонденція рахунків з обліку інших коштів на

МФ ПАТ «Райз-Максимко»

№ п/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1.	Придбання грошових документів в національній валюті за рахунок коштів на рахунку в банку	331	311	1000
2.	Надійшли грошові документи в національній валюті від інших кредиторів	331	685	1500
3.	Використання грошових документів для адміністративних цілей	92	331	200
4.	Зараховані на поточний рахунок грошові кошти, здані в вечірню касу банку	311	333	500
5.	Здана виручка за реалізовану продукцію підзвітною особою у вечірню касу банку	333	372	500

Для придбання валюти з метою здійснення розрахунків з нерезидентами за поточними торговельними операціями МФ ПАТ «Райз-Максимко», подає в уповноважений банк такі документи:

- заяву про купівлю іноземної валюти;
- договір з нерезидентом;
- акт (здавання-приймання тощо) або інший документ, який свідчить про надання послуг, виконання робіт, імпорт прав інтелектуальної власності, якщо оплачуються отримані послуги (права), виконані роботи;
- документи, що передбачені для документарної форми розрахунків (акредитив, інкасо) або для вексельної форми розрахунків (вексель,

яким резидент-імпортер оформив заборгованість перед нерезидентом за договором), якщо договір передбачає такі форми розрахунків.

Кореспонденцію рахунків з обліку придбання іноземної валюти на МФ ПАТ «Райз-Максимко» наведено в табл. 2.6

Таблиця 2.6

Кореспонденція рахунків з обліку придбання іноземної валюти

МФ ПАТ «Райз-Максимко»

№ п/п	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
1.	Перераховано кошти для придбання іноземної валюти 1000 $* 28*0,2%	333	311	28056
2.	Зараховано придбану інвалюту на рахунок підприємства за курсом НБУ 1000 $* 26	312	333	26000
3.	Відображено суму комісійної винагороди банку	92	685	56
4.	Списано комісійну винагороду банку	683	33	56
5.	Відображено КР за грошовими коштами на валютному рахунку на дату балансу	312	714	2000
6.	Списано результат операції від купівлі іноземної валюти	942	333	28056

Проведені дослідження дозволили встановити, що серед наявних облікових проблем, пов'язаних грошовими коштами та їх еквівалентами на МФ ПАТ «Райз-Максимко», є: несвоєчасність відображення в системі бухгалтерського обліку руху грошових коштів та неправильне їх відображення у фінансовій звітності; відсутність контрою за процесом збереження та використання грошових коштів.

Відсутність інформації про рух грошових потоків дуже ускладнює, а практично, майже не дозволяє ефективно управляти капіталом підприємства. Така ситуація матиме наслідки неправильного відображення

податкових стягнень та інші проблеми, які можливо виявити тільки під час здійснення інвентаризації грошових коштів та їх еквівалентів.

Для уникнення від даних проблем на МФ ПАТ «Райз-Максимко» доцільно запровадити систему управлінського обліку діяльності підприємства загалом, та операцій з грошовими коштами зокрема. Визначальною рисою управлінського обліку є можливість вибору найоптимальнішого варіанта рішення, котрий щодо руху грошових потоків передбачає маневрування коштами з урахуванням загалом стратегічної мети підприємства.

Процес управління потоками грошових надходжень на МФ ПАТ «Райз-Максимко» являє собою постійний моніторинг впливу різноманітних об'єктивних і суб'єктивних чинників, які призводять до виникнення трьох ситуацій:

1) Виплати перевищують надходження підприємства на певний період. У цьому випадку виникає дефіцит коштів, усунення якого вимагає залучення додаткових фінансових активів, що також пов'язано з додатковими витратами.

Дефіцит грошових коштів у подальшому призводить до: затримок у виплаті заробітної плати; зростання частки простроченої заборгованості по кредитних позиках; зниження ліквідності активів підприємства;

2) Надходження, що перевищують виплати, може призвести до надлишкової ліквідності. Вільні гроші – неприбутковий актив, тому вони мають бути задіяні в отриманні додаткового прибутку, що вимагає здійснення фінансових заходів із розміщення таких коштів.

3) Збалансованість потоків платежів забезпечує стан фінансової рівноваги, який дозволяє підтримувати оптимальні умови ефективного та раціонального господарювання.

Грошові потоки є найважливішим самостійним об'єктом бюджетування досліджуваного підприємства, що допомагає в досягненні

поставлених поточних і стратегічних цілей та сприяє формуванню позитивних фінансових результатів.

Управління грошовими потоками є одним із ключових моментів під час поточного управління підприємством з позиції оптимального співвідношення між ліквідністю та прибутковістю. Лише налагоджена система бухгалтерського обліку дає змогу отримати необхідну інформацію для забезпечення управління господарською діяльністю підприємства. Заслуговують на увагу рекомендації В.Є. Совівської, які стосуються удосконалення облікового відображення операцій з грошовими коштами підприємства:

1. Побудова системи бухгалтерського обліку грошових коштів, яка б передбачала етапи обліку.
2. Розробка фінансових планів руху готівки на наступний рік в якому заплановано обсяг доходів та обґрунтовано статті витрат.
3. Розробка звіту про рух грошових коштів за минулий місяць та порівняння його з плановими показниками підприємства.
4. Впровадження автоматизованого обліку касових операцій, що дозволить отримувати фінансові дані з високою точністю та правильно відображати касові операції в обліку.
5. Удосконалити номенклатуру первинного обліку руху грошових коштів
6. Удосконалити управлінський облік грошових коштів [101, С. 112].

Отже, на сьогоднішній день, методологічні підходи до бухгалтерського обліку грошових коштів підприємства вже достатньо розроблені, хоча і потребують постійного перегляду і вдосконалення існуючих методів. Саме тому, в умовах сьогодення для вдосконалення облікового процесу в питаннях касових операцій особливої уваги набувають проблеми вдосконалення їх організації та обліку вирішення яких, в кінцевому підсумку, дозволить підвищити ефективність роботи працівників підприємства і знизити ризики помилок і прорахунків під час облікового відображення грошових коштів та їх еквівалентів.

2.3. Відображення звітної інформації про грошові кошти та їх еквіваленти у національній валюті

Фінансова звітність - це така фінансова звітність, яка має на меті задовольнити потреби користувачів, які не можуть вимагати від суб'єкта господарювання складати звітність згідно з їхніми інформаційними потребами, вона є завершальним кроком системи бухгалтерського обліку, яка узагальнює і систематизує інформацію про діяльність підприємства та яка необхідна усім зацікавленим особам для прийняття ефективних економічних рішень. Фінансова звітність є структурованим відображенням фінансового стану та фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання. Метою фінансової звітності є надання інформації про фінансовий стан, фінансові результати діяльності та грошові потоки суб'єкта господарювання, яка є корисною для широкого кола користувачів при прийнятті ними економічних рішень. Фінансова звітність також демонструє результати того, як управлінський персонал суб'єктів господарювання розпоряджається ввіреними йому ресурсами. Для досягнення цієї мети фінансова звітність надає таку інформацію про суб'єкт господарювання:

а) активи;

б) зобов'язання;

в) власний капітал;

г) дохід та витрати, у тому числі прибутки та збитки;

ґ) внески та виплати власникам, які діють згідно з їхніми повноваженнями власників;

д) грошові потоки.

Ця інформація, разом з іншою інформацією у примітках, допомагає користувачам фінансової звітності спрогнозувати майбутні грошові потоки суб'єкта господарювання і, зокрема, їхній час та вірогідність [74].

Міжнародні стандарти фінансової звітності покликані узгодити, координувати різні системи бухгалтерського обліку й звітності з метою зіставності інформації, її зрозумілості в світовому масштабі. Бухгалтерський облік, у свою чергу, має на меті надання інформації внутрішнім та зовнішнім користувачам про фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, рух грошових коштів та зміни у власному капіталі. Користувачі інформації, розкритої у фінансовій звітності, мають повне право знати за допомогою яких принципів, методів і процедур складалась та чи інша стаття фінансової звітності [120, С. 35].

Фінансова звітність складається з: балансу (звіту про фінансовий стан), звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід), звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до фінансової звітності. В цих формах звітності, в тій чи іншій мірі можна знайти відображення наявності на руху грошових коштів та їх еквівалентів. Для будь-якого підприємства необхідно знати структуру грошових коштів їх потоки за звітний період, з'ясувати причини дефіциту чи надлишку грошових коштів, визначити найбільш суттєві статті їх надходження і витрачання. У звіті про фінансовий стан (балансі) підприємства відображаються активи (в т. ч. гроші та їх еквіваленти), зобов’язання та власний капітал підприємства. Звіт про фінансові результати розкриває інформацію про доходи, витрати, прибутки і збитки, інший сукупний дохід та сукупний дохід підприємства за звітний період. У звіті про рух грошових коштів наводяться дані про рух грошових коштів протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. У звіті про власний капітал розкривається інформація про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду. У примітках до фінансової звітності розкривається інформація, що містить додатковий аналіз статей звітності, необхідний для забезпечення її зрозумілості та доречності (рис 2.5).

Користувачі фінансової звітності МФ ПАТ «Райз-Максимко» зацікавлені в тому, як суб'єкт господарювання генерує і використовує грошові кошти та їх еквіваленти.

У статті 1165 «Гроші та їх еквіваленти», затвердженої Міністерством фінансів України форми балансу, відображаються готівка в касі підприємства, гроші на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути вільно використані для поточних операцій, а також грошові кошти в дорозі, електронні гроші, еквіваленти грошей. У цій статті наводяться кошти в національній або іноземній валютах. У статті «Гроші та їх еквіваленти» наводяться кошти в національній або іноземній валютах.

Кошти, які не можна використати для операцій протягом одного року, починаючи з дати балансу або протягом операційного циклу внаслідок обмежень, виключаються зі складу оборотних активів та відображаються як необоротні активи [73].

У додатковій статті 1166 «Готівка» наводиться інформація про готівку, а у статті 1167 «Рахунки в банках» - інформація про гроші на рахунках в банку.

Джерелом, в якому можна побачити рух грошових коштів та їх еквівалентів, є форма № 3 фінансової звітності «Звіт про рух грошових коштів». Цей звіт більшість науковців вважають найскладнішим у всій фінансовій звітності підприємства. І це пов’язано з тим, що в цьому звіті можна отримати інформацію про операційну, фінансову та інвестиційну діяльність підприємства, разом із тим є можливість оцінити ситуацію, пов’язану з надходженням та витрачанням грошових коштів, та визначити потреби підприємства щодо використання цих коштів. Тобто ця форма звітності є багатосторонньою, що суттєво ускладнює процес його заповнення [80].

Рис 2.5. Відображення інформації про грошові кошти та їх еквіваленти у фінансовій звітності

Ще однією складовою фінансової звітності підприємства є Примітки до фінансової звітності. Дані цієї форми звітності призначені для деталізації видів і складових активів, зобов'язань, доходів і витрат підприємства, а також розкриття змін, які відбулися з названими елементами фінансової звітності підприємства за звітний період. У примітках до фінансової звітності містяться дані про грошові кошти (без надання інформації в розрізі валют), які зберігаються в касі, на поточному та інших рахунках у банку, грошові кошти в дорозі та еквіваленти грошових коштів на кінець звітного періоду. Згідно з НП БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» у Примітках до фінансової звітності наводиться (розкривається) інформація про [80]:

1. Склад грошових коштів (грошей).

2. Склад статей звіту про рух грошових коштів «Інші надходження», «Інші платежі» та інших статей, які об’єднують декілька видів грошових потоків.

3. Наявність значних сум грошей, які є в наявності у підприємства і які недоступні для використання групою, до якої належить підприємство.

У разі придбання або продажу дочірніх підприємств та інших господарських одиниць протягом звітного періоду наводиться (розкривається) інформація про:

1. Загальну їх вартість придбання або продажу.

2. Частину їх загальної вартості, яка, відповідно, була сплачена або отримана грошима.

3. Суму грошей у складі їх активів, що були придбані чи продані.

4. Суму активів (крім грошей) і зобов’язань придбаного або проданого дочірнього підприємства та інших господарських одиниць у розрізі окремих статей.

Саме «Звіт про рух грошових коштів» як вихідне інформативне джерело розкриває необхідну інформацію та містить первинні дані для зацікавлених осіб, а саме потенційних кредиторів, контрагентів, інвесторів та інших для розуміння стану платоспроможності, прибутковості, ліквідності тощо. Звітні облікові дані про стан та рух грошових потоків дозволяють аналітикам реально оцінити активи, процес формування прибутку, валового доходу та витрат тощо. Питання інформаційного забезпечення при реалізації обліку грошових потоків займає вагоме місце у менеджменті грошових потоків, саме облік є базою для подальшого аналізу, планування грошових потоків, а також контролю, коригуванню управлінських рішень при досягненні поставленої мети [114, С. 162].

Звіт про рух грошових коштів, якщо він використовується разом з іншими фінансовими звітами, надає інформацію, яка дає користувачам змогу оцінювати зміни в чистих активах суб'єкта господарювання, його фінансовій структурі (у тому числі ліквідність та платоспроможність), а

також здатність впливати на суми та строки грошових потоків з метою пристосування до змінюваних обставин та можливостей. Інформація про грошові потоки є корисною для оцінки здатності суб'єкта господарювання генерувати грошові кошти та їх еквіваленти; вона також дає користувачам змогу розробляти моделі для оцінки та порівняння теперішньої вартості майбутніх грошових потоків різних суб'єктів господарювання. Вона також підвищує ступінь зіставності звітності про результати діяльності різних суб'єктів господарювання, оскільки запобігає впливу різних підходів до обліку однакових операцій та подій [75]. Звіт про рух грошових коштів надає користувачам фінансової звітності основу для оцінки спроможності суб'єкта господарювання генерувати грошові кошти та еквіваленти грошових коштів і для оцінки потреб суб'єкта господарювання у використанні цих грошових потоків. Звіт містить дані про рух грошових коштів у результаті операційної, інвестиційної, фінансової діяльності та надзвичайних подій (рис. 2.6).

Рис. 2.6. Класифікація руху грошових коштів підприємства

Складання Звіту про рух грошових коштів відбувається у такій послідовності:

1) збирається та готується необхідна інформація;

2) визначається рух грошових коштів внаслідок операційної діяльності;

3) встановлюється рух грошових коштів внаслідок інвестиційної діяльності;

4) визначається рух грошових коштів внаслідок фінансової діяльності;

5) встановлюється чистий рух грошових коштів за звітний період та їх залишок на кінець року [73].

Грошові потоки від операційної діяльності визначаються переважно основною діяльністю суб'єкта господарювання, яка приносить дохід [75].

На МФ ПАТ «Райз-Максимко» грошовими потоками від операційної діяльності є:

а) надходження грошових коштів від продажу товарів та надання послуг;

б) виплати грошових коштів постачальникам товарів та послуг;

в) виплати грошових коштів працівникам та виплати за їх дорученням;

г) виплати грошових коштів або компенсація податків на прибуток.

Грошовими потоками, що виникають від інвестиційної діяльності, МФ ПАТ «Райз-Максимко» є:

а) виплати грошових коштів для придбання основних засобів, нематеріальних активів та інших довгострокових активів;

б) надходження грошових коштів від продажу основних засобів, нематеріальних активів, а також інших довгострокових активів;

в) виплати грошових коштів для придбання власного капіталу або боргових інструментів інших суб'єктів господарювання, а також часток у спільних підприємствах;

г) надходження грошових коштів від продажу власного капіталу або боргових інструментів інших суб'єктів господарювання;

ґ) аванси грошовими коштами та позики, надані іншим сторонам;

д) надходження грошових коштів від повернення авансів та позик.

Окреме розкриття інформації про грошові потоки, що виникають від фінансової діяльності, є важливим, оскільки воно корисне для передбачення претензій щодо майбутніх грошових потоків з боку тих, хто надає капітал суб'єктові господарювання. На МФ ПАТ «Райз-Максимко» грошовими потоками, що виникають від фінансової діяльності, є:

а) надходження грошових коштів від випуску незабезпечених боргових зобов'язань, позик, векселів, облігацій, іпотек, а також інших короткострокових або довгострокових позик;

г) виплати грошових коштів для погашення позик;

ґ) виплати грошових коштів орендарем для зменшення існуючої заборгованості, пов'язаної з фінансовою орендою.

Обов’язковою вимогою є звітування суб'єктом господарювання про грошові потоки від операційної діяльності, застосовуючи:

а) прямий метод, згідно з яким розкривається інформація про основні класи валових надходжень грошових коштів чи валових виплат грошових коштів. Інформацію про основні класи валових надходжень грошових коштів і валових виплат грошових коштів можна отримати з облікових регістрів суб'єкта господарювання; шляхом коригування продажу, собівартості проданої продукції (дохід у вигляді відсотків та подібний дохід, витрати на виплату відсотків та подібні витрати для фінансової установи), а також інших статей у звіті про сукупні доходи щодо: змін протягом періоду в запасах і дебіторській та кредиторській заборгованості від операційної діяльності; інших негрошових статей; та інших статей, для яких вплив грошових коштів є грошовими потоками від інвестиційної або фінансової діяльності.

б) непрямий метод, згідно з яким прибуток чи збиток коригується відповідно до впливу операцій негрошового характеру, будь-яких відстрочок або нарахувань минулих чи майбутніх надходжень або виплат грошових коштів щодо операційної діяльності, а також відповідно до статей доходу або витрат, пов'язаних із грошовими потоками від інвестиційної чи фінансової діяльності. Чисті грошові потоки від операційної діяльності визначаються шляхом коригування прибутку або збитку відповідно до впливу: змін протягом періоду в запасах і дебіторській та кредиторській заборгованості від операційної діяльності; негрошових статей, таких як амортизація, забезпечення, відстрочені податки, нереалізовані прибутки та збитки від обміну валют та нерозподілений прибуток від асоційованих підприємств; та усіх інших статей, для яких вплив грошових коштів є грошовими потоками від інвестиційної або фінансової діяльності.

Недоліком використання прямого методу є :

- значна трудомісткість складання;
- відсутність можливості висліджування шляху, який проходять фінансові ресурси для перетворення в грошову форму, в результаті чого в підприємства немає можливості виявити причини проблем в утворенні грошових потоків.

Недоліком використання непрямого методу є :

- неможливість виділити грошові потоки від операційної діяльності всередині окремих підрозділів підприємства, які не знаходяться на окремому балансі;
- - поступлення грошових коштів у вигляді виручки від реалізації і поточні грошові витрати на операційну діяльність випускаються з поля зору. Таким чином, не виконується важлива ціль формування Звіту – отримання інформації про те, як формуються фінансові засоби;
- - метод приводить до тих самих результатів, що і прямий лише в тих випадках, коли відомі всі операції, не пов’язані з рухом грошових коштів, які можуть бути скоректовані.

Важливим для цілісного уявлення складності організаційних облікових процесів, що пов'язані із формуванням звіту про рух грошових коштів є виокремлення окремих етапів його складання. Узагальнивши наявний досвід можна представити наступні кроки з побудови звіту, які залежать від методів його складання (рис.2.7).

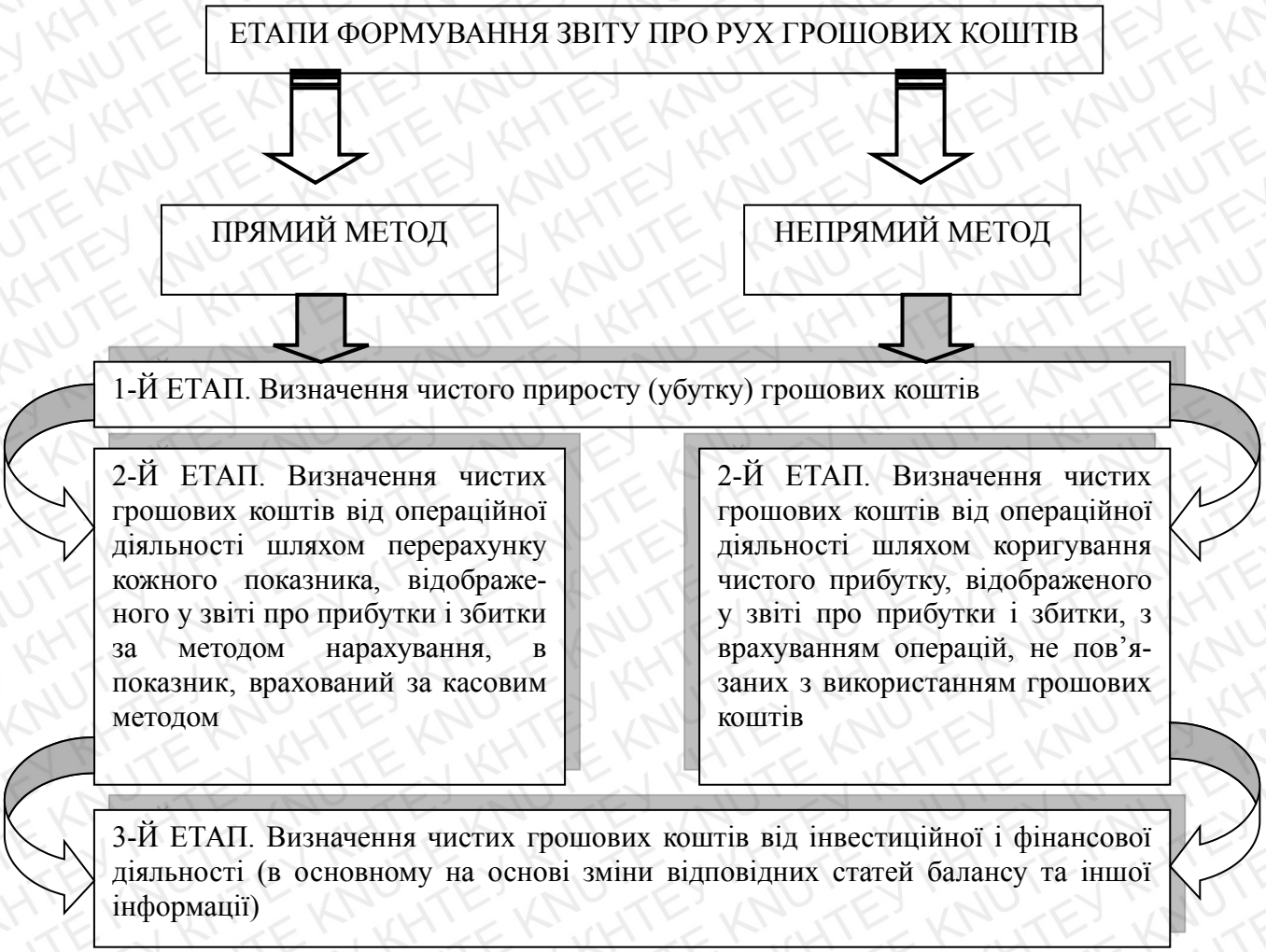

Рис.2.7. Етапи формування звіту про рух грошових коштів [17]

Незважаючи на вибрану форму та методи (прямий або непрямий) складання звіту про рух грошових коштів, у міжнародній практиці відомі три основні методики формування його показників. Вони полягають у використанні: робочих листків або листків рознесення (work sheet/spread sheet methodic); Т-рахунків (T-accounts methodic); рівнянь/формул (equations/ formulae methodic).

Переваги та недоліки різних методик заповнення звіту про рух грошових коштів представлено в табл.2.7.

Спільним для усіх методик є недолік, який полягає в тому, що виконання різного роду коригувань і підрахунків, спрямованих на заповнення звіту про рух грошових коштів відбувається в кінці звітного періоду, після того як всі господарські операції здійснено.

Таблиця 2.7

Переваги та недоліки використання різних методик заповнення

звіту про рух грошових коштів

Методики заповнення	Переваги	Недоліки
Робочих листків або листків рознесення	- можливість часткового контролю за правильністю заповнення звіту; - сприяє поглибленому розумінню сутності звіту	- важкість використання у випадку великого різноманіття здійснюваних підприємством операцій; - можливість допущення помилок при коригуванні статей балансу у випадку його неправильного заповнення
Т-рахунків	- точність	- значна трудомісткість побудови рахунків; - важкість висліджування грошових потоків та їх ідентифікація з тим чи іншим видом діяльності
Формул/рівнянь	- корисність для потреб аналізу	- необхідність використання значної кількості формул для обчислення всіх необхідних значень звіту - важкість виділення сум по не грошових статтях, що не повинні включатися до звіту про рух грошових коштів

В результаті, для правильного заповнення звіту, бухгалтеру доводиться ще раз здійснювати моніторинг всіх господарських операцій з

метою висліджування руху грошових коштів тим самим роблячи процес формування звіту про рух грошових коштів занадто трудомістким.

МСБО 7 не визначає формат Звіту про рух грошових коштів і перелік статей по кожному виду діяльності, але містить конкретні вимоги і роз'яснення, що стосуються: 1) відсотків та дивідендів; 2) податків на прибуток; 3) інвестицій у дочірні, асоційовані та спільні підприємства; 4) придбання та продажу дочірніх підприємств та інших господарських одиниць; 5) руху грошових коштів в іноземній валюті; 6) розкриття інформації про окремі аспекти руху грошових коштів. У практиці існують різні підходи до класифікації руху грошових коштів, пов’язаних з відсотками та дивідендами. Фінансові установи (банки, інвестиційні компанії тощо) зазвичай відображають сплачені та отримані відсотки та дивіденди у складі операційної діяльності [21, С. 110-112].

Крім інформації про залишки грошових коштів та їх еквівалентів на початок і кінець звітного періоду в «Балансі» та їх змін, які наводяться в «Звіті про рух грошових коштів» за видами діяльності передбачається наводити у «Примітках до фінансової звітності» таку інформацію про: − склад грошових коштів; − склад статей «Інші надходження», «Інші платежі» та інших статей, які об’єднують декілька видів грошових потоків; − не грошові операції інвестиційної та фінансової діяльності; − наявність значного сальдо грошових коштів, які є в наявності у підприємства і які недоступні для використання групою, до якої належить підприємство.

Інформація у фінансовій звітності підприємства має відповідати певним вимогам, які визначені у Концептуальній основі фінансової звітності (Framework for the preparation of financial statements) [61]. Однак, з розвитком підприємницької діяльності, зявляються додаткові вимоги до інформації. Інформація, яка стосується грошових коштів та їх квівалентів має відповідати таким критеріям:

- Адресність - доведення інформації до відповідального виконавця.

- Зворотній зв’язок - підтвердження або виправлення попередніх припущень про грошові кошти.
- Комплексність - розкриття інформації з урахуванням впливу зовнішніх та внутрішніх факторів.
- Конфіденційність - обмеження доступності інформації для певного кола осіб за допомогою застосування шифрів і кодів.
- Порівнянність - інформація про грошові кошти має бути порівнянною за часом і за підрозділами.
- Своєчасність - інформація повинна бути готова і доступна до того часу, коли в ній виникає потреба.

На підставі цього робиться висновок щодо джерел та забезпечення кожного виду діяльності з необхідними грошовими коштами. У результаті приймаються рішення щодо перевищення надходжень грошових коштів, джерел виплати поточних зобов'язань, інвестиційної діяльності та достатності отриманої прибутку.

Отже, фінансова звітність суб’єкта господарювання є ключовим елементом, яка покликана забезпечити користувачів об’єктивною інформацією та сформувати середовище для ефективної та результативної діяльності підприємства. Грошові кошти та їх еквіваленти як активи, які мають найвищу ліквідність потребують постійного контролю та повного відображення у фінансовій звітності підприємства. Про взаємозв’язок між прибутком (збитком) від звичайної діяльності й грошовими коштами та іншими їх перетвореннями надає інформацію «Звіт про рух грошових коштів», «Баланс» та «Примітки до річної фінансової звітності».

Висновки до розділу 2

При дослідженні організації і методики обліку грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті нами було встановлено, що:

1. Бухгалтерський облік на МФ ПАТ «Райз-Максимко» ведеться за журнальною формою обліку відповідно до Національних Положень

(Стандартів) бухгалтерського обліку, Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 року № 996-XIV, із застосуванням Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань затвердженого наказом Міністерства фінансів України з використанням комп'ютерної програми «1С:Бухгалтерія 8.2».

2. Основна частина розрахункових операцій здійснюється на досліджуваному підприємстві в безготівковій формі або шляхом перерахування грошей зі свого розрахункового рахунку на рахунок постачальника, або отриманням грошей від покупців. Розрахунок здійснюються через обслуговуючий підприємством банк. Готівкові розрахунки переважно здійснюються з оплати праці, з підзвітними особами, депонентами, дебіторами та кредиторами - по платежах, які відповідно до чинних законодавчих норм можуть не проводиться через установи банків Виходячи з цього, нами пропонується удосконалити облік безготівкових розрахунків за рахунок застосування систем «Клієнт – Банк», яка заміняє собою такі види традиційного зв'язку, як кур'єрський, поштовий, телеграфний тощо, при цьому надають клієнтові можливість здійснити певний набір операцій не відвідуючи банківської установи. Варто зазначити, що використання платіжних карток для виплат заробітної плати, відпускних та підзвітних сум тощо, спростить і полегшить облік, а також дасть можливість точнішого і прискореного контролю, який відобразить реальний стан активів і зобов'язань.
3. Фінансова звітність підприємства складається з: балансу (звіту про фінансовий стан), звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід), звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до фінансової звітності. В цих формах звітності, в тій чи іншій мірі можна знайти відображення наявності на руху грошових коштів та їх еквівалентів.

4. Джерелом, в якому можна побачити детальний рух грошових коштів та їх еквівалентів, є форма № 3 фінансової звітності «Звіт про рух грошових коштів». Цей звіт більшість науковців вважають найскладнішим у всій фінансовій звітності підприємства. І це пов’язано з тим, що в цьому звіті можна отримати інформацію про операційну, фінансову та інвестиційну діяльність підприємства, разом із тим є можливість оцінити ситуацію, пов’язану з надходженням та витрачанням грошових коштів, та визначити потреби підприємства щодо використання цих коштів.

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТІВ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ

3.1. Мета, завдання, інформаційні джерела аналізу та аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті

Грошові кошти вважають найбільш ліквідними активами. Вони є початковим і кінцевим пунктом облікового циклу (кругообігу господарських засобів), який включає придбання та виробництво товарів і послуг, а також їх продаж та отримання виручки. Якщо виключити наявні зобов'язання по платежах, за якими необхідна готівка, то грошові кошти є тим пунктом облікового циклу, де керівництво підприємства має найбільшу свободу вибору по відношенню до розміщення та використання ресурсів.

В економічному аналізі тривалий час при вивченні ресурсів підприємства акцент робився на трьох основних їх групах: трудових ресурсах, основних фондах і матеріальних ресурсах. Такому виду ресурсів, як грошові кошти, приділялось недостатньо уваги. У той же час грошові кошти виступають як специфічний, мобільний, унікальний ресурс, який за необхідністю в будь-який момент часу може бути перетворений в інший вид ресурсу, якого не вистачає.

Чітке розуміння руху грошових коштів його аудит та аналіз вимагають розмежування показників, які характеризують основну діяльність і рентабельність від фінансової діяльності підприємства. Також не менш важливим є створення динамічних моделей аналізу та проектування потоків грошових коштів. Для подібних моделей теперішній час – це лише точка відліку, вони базуються на надійному досвіді минулого, в них використовуються найкращі оцінки майбутніх планів та умов для прогнозування потоків грошових коштів [18, С. 52].

Деталізація об'єктів аудиту та аналізу грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті є основою для виділення рівнів його

завдань, які мають певні відмінності в разі проведення обов'язкового та ініціативного аудиту (рис. 3.1).

Рівень 1. *Визначити достовірність звітного відображення результату операцій з грошовими коштами*

– встановити формальну правильність заповнення звіту про рух грошових коштів;
– ідентифікувати та визначити обсяг не грошових операцій та їх вплив на зміни оборотних матеріальних активів, розрахунків з кредиторами та дебіторами;
– визначити правильність розрахунку чистого руху грошових коштів від операційної діяльності;
– встановити правильність визначення надходжень і витрачань грошових коштів у розрізі інвестиційної та фінансової діяльності та розрахувати правильність розрахунку чистого руху грошових коштів за даними видами діяльності;
– перевірити і проаналізувати правильність відображення початкових і кінцевих залишків грошових коштів та впливу валютних курсів;
– перевірити і проаналізувати відповідність показників ф. № 3 іншим формам фінансових звітів

Рівень 2. *Оцінити достатність грошових коштів для забезпечення зобов'язань*

Рівень 3. *Встановити законність та правильність документального оформлення операцій з грошовими коштами підприємства*

– оцінити рівень організації обліку та контролю операцій з грошовими коштами;
– перевірити дотримання чинного законодавства в частині оформлення первинних документів з руху грошових коштів;
– визначити правильність здійснення готівкових та розрахункових операцій з використанням готівки та безготівкових коштів;
– встановити правильність ідентифікації грошових операцій за видами діяльності відповідно до НП(С)БО та відображення на рахунках обліку;
– перевірити правильність ведення облікових регістрів з обліку грошових коштів та подальшого порядку відображення у звітності;
– визначити дієвість внутрішнього контролю та наслідки виявлених порушень;
– оцінити ефективність використання грошових коштів підприємством

Рис. 3.1. Завдання аудиту звіту про рух грошових коштів [3, С. 67]

Завдання обов'язкового аудиту полягає у підтвердженні узагальнених звітних даних про здійснені грошові операції, встановленні рівня прозорості та достовірності інформації про загальний рівень ефективності використання грошових коштів та їх еквівалентів. При цьому завдання ініціативного аудиту є значно ширшими, оскільки він призначений головним чином захистити інтереси власників від штрафних санкцій і зловживань, пов'язаних з грошовими коштами.

Завдання ініціативного аудиту передбачають детальну перевірку кожної операції для з'ясування її відповідності чинному законодавству, правильності документального оформлення, наслідків порушення та можливості їх виправлень.

Виділення рівнів завдань аудиту звіту про рух грошових коштів визначає глибину аудиторської перевірки і, відповідно, її обсяг. У свою чергу, окреслення обсягу аудиту звіту про рух грошових коштів забезпечує чіткість і прозорість формування і документального оформлення договірних відносин.

Необхідність проведення аналізу грошових коштів та їх еквівалентів зумовлено обмеженістю грошових ресурсів на підприємствах, нестійким фінансовим станом багатьох підприємств, ризиком втрати платоспроможності, підвищенням рівня ефективності управління грошовими потоками й іншими внутрішніми і зовнішніми факторами. Для розвитку теоретичних основ аналізу, удосконалення його організації і методики необхідно чітко визначитись з основними етапами проведення аналізу грошових коштів. Поетапний аналіз грошових коштів надасть інформацію для оцінки діяльності підприємства в минулому, теперішньому часі, а також буде слугувати підґрунтям для прогнозування і планування грошових потоків на майбутнє. Метою аналізу є оцінка здатності підприємства генерувати грошові кошти в обсягах та за строками здійснення необхідних планових платежів, забезпечення оптимізації грошових потоків. Адже раціональне формування грошових коштів сприяє ритмічності операційного циклу та забезпечує підвищення обсягів виробництва та реалізації. При цьому кожне порушення платіжної дисципліни негативно позначається на формуванні виробничих запасів, сировини та матеріалів, рівні продуктивності праці, реалізації готової продукції, становищі підприємства на ринку та інші. Особливістю аналізу грошових коштів є прогнозний характер розрахунків, а також розгляд грошової форми активів як складової частини оборотного капіталу. Перший

із відзначених підходів безпосередньо випливає з концепції поточної вартості. В усіх фінансових оцінках відображаються очікувані в майбутньому економічні вигоди, тобто прогнозні оцінки чистого приросту (зменшення) маси коштів від виробничої, інвестиційної і фінансової діяльності [89, С. 57-58].

Для того, щоб зрозуміти реальних рух грошових коштів на підприємстві, оцінити синхронність надходження і витрачання грошових коштів, а також поєднати величину одержаного фінансового результату зі станом грошових коштів на підприємстві, необхідно виділити і проаналізувати всі напрямки надходження (припливу) грошових коштів, а також їх вибуття (відпливу).

Таким чином, складання Звіту про рух грошових коштів з відповідними аналітичними висновками фактично і є аналізом руху грошових потоків на підприємстві. Деякі фахівці вважають, що показники Звіту про рух грошових коштів є надійнішими, ніж показники Звіту про фінансові результати, яким набагато легше маніпулювати.

Дану форму звітності можна розглядати з декількох сторін. З одного боку, ця звітна форма має всі властивості, щоб стати на позицію вище від інших форм - завершеність, комплексність, змістовність. А з другого боку, вона є невід'ємним елементом, який доповнює Баланс і Звіт про фінансові результати, додаючи їм, таким чином, цілісний інформаційний вигляд.

Велику кількість операцій переміщення грошових коштів в Звіті про фінансові результати просто не знаходять відображення. Це можна пояснити тим, що він складається по методу нарахувань, що дозволяє точніше співвіднести прибуток підприємства і збитки за певний проміжок часу. Не дивлячись на те, що визначення виручки і витрат за період є дуже важливим для підприємств, він не може відображати деякі важливі аспекти діяльності підприємств.

Існують такі статті Звіту, які дуже важко (а іноді і взагалі не можливо) заповнити, виходячи з даних Балансу та Звіту про фінансові результати, такі як:

- витрати на сплату відсотків;
- сплачені відсотки;
- реалізація майнових комплексів;
- придбання майнових комплексів та ін.

Інформацію для заповнення таких статей можна знайти в: Примітках до річної звітності (Ф № 5), Головна книга, аналітичних даних журналів (відомостей) та ін.

Отже, інформаційною базою аналізу та аудиту операцій з грошовими коштами є фінансова звітність підприємства, зокрема форми 1-3. Під час аналізу та контролю операцій з грошовими коштами використовують також первинні розрахунково-платіжні документи, виписки банку і записи в бухгалтерських реєстрах.

Інформація яка надходить із зовнішнього середовища впливає на аналіз операцій на поточних рахунках і містить такі дані: нормативно-регулюючі, показники макроекономічного становища в країні, дані галузевого розвитку, господарсько-правові дані, дані про контрагентів підприємства (постачальників, покупців); дані про конкурентів підприємства; дані про стан матеріального ринку; дані про стан ринку капіталу; дані про стан фондового ринку; науково-технічну інформацію.

3.2. Методика проведення аналізу грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті

Необхідність проведення аналізу грошових коштів виникає на кожному із етапів діяльності підприємства. Поетапний аналіз грошових коштів дає інформацію для оцінки діяльності підприємства в минулому, теперішньому часі, а також служить основою для прогнозування і планування грошових коштів на майбутнє.

Необхідно відзначити, що аналіз грошових коштів та операцій на поточних рахунках для характеристики причин зміни ліквідності і фінансової стійкості підприємства необхідно проводити під час загального фінансового аналізу. Оперативність, повнота і достовірність інформації про рух грошових коштів на поточних рахунках підприємства сприяє підвищенню якості управлінських рішень, які в подальшому впливають на фінансовий стан підприємства.

Оцінка результатів аналізу на досить тривалому проміжку часу дозволяє отримати відповідь на наступні питання:

- досягнення яких цілей доцільно вкладати кошти;
- по яких напрямках слід скоротити вкладення;
- з яких джерел залучити додаткові кошти і якою мірою зменшаться у зв'язку з цим зобов'язання;
- здатна компанія поповнити резерви на непередбачені витрати.

В процесі аналізу руху грошових коштів необхідно жорстко контролювати зіставлення фактичних і прогнозних значень досліджуваних показників, своєчасно виявляти виникаючі відхилення від заданих темпів зростання. Така форма аналітичної роботи забезпечує якісне регулювання грошових потоків компанії.

Аналіз потоків грошових коштів повинен здійснюватись як на основі звітних, так і планових показників (платіжного календаря). При цьому останні виступають одночасно інструментом управління грошовими потоками. Це досягається шляхом контролю за відповідністю їх реального руху до планових показників та прийняття необхідних коригуючи заходів.

Першим показником виникнення фінансових ускладнень є тенденція скорочення частки грошових коштів в складі оборотних активів підприємства при зростаючому обсязі його поточних зобов'язань і може надати точну інформацію про надлишок (недостачу) грошових коштів на підприємстві.

Іншим методом оцінки достатності грошових коштів є визначення тривалості періоду їх обороту. З цією метою використовується співвідношення:

$$\textit{Період обороту} = \left| \frac{\text{Середні залишки грошових коштів} * \text{Тривалість періоду}}{\text{Оборот грошових коштів за період}} \right|, \quad (3.1)$$

Для розрахунку використовуються внутрішні облікові дані про величину залишків на початок і кінець періоду на рахунках грошових коштів. З цією метою використовується формула:

$$СЗГК = \left| \frac{\frac{ЗГ1}{2} + ЗГ2 + ЗГ3 + \ldots + \frac{ЗГn}{2}}{n-1} \right|, \quad (3.2)$$

де СЗГК - середні залишки грошових коштів, тис. грн.; $ЗГ_n$ - залишки на початок n - го місяця, тис. грн.; n - кількість місяців в періоді.

Для розрахунку величини обороту потрібно використовувати кредитовий оборот за період, що аналізується, по рахунку 311 «Поточні рахунки в національній валюті» беручи до уваги, що більшість підприємств здійснюють безготівкові розрахунки зі своїми контрагентами, а видача грошових коштів через касу (наприклад, заробітна плата працівників або оплата господарських витрат) передбачає їх попереднє одержання в банку. Відкриття спеціальних рахунків в банку та їх використання за рахунок власних коштів також пов'язане з перерахуванням коштів з поточного рахунку на відповідні спеціальні рахунки.

Аналіз грошових коштів доцільно починати з оцінки тих змін, які відбулися у складі активів та капіталу підприємства. Далі потрібно визначити: як зміни по кожній статті активу і пасиву вплинули на стан грошових коштів підприємства і розміри його чистого прибутку.

Зрозуміло, що зменшення дебіторської заборгованості приведе до збільшення реального надходження грошових коштів. Це означає, що в

даному випадку різниця між значенням дебіторської заборгованості на початок і кінець періоду повинна бути додана до чистого прибутку.

Акціонери (інвестори), а також власники підприємства, володіючи інформацією про рух грошових коштів на підприємстві, можуть оцінювати, наскільки стабільним є фінансовий стан підприємства, більш обґрунтовано підійти до розробки політики розподілу і використання прибутку.

Таким чином, на відміну від запропонованих вище підходів до оцінки фінансового стану, аналіз руху грошових коштів дає можливість зробити більш обґрунтовані висновки про те, в якому обсязі та з яких джерел відбулося надходження на підприємство грошових коштів та які основні напрямки їх використання; чи достатньо власних коштів .підприємства для здійснення інвестиційної діяльності; чим пояснюються розбіжності величини одержаного прибутку та нарахування грошових коштів тощо. Одним із перших етапів аналізу грошових коштів є аналіз показників ліквідності, які застосовуються для оцінки можливостей підприємства виконати свої короткострокові зобов'язання (таб.3.1).

Таблиця 3.1

Динаміка показників ліквідності МФ ПАТ «Райз-Максимко» протягом 2013-2017 рр.

Показник	Рік					Відхилення							
						Абсолютне				Відносне			
	2013	2014	2015	2016	2017	2014-2013	2015-2014	2016-2015	2017-2016	2014-2013	2015-2014	2016-2015	2017-2016
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (КАБС.Л)	0,05	0,01	-	0,01	0,00	-0,04	-	0,01	-0,01	-86	-42,86	100	-92,86
Коефіцієнт швидкої ліквідності (КШЛ)	0,79	0,59	0,64	1,40	1,61	-0,20	0,05	0,75	0,21	-25	8,45	100	15,20
Коефіцієнт поточної ліквідності (КПЛ)	2,12	2,14	1,45	1,65	2,12	0,02	-0,7	0,21	0,46	0,9	-32,37	14,38	27,87

Аналізуючи дані підприємства, бачимо, що коефіцієнт абсолютної ліквідності менше норми (0,25–0,35) впродовж усього досліджуваного

періоду. Крім того, за останній рік коефіцієнт зменшився на 90,11 %, що негативно характеризує діяльність підприємства. Це свідчить про неспроможність підприємства погасити свої короткострокові зобов'язання за платежами найближчим часом, оскільки еквіваленти грошових коштів і поточні фінансові інвестиції не можуть швидко бути конвертовані у засоби платежу.

Коефіцієнт швидкої ліквідності лише у 2014 та 2015 рр. знаходився нижче норми (0,7–0,8), а протягом останніх двох років перевищував норму. Цей коефіцієнт засвідчує потенційну здатність підприємства погасити свої короткострокові зобов'язання за умови отримання від короткострокових дебіторів всієї суми заборгованості.

Коефіцієнт поточної ліквідності лише у 2015 та 2016 рр. був менше критичного значення (2,0–2,5), у 2017 р. відбулося його значне зростання (27,81%). Дане збільшення свідчить про достатність ресурсів оборотних активів для погашення своїх поточних зобов'язань.

Отже, платоспроможність підприємства середня та має тенденцію до покращення. Основними напрямками підвищення платоспроможності підприємства є зниження витрат за всіма видами діяльності, зменшення дебіторської заборгованості, розширення ринків збуту продукції та вибір платоспроможних і надійних партнерів.

Так як грошові активи на поточних рахунках підприємства у банку належать до оборотних активів підприємства, то перш за все проаналізуємо динаміку оборотних активів підприємства (табл. 3.2).

Грошові кошти та їх еквіваленти протягом 2017-2013 р. суттєво зменшились (-97%), та становлять у 2017 р. 4772 тис.грн. (рис. 3.2). Відмітимо, що майже всі грошові кошти підприємство зберігає на поточних рахунках. За для збереження коштів та зменшення ризиків на підприємстві відкриті поточні рахунки у декількох банках, як з українськими інвестиціями, так і з іноземними.

Таблиця 3.2

Динаміка оборотних активів МФ ПАТ «Райз-Максимко»

тис. грн

Показник	Роки					Відхилення			
						2017-2013		2017-2016	
	2013	2014	2015	2016	2017	грн	%	грн	%
Запаси	1256349	2408583	2143776	2118811	3155257	1898908	151	1036446	49
Векселі одержані	70197	75314	-	-	-	-70197	-100	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	2913120	1712891	2146196	2684334	1269423	-1643697	-56	-1414911	-53
Інша поточна дебіторська заборгованість	-	-	-	8423520	-	-	-	-8423520	-100
Поточні фінансові інвестиції	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Грошові кошти та їх еквіваленти	222533	63942	16218	61004	4772	-217761	-97	-56232	-92
Готівка	-	126	63	98	55	55	-	-43	-44
Рахунки в банках	-	63815	16115	60946	4717	4717	-	-56229	-92
Витрати майбутніх періодів	-	-	-	182	-	-	-	-182	-100
Всього	4462315	4324671	4322368	13348895	4434224	-28091	-0,6	-8914671	-66

Однак, обсяг грошових коштів на поточних рахунках у 2013-2017 рр., свідчить про їх зменшення, що зумовлено інфляційним процесами. Як зазначалось, грошові кошти зростали до 2014 р., та вже після 2014 р. на підприємстві простежується зменшення даної статті, однак в 2016 р. цей показник знову зростає. Це свідчить, що підприємство вкладає кошти в обіг, та не зберігає на поточних рахунках.

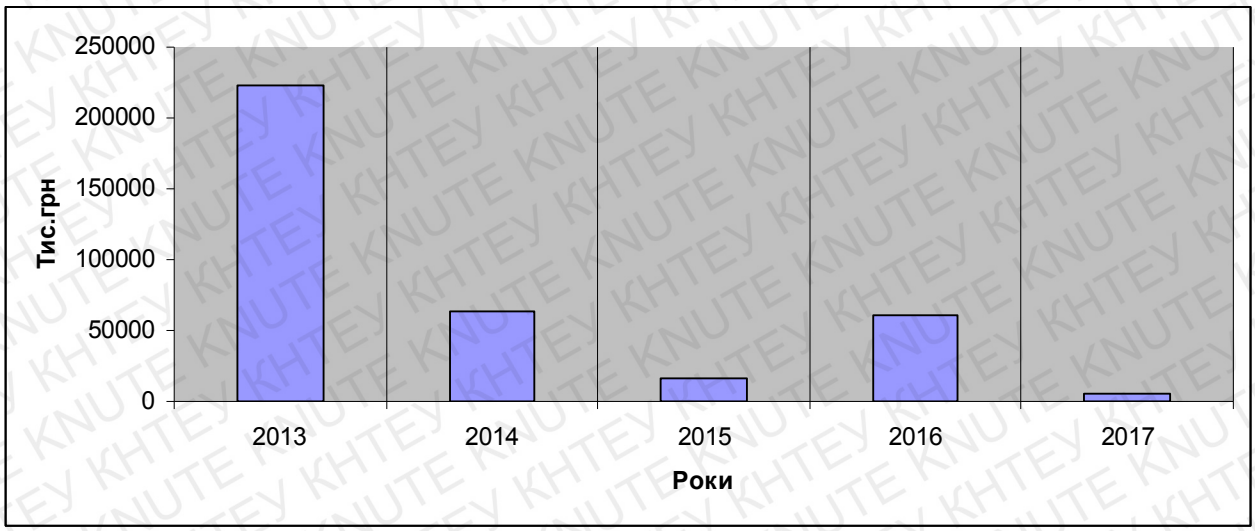

Рис. 3.2 Динаміка обсягу грошових коштів на МФ ПАТ «Райз-Максимко» протягом 2013-2017 рр. тис. грн.

Результати розрахунку суми чистого грошового потоку (ЧГП) по операційній, інвестиційній і фінансовій діяльностях дозволяють визначити загальний його розмір по підприємству в звітному періоді. Цей показник розраховується за формулою:

$$ЧГПп = ЧГПо + ЧГПі + ЧГПф, \quad (3.3)$$

де ЧГПп – загальна сума чистого грошового потоку підприємства за період, що розглядається, тис. грн.;

ЧГПо – сума чистого грошового потоку підприємства по операційній діяльності, тис. грн.;

ЧГПі – сума чистого грошового потоку підприємства по інвестиційній діяльності, тис. грн.;

ЧГПф – сума чистого грошового потоку підприємства по фінансовій діяльності, тис. грн.

Загальна формула, за якою здійснюється розрахунок суми чистого грошового потоку по операційній діяльності підприємства прямим методом, наступна:

$$ЧГПо = РП + ІНо – Зтм – ЗПоп – ЗПАУП – ППв – ППпф – ІВо, \quad (3.4)$$

де РП – сума грошових коштів, отриманих від реалізації продукції, тис. грн.;

ІНо – сума інших надходжень грошових коштів у процесі операційної діяльності, тис. грн.;

Зтм – сума грошових коштів, виплачених за придбання матеріальних цінностей у постачальників, тис. грн.;

ЗПоп – сума заробітної плати, виплаченої оперативному персоналу, тис. грн.;

ЗПАУП – сума заробітної плати, виплаченої адміністративно-управлінському персоналу, тис. грн.;

ППв – сума податкових платежів, перерахована до бюджету, тис. грн.;

ППпф – сума платежів, перерахована у позабюджетні фонди, тис. грн.;

ІВо – сума інших виплат грошових коштів в процесі операційної діяльності, тис. грн.

По інвестиційній діяльності сума чистого грошового потоку в узагальненому вигляді розраховується як різниця між сумою реалізації окремих видів необоротних активів, фінансових інвестицій і сумою їх придбання в звітному періоді.

По фінансовій діяльності сума чистого грошового потоку визначається як різниця між сумою фінансових ресурсів, залучених із зовнішніх джерел, і сумою основного боргу, а також дивідендів (процентів), виплачених власникам підприємства.

Таким чином, грошовий потік – це надходження (вхідний грошовий потік) і витрачання (вихідний грошовий потік) грошових коштів в процесі здійснення господарської діяльності підприємства. Різниця між вхідним і вихідним грошовими потоками по кожному окремому виду діяльності або по господарській діяльності підприємства в цілому називається чистим грошовим потоком. Динаміка грошових потоків підприємства наведена в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Динаміка грошових потоків МФ ПАТ «Райз-Максимко» протягом 2013-2017 рр.

тис.грн

Показник	Роки					Відхилення			
						2017-2013		2017-2016	
	2013	2014	2015	2016	2017	грн	%	грн	%
Залишок коштів на початок року	2314	84627	28724	73590	17194	14880	643	-56396	-76,6
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3214	8603	5102	7104	8499	5285	164,4	1395	19-
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-124	-1239	-2356	-3990	-2117	-1993	1607	1873	-46
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	-123	-1908	-3483	-1630	-2575	-2452	1993	-945	57
Чистий рух грошових коштів за звітний період	4356	8603	5102	7104	8499	4143	95	1395	19
Залишок коштів на кінець року	2314	20686	12546	12546	12422	10108	436	-124	-1

Отже, залишок коштів на поточних рахунках підприємства на початок року збільшився у 2017 р. і становив 17194 тис.грн. Рух коштів у результаті операційної діяльності має додатнє значення у 2013-2017 рр., проте у 2015 р. зменшився до 5102 тис. грн. або на 40,6%.

Рух коштів в результаті інвестиційної діяльності протягом досліджуваного періоду має від'ємні значення, і зростаючу динаміку, так у 2015 р. витрати коштів на інвестиційну діяльність зросли на 90,15%, а у 2016 р. ще на 69,35% та склали 3990 тис. грн. В результаті фінансової діяльності у 2013-2017 р. підприємство отримувало чистий збиток, який у 2015 р. збільшився майже вдвічі або на 82,54%. Чистий рух коштів за звітний період мав позитивний результат і становив 8494 тис. грн. у 2017 р.

Однією з основних умов стабільного фінансового стану підприємства є надходження грошових коштів, що забезпечує покриття його поточних зобов'язань. Відповідно, відсутність такого мінімально необхідного запасу грошових коштів свідчить про фінансові труднощі підприємства. В той же

час надмірна величина грошових коштів свідчить про те, що реально підприємство несе збитки, пов'язані з інфляцією і знеціненням грошей. В зв'язку з цим виникає необхідність оцінити раціональність управління грошовими коштами на підприємстві.

Аналіз грошових потоків пов'язаний із з'ясуванням причин, які вплинули на збільшення (зменшення) припливу грошових коштів та збільшення (зменшення) їх відпливу. Це можна робити як за довгостроковий період (декілька років), так і за короткостроковий (квартал, рік). Такий аналіз має безперечний інтерес, якщо він буде здійснений за період, що відображає певний етап в діяльності підприємства, наприклад, з моменту створення, випуску нової продукції, закінчення реконструкції тощо. Аналіз потоків грошових коштів повинен здійснюватись як на основі звітних, так і планових показників (платіжного календаря). При цьому останні виступають одночасно інструментом управління грошовими потоками. Це досягається шляхом контролю за відповідністю їх реального руху до планових показників та прийняттям необхідних коригуючих заходів.

Першим показником виникнення фінансових ускладнень є тенденція скорочення частки грошових коштів в складі оборотних активів підприємства при зростаючому обсязі його поточних зобов'язань. Тому щомісячний аналіз співвідношення грошових коштів і найбільш термінових зобов'язань (термін яких закінчується в поточному місяці) може надати точну інформацію про надлишок (недостачу) грошових коштів на підприємстві.

$$КД_{чгп} = \left| \frac{ЧГП}{ОБ + \Delta З_{тм} + Д_{в}} \right| \qquad (3.5)$$

де $КД_{чгп}$ – коефіцієнт достатності чистого грошового потоку підприємства в періоді, що розглядається;

ОБ – сума виплат основного боргу по довго- і короткострокових кредитах і позиках підприємства;

ΔЗТМ – сума приросту запасів товарно-матеріальних цінностей у складі оборотних активів підприємства;

ДУ – сума дивідендів (процентів), виплачених власникам підприємства (акціонерам) на вкладений капітал (акції, паї тощо).

Іншим методом оцінки достатності грошових коштів є визначення тривалості періоду їх обороту. З цією метою використовується співвідношення:

$$\text{Період обороту} = \frac{\text{Середні залишки грошових коштів} \times \text{Тривалість періоду}}{\text{Оборот грошових коштів за період}} \quad (3.6)$$

Тривалість періоду складає 360 днів – при розрахунку значення показника за рік; 90 днів – при розрахунку за квартал; 30 днів – за місяць.

Для розрахунку використовуються внутрішні облікові дані про величину залишків на початок і кінець періоду (наприклад, місяця) на рахунках грошових коштів. З цією метою використовується формула:

$$СЗГК = \frac{\frac{ЗГ_1}{2} + ЗГ_2 + ЗГ_3 + \ldots + \frac{ЗГ_n}{2}}{n-1} \quad (3.7)$$

де СЗГК – середні залишки грошових коштів, тис. грн.;

ЗГn – залишки на початок n-го місяця, тис. грн.;

n – кількість місяців в періоді.

Для розрахунку величини середнього обороту потрібно використовувати кредитовий оборот за період, що аналізується, по рахунку 311 беручи до уваги, що більшість підприємств здійснюють безготівкові розрахунки зі своїми контрагентами, а видача грошових коштів через касу (наприклад, заробітна плата працівників або оплата господарських витрат) передбачає їх попереднє одержання в банку.

Аналіз основних показників грошових потоків наведено в табл. 3.4.

Слід відмітити, що коефіцієнт обслуговування боргу свідчить про здатність підприємства обслуговувати свої зобов’язання протягом у 2013-2017 рр. Збільшення коефіцієнта достатності чистого грошового потоку є

свідченням того, що поточні потреби підприємства не перевищують кошти, які утворюються у результаті усієї діяльності.

Таблиця 3.4

Показники аналізу грошових потоків МФ ПАТ «Райз-Максимко» протягом 2013-2017 рр.

Показники	2013	2014	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення, (+/-)			
						2013р.	2014р.	2015р	2016р.
Коефіцієнт обслуговування боргу	0,001	0,001	0,003	0,001	0,011	-	0,002	-0,002	0,01
Коефіцієнт достатності	0,002	0,002	0,003	0,004	0,008	-	0,001	0,001	0,004
Коефіцієнт реінвестування	0,678	0,876	0,872	1,647	0,064	0, 198	-0,004	0,775	-1,583

Щодо коефіцієнта реінвестування, то він має тенденцію до зменшення, що свідчить про значне скорочення частки грошових інвестицій, спрямованих на модернізацію й поповнення активів і довгостроковий розвиток.

На досліджуваному підприємстві не здійснюється аналіз грошових коштів та їх еквівалентів, тому нами пропонується врахувати у штатній чисельності підприємства посаду економіста, який би аналізував всю діяльність підприємства в т.ч. питання грошових коштів.

На нашу думку, ефективна система управління грошовими коштами повинна охоплювати такі елементи: фінансовий, стратегічний аналіз; внутрішній аудит; планування та прогнозування.

Проведені дослідження дозволили встановити, що ефективність управління грошовими потоками визначається синхронізацією надходжень і виплат, підтримкою постійної платоспроможності підприємства і включає такі процеси:

– визначення мінімально необхідного обсягу грошових коштів, достатнього для обслуговування поточної господарської діяльності;

– постійний моніторинг надходження грошових коштів від продаж;

– злагодження коливань в обсягах надходжень і виплат грошових коштів з метою запобігання платіжної кризи в окремих проміжках часу;

– оптимізація системи розрахунків з постачальниками і покупцями, тобто обґрунтування політики надання комерційних кредитів і отримання відстрочок платежів;

– вибір напрямків використання тимчасово вільних грошових коштів з метою запобігання втрат від інфляції і упущеної вигоди;

– прискорення оборотності грошових коштів за рахунок впровадження організаційно - економічних заходів.

3.3. Методика проведення аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті

Оскільки, згідно з МСА 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту», ціллю аудитора є підвищення ступеня довіри визначених користувачів до фінансової звітності, то метою аудиту правильності відображення вартості монетарних активів в фінансової звітності є: отримання доказів, що фінансова звітність у цілому не містить суттєвого викривлення внаслідок шахрайства чи помилок, що в такий спосіб аудитору надасть можливість висловити думку, щодо складання фінансової звітності у всіх суттєвих аспектах відповідно до застосовної концептуальної основи фінансової звітності [26].

Як вимагається та пояснюється в МСА 315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих викривлень через розуміння суб’єкта господарювання і його середовища», аудиторські докази для отримання обґрунтованих висновків, на яких базуватиметься аудиторська думка, отримують за рахунок виконання: процедур оцінки ризиків; подальших аудиторських процедур, що включають: тести заходів внутрішнього контролю та процедури по суті включно з детальними тестами та аналітичними процедурами по суті [34].

Аудитору на стадії підготовки до планування аудиту грошових коштів та їх еквівалентів слід максимально достовірно оцінити рівні властивого ризику та ризику контролю і відповідно врегулювати рівень ризику невиявлення. Від того, наскільки достовірно буде оцінена система внутрішнього контролю залежить обсяг контрольних процедур на наступному етапі аудиту – проведення поточних аудиторських процедур.

Оскільки розраховано значення ВР, РК і РН (Дод. И), то маємо змогу розрахувати аудиторський ризик за формулою:

$$\text{Таким чином, АР} = 1{,}4 \times 0{,}7 \times 0{,}6 = 2{,}7 \qquad (3.8)$$

Значить за умов, наведених у прикладі, аудиторський ризик буде прийнятним. Прийнятним аудиторським ризиком є ризик не вищий 5 %. Проте при визначенні аудиторського ризику необхідно зважати на наступні умови:

- властивий ризик не може дорівнювати 0, адже, будь-якій діяльності притаманний певний рівень ризику, проте й значення 1 набувати неможливо, оскільки це свідчитиме про те, що діяльність установи відсутня, тобто вона є фіктивною;

- аудитор не може повністю покладатися на систему бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю підприємства, що перевіряється, бо за таких умов РК=0, що є недопустимим, оскільки аудиторський ризик, виходячи з формули його розрахунку також дорівнюватиме 0, що є неприйнятно, бо будь-яка перевірка супроводжується ризиком;

- аудитор не може встановлювати високий рівень ризику невиявлення (наприклад, більш як 50 %) при значних рівнях властивого ризику та ризику контролю, адже в такому випадку аудиторський ризик буде високим і не буде забезпечено належний рівень проведеної перевірки;

- чим нижчий рівень ризику не виявлення, тим прийнятнішим буде аудиторський ризик.

Рівень суттєвості має обернено пропорційний зв'язок з аудиторським ризиком, тобто чим вищий рівень суттєвості тим нижчий рівень ризику і навпаки. Рівень суттєвості - ступінь впливу виявленого порушення (недоліку) чи групи порушень (недоліків) на результати діяльності об'єкта аудиту, а також на достовірність фінансової звітності [69].

Підвищений ризик вчинення незаконних витрат під час використання грошових коштів спостерігається при здійснені наступних операцій: 1) виплати заробітної плати, премій, доплат і надбавок у завищених розмірах внаслідок недотримання вимог законодавства; зайві витрати на утримання понаднормативних чи понадштатних одиниць; застосування різного роду махінацій при виплаті заробітної плати через карткові рахунки, тощо; 2) зайва оплата за виконані роботи, надані послуги, придбані товари внаслідок завищення вартості чи обсягів; 3) оплата робіт чи послуг; 4) зайве виділення коштів особам, які не мали на це права, або внаслідок завищення відповідних розрахунків для їх отримання [2].

Наступним етапом є оцінка внутрішнього контролю підприємства, яка відбувається шляхом, зокрема:

- видання/затвердження керівниками установ ряду внутрішніх документів (наказів, розпоряджень, правил, регламентів, положень, посадових інструкцій тощо), спрямованих на належне функціонування внутрішнього середовища, забезпечення здійснення управління ризиками, вжиття заходів контролю, налагодження комунікації та обміну інформацією в установі та здійснення моніторингу тощо;
- оцінки функціонування системи внутрішнього контролю підрозділом внутрішнього аудиту в межах повноважень, визначених законодавством, надаючи керівникові установи об'єктивних і незалежних висновків щодо її удосконалення.

Оцінка аудитором системи внутрішнього контролю визначається на основі певних елементів

1. Наявність компетентного персоналу, що заслуговує на довіру, з чітко визначеними правами та обов'язками.
2. Наявність розподілу упорядкованих посадових обов'язків між працівниками, котрі беруть участь у формуванні інформації, щодо ведення справ і формування інформації Дотримання необхідних формальних процедур при здійсненні господарських операцій працівниками підприємства.
3. Наявність фізичного контролю (контролю за фактичною наявністю) за активами та документацією.
4. Своєчасне складання первинних документів.
5. Організація системи внутрішнього аудиту на підприємстві.

Підтвердження достовірності оцінки системи внутрішнього контролю здійснюється в процесі перевірки. Довіряючи певною мірою системі внутрішнього контролю в установі, аудитор в ході перевірки повинен проводити процедури підтвердження її надійності, застосовуючи різні методи та прийоми при проведенні тестів на відповідність системи внутрішнього контролю та процедур перевірки на суттєвість.

Протестувавши систему внутрішнього контролю МФ ПАТ «Райз-Максимко», аудитор робить висновки про її надійність, дієвість та ефективність, додатково встановлює фактори ризику та надає оцінку стану організації внутрішнього контролю.

Для цього запропоновано використати бальну систему. Нуль балів за кожною позицією аудитор проставляє в тому разі, якщо недостатньо інформації для формування судження про той чи інший елемент системи або вона не перевірена. Два бали проставляється, якщо інформацію не можна підтвердити достатньою кількістю надійних джерел. Три бали ставлять, якщо інформація, на думку аудитора, достовірна, але є певні розходження в поясненнях посадових осіб, неточність у документах, тощо. Чотири бали аудитор ставить, якщо надійної інформації достатньо для надання висновку і вона перевірена, нема неточностей [79, С. 24].

Підбивши підсумки тестування та підрахувавши отриману суму балів, аудитор надає оцінку системі внутрішньої контролю: до 30 балів включно – негативна оцінка системи внутрішнього контролю, вона через недолік в організації не попереджає і не має змоги запобігти суттєвим для об'єкта аудиту помилкам, що негативно впливають на використання активів установи; від 30 до 55 балів – умовно позитивна оцінка системи внутрішнього контролю: система є недостатньою для попередження всіх суттєвих порушень і недоліків у діяльності об'єкта аудиту; більш як 55 бали – система внутрішнього контролю заслуговує на позитивну оцінку: вона попереджує, виявляє та своєчасно виправляє ті суттєві помилки в роботі персоналу, які можуть бути своєчасно попереджені і виправлені.

Отже, система внутрішнього контролю МФ ПАТ «Райз-Максимко» є недостатньою (44 бали) для попередження всіх суттєвих порушень і недоліків у діяльності об'єкта аудиту (Дод. К).

Наступним етапом аудиту грошових коштів та їх еквівалентів є складання плану аудиту. Зазвичай цей процес відбувається у тісній співпраці з керівництвом. План аудиту містить всі основні етапи діяльності аудиту. Важливими аспектами на цьому етапі є визначення предмету аудиту (концептуальна основа аудиту) і методів аудиту, методичних прийомів і процедур (технічна основа аудиту); ціль аудиту (чого керівник хоче досягнути за допомогою аудиту?).

Аудитор, отримавши завдання на проведення аудиту грошових активів, складає план і програму проведення аудиту (деталізація процедур повинна бути максимальна) та, відповідно до неї, розпочинає проводити перевірку, яка починається з оцінки методики та організації обліку грошових коштів, зазначених у Наказі про облікову політику.

Програма аудиту повинна бути якомога докладнішою, щоб знизити вірогідність можливих помилок і непорозумінь.

Таблиця 3.2

Загальний план аудиту грошових коштів та їх еквівалентів МФ ПАТ «Райз-Максимко»

№	Найменування робіт	Термін виконання	Контрольні процедури	Виконавець
1.	Ознайомлення з діяльністю підприємства	1.01-2.02	Анкетування, опитування	Шевчук О.Ю.
2.	Перевірка умов зберігання грошових коштів та документів у касі	1.01-2.02	Суцільна перевірка	Шевчук О.Ю.
3.	Перевірка договорів про повну матеріальну відповідальність з особами, які обслуговують готівку	2.02-3.02	Суцільна перевірка, аналітичні процедури	Шевчук О.Ю.
4.	Перевірка термінів проведення інвентаризації каси та відображення в обліку її результатів	3.02-5.02	Суцільна перевірка, аналітичні процедури	Шевчук О.Ю.
5.	Інвентаризація готівки та грошових документів у касі	7.02-9.02	Суцільна перевірка	Шевчук О.Ю.
6.	Документальний контроль операцій з готівкою	9.02-10.02	Суцільна перевірка	Шевчук О.Ю.
7.	Перевірка повноти та своєчасності оприбуткування готівки з банку	11.02-12.02	Суцільна перевірка, аналітичні процедури	Шевчук О.Ю.
8.	Перевірка дотримання ліміту залишку каси	13.02-14.02	Суцільна перевірка	Шевчук О.Ю.
9.	Перевірка показників фінансової звітності про наявність і рух грошових коштів	15.02-16.02	Суцільна перевірка	Шевчук О.Ю.
10.	Перевірка своєчасності, законності, достовірності, доцільності відображення операцій з надходження та витрачання коштів на рахунках	21.02-22.02	Суцільна перевірка	Шевчук О.Ю.
11.	Перевірка дотримання стану розрахунково-платіжної дисципліни щодо укладених договорів	23.02-24.02	Суцільна перевірка, аналітичні процедури	Шевчук О.Ю.

У результаті непередбачуваних подій та обставин під час виконання аудиторських процедур у керівника контрольної групи може виникнути необхідність внесення змін до програми аудиту. Така необхідність може виникати в разі отримання інформації, яка значно відрізняється від тієї, що була доступною під час планування. Внесення відповідних змін проводиться у порядку, передбаченому для складання програми. Програма аудиту грошових коштів та їх еквівалентів МФ ПАТ «Райз-Максимко» наведена в Додатку Л.

При проведенні перевірки операцій з грошовими коштами аудитор повинен:

- перевірити наявність грошових коштів і грошових документів у касі (спостерігати за проведенням інвентаризації);
- оцінити стан контролю за готівковими грошовими коштами;
- якщо необхідно, спостерігати за проведенням видачі та оприбуткування готівки;
- перевірити правильність обліку поточному рахунку та відповідність даних обліку залишку у банківській виписці;
- оцінити розкриття інформації у фінансовій звітності.

Переглянути звіряння банківських рахунків можна достатньо швидко, оскільки операції з грошовими коштами відображаються в обліку на основі виписок з банківського рахунку на дату фактичного зарахування або списання грошових рахунків з рахунків клієнта, а не по мірі оформлення чеків або інших банківських документів. В процесі огляду аудитор повинен звірити сальдо у Головній книзі з актами звірянь і перевірити арифметичну точність залишків. Якщо будуть виявлені розбіжності між даними банківських підтверджень і бухгалтерського обліку, необхідно визначити причини і суттєвість розбіжностей.

Якщо готівка є суттєвою статтею або суттєві платежі здійснюються готівкою, необхідною є процедура, яка потребує фізичної перевірки всієї наявної в розпорядженні готівки. При цьому касова книга, бухгалтерські записи, залишки коштів повинні бути ретельно перевірені і готівка перелічена. Оскільки касові операції можуть бути джерелом маніпулювань для бухгалтерських записів, вони повинні бути досліджені на незвичайні суми, особливо якщо суми виражені круглими або великими цифрами, або операції здійснені за участю керівництва.

При перевірці грошових коштів слід вивчити бухгалтерські регістри, які відображають надходження і вибуття грошових коштів за достатній період часу (звичайно, п’ять робочих днів до і після звітної дати), або

виконати інші відповідні процедури щодо ідентифікації грошових документі, пов'язаних з міжбанківськими переказами і внесенням готівки на рахунок, потім візуально визначити належну реєстрацію грошових операцій. Якщо грошові кошти списані з одного рахунку клієнта, але не поступили до кінця звітного періоду на іншій рахунок, то такі грошові кошти повинні бути відображені у звітності як кошти у дорозі.

Якщо в ході перевірки встановлено, що значні суми розміщені у банківських вкладах, процедурою для досягнення цілей наявності (існування), повноти і точності грошових коштів може стати перевірка грошових коштів від платіжних документів до бухгалтерських записів. Інспектування може виявити бухгалтерські проводки, які не відповідають банківським документам і випискам. Наприклад, грошові кошти, які надійшли від дебіторів, іноді відображаються як депозити, в результаті чого штучно обмежується доступ до вільних грошових коштів клієнта.

У табл. 3.5 наведена методика проведення аудита операцій з грошовими коштами та їх еквівалентами. Значна частина операцій з грошовими коштами відбувається безготівковим шляхом. Оскільки при цьому виникає кредиторська і дебіторська заборгованості, ці операції доцільно розглянути одночасно з аудитом розрахунків. У табл. 3.5 (блок 2) наведена перевірка наявності грошових коштів на поточному рахунку.

За результатами перевірок грошових коштів можна скласти приблизний перелік типових помилок:

- відсутність первинних касових документів або оформлення їх з порушенням встановлених вимог;
- виплати підзвітним особам без оформлення авансових звітів;
- неоприбуткування та привласнення грошових коштів;
- надлишкове списання грошових коштів по касі;
- неконкретне відображення касових операцій в облікових регістрах;
- арифметичні помилки під час підрахунку оборотів і залишків у облікових регістрах;

- некоректна кореспонденція рахунків з обліку банківських операцій;
- відсутність додатків до платіжних документів;
- відсутність платіжних документів, що підтверджують факт здійснення операції або оформлення їх неналежним чином;
- невідповідність даних у платіжних дорученнях даним виписки банку.

При здійсненні підприємством операцій в іноземній валюті аудитор складає додаткові розділи в анкетах внутрішнього контролю та відповідні тести вибіркового контролю.

Особливістю аудиту операцій в іноземній валюті є аудит розрахунків і відображення в обліку курсових різниць, найбільш прийнятною процедурою є перерахунок.

Проведені дослідження, дозволили встановити характерні аудиторські помилки які пов’язані з надмірним та недостатнім аудитом.

Так, надмірний аудит грошових коштів пов'язаний з непродуктивною роботою, коли, наприклад, здійснюється підрахунок готівки, яка є в наявності, не для досягнення цілей аудита, а по традиції.

Така процедура необхідна тільки у тому випадку, коли є ризик шахрайства. Іншим прикладом надмірного аудита є тестування несуттєвих рахунків, коли аудитори досліджують узгодження по всіх банківських рахунках клієнта протягом періоду, що перевіряється. Аудиторські цілі по банківських рахунках (наприклад, призначеним для виплати заробітної плати) можна досягти, якщо вивчити виписки з банківського рахунку і дослідити узгоджувані статті на предмет незвичайних записів. Із-за бажання спланувати аудиторські процедури, які б забезпечували належну впевненість в точному бухгалтерському обліку грошових коштів, з’являється більша тенденція до надмірного аудита, ніж до недостатнього. В той же час вимоги до розкриття інформації часто упускаються, або факти, виявлені в ході аудита грошових коштів, можуть оказатись не пов’язані з іншими галузями аудиту.

Таблиця 3.5

Методика перевірки операцій з грошовими коштами та їх еквівалентами

№	Мета перевірки	Документи, які перевіряються	Порядок проведення перевірки	Методи аудита
1	2	3	4	5
Блок 1. ГРОШОВІ КОШТИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ВАЛЮТІ				
1	Встановлення відповідності вказаної в звітності суми залишковому сальдо в касі підприємства	Звітність, Головна книга, Касова книга, повідомлення банку про встановлення ліміту грошових коштів певного розміру	Сума в звітності повинна співпадати з сумою залишку в головній книзі і в касовій книзі на дату складання звітності. При цьому вона не повинна перевищувати встановлений банком ліміт	Зустрічна звірка
2	Перевірка правильності сальдо в касовій книзі	Касова книга, всі прибуткові і видаткові ордера, чеки або документи, які підтверджують реалізацію (квитанції, розрахункові книги та інші відповідно до Закону України "Про застосування РРО"	Сальдо в касовій книзі підтверджується на основі прикладених документів, які підтверджують рух грошових коштів в касі. При цьому документи повинні бути оформлені у відповідності до законодавства	Аналітичні розрахунки, логічна перевірка, документальна перевірка, зустрічне звіряння
Перевірка зберігання та окремих операцій з грошовими коштами:				
3	Наявність грошових коштів або їх еквівалентів в касі, та їх зберігання	Купюри і грошові документи в касі	Грошові кошти перевіряються суцільно за допомогою інвентаризації наявних грошей. Одночасно аудитор перевіряє дотримання порядку зберігання грошей в касі і оформлення касового приміщення	Інвентаризація
4	Оприбуткування з банку або здача в банк	Банківські виписки, прибутковий касовий ордер, чекова книжка, супроводжувальні відомості	За допомогою зустрічної перевірки банківських виписок, чекової книжки і прибуткових касових ордерів перевіряється оприбуткування грошей. Здача в банк перевіряється на основі звірки виписок банку і прикладених супроводжувальних відомостей	Зустрічне звіряння, документальна перевірка

Закінчення таблиці 3.5

1	2	3	4	5
5	Виплата грошей з каси підприємства власним працівникам (заробітна плата, на господарські потреби, допомога, відрядження, позика, винагорода)	Видатковий касовий ордер, розрахунково-платіжні відомості, договір позики, заява працівника, наказ керівництва (матеріальне заохочення тощо)	Одночасно з попередньою процедурою перевіряється витрачання грошей на вказані в чеку і прибутковому касовому ордері цілі (заробітна плата, перевитрати по авансовим звітам тощо) згідно з документами	Зустрічне звіряння, суцільне дослідження, документальна перевірка
6	Розрахунки з постачальниками	Договір, видатковий касовий ордер у сумі (або частково) оплаченого рахунку, прибуткова накладна, акт виконаних робіт, корінець чеку, касова книга	Згідно з договором, рахунком, накладною або актом виконаних робіт, з візою керівника на оплату перевіряють узгодженість суми в видатковому касовому ордері або чеку і в касовій книзі	Документальна перевірка, зустрічне звіряння, аналітичні розрахунки
7	Оплата від покупців	Розрахункові книжки, книжки обліку розрахункових операцій, квитанції з оформленням прибуткового касового ордеру, акт виконаних робіт, касова книга	Спочатку перевіряється наявність договору або замовлення, потім узгодженість між собою всіх документів на повну суму, яка дорівнює сумі в накладній	Документальна перевірка, зустрічне звіряння, аналітичні розрахунки
Блок 2. ГРОШОВІ КОШТИ НА ПОТОЧНОМУ РАХУНКУ				
8	Реальність вказаної в звітності суми на поточному рахунку	Звітність, Головна книга, банківська виписка, договори з банком (або декількома банками), повідомлення банку про відкриття рахунку	Підтвердити реальність сальдо може лише банк. На практиці сальдо в звітності повинно дорівнювати залишку на поточному рахунку в останній день звітного періоду, що підтверджується банківською випискою	Зустрічне звіряння, аналітичні розрахунки використовуються, якщо у підприємства декілька рахунків у банках
Блок 3. ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ				
9	Правильність відображення в обліку	Регістри обліку по рахунках 30, 31, 37, 65 та іншим	Узгодженість даних в документах, на рахунках обліку	Зустрічне звіряння, вибіркове дослідження

Наприклад, обмежені грошові кошти можуть бути не ідентифіковані із-за недостатніх знань щодо вимог розкриття цих статей, а інформація щодо процентних ставок, банківських виписок та майнової застави по позиковим коштам може бути не пов'язана з відповідною аудиторською роботою над позиковими коштами. З метою удосконалення аудиту операцій з грошовими коштами та їх еквівалентами у випускній кваліфікаційній роботі запропоновані робочі документи аудитора, які дозволять удосконалити методику перевірки відповідних операцій (табл. 3.6-3.7).

Таблиця 3.6

Робочий документ аудитора щодо перевірки касових документів на відповідність

№	Елемент вибірки	дати в ордері дати звітуВідповідність	прописомцифрами сумиВідповідність суми	датам у товарних звітахготівкової виручкиоприбуткуванняВідповідність дат	і зданої виручкирозрахункових операційНкасації реєстратораВідповідність сум	виписці банкукасовому звіті іОтриманих коштів уВідповідність суми	виписці банкув касовому звіті ісуми зданої виручкиВідповідність	по елементу вибіркиРазом відхилень
1.	ПКО №5 від 23.02.2018р.	+	+	+	+	+	+	
…								
Разом відхилень за кожним рівнем контролю								

Дані робочі документи дозволять удосконалити процес здійснення внутрішнього аудиту операцій з грошовими коштами на МФ ПАТ»Райз-Максимко».

Таблиця 3.7

Робочі документи аудитора під час перевірки касових документів

№	Елемент вибірки (документ)	Наявність підписів				Наявність позначки у відомості при видачі за довіреністю	Наявність паспортних даних при видачі за видатковим ордером	Разом відхилень по елементу вибірки
		Керівника	Головного бухгалтера	Касира	Одержувача			
1.	Платіжна відомість № 65	+	+	+	+	–	–	–
2.	ВКО № 90	-	+	+	+	-	+	
Рівень відхилень за кожним рівнем контролю								

Також, слід зазначити, що виявлені помилки і факти шахрайства, що можуть бути виявлені під час аудиту грошових коштів мають бути згруповані з метою встановлення їх суттєвості і підготовки підсумкової аудиторської документації. На кожний факт, виявлений аудитором, необхідно зробити опис із посиланням на порушення того чи іншого нормативно-правового акту хто допустив помилку або шахрайство, з чиєї вказівки або дозволі здійснено порушення або дозвіл, де і коли допущено порушення, розміру матеріального збитку та інші наслідки.

Встановлені аудитором порушення, заносяться до аналітичної частини аудиторського висновку, а після їх виправлення, вони можуть бути звідти видалені, якщо порушення не є суттєвими, їх можна не заносити до аудиторського висновку.

Отже, аудит грошових коштів є важливою складовою аудиторської перевірки фінансово-господарського стану МФ ПАТ «Райз-Максимко», який проводиться за такими напрямками: аудит касових операцій; аудит операцій

на поточному рахунку, аудит операцій на валютному та інших рахунках у банках. Освоєння методики аудиту грошових коштів є важливим оскільки грошові кошти є найбільш ліквідними активами клієнта та мають масовий і поширений характер, рух готівки відбувається через касові операції, тому під час аудиту вони досліджуються суцільним методом. Особлива увага приділяється питанню забезпечення збереження грошей і дотримання касової дисципліни. Аудит грошових коштів має деякі недоліки, виявлення і ліквідація яких дозволить поліпшити роботу аудиторів.

Висновки до розділу 3

При дослідженні методики аналізу та аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті нами було встановлено, що:

1. Необхідність проведення аналізу та аудиту грошових коштів та їх еквівалентів зумовлено обмеженістю грошових ресурсів на підприємствах, нестійким фінансовим станом багатьох підприємств, ризиком втрати платоспроможності, підвищенням рівня ефективності управління грошовими потоками й іншими внутрішніми і зовнішніми факторами.
2. Метою аналізу та аудиту грошових коштів та їх еквівалентів є оцінка здатності підприємства генерувати грошові кошти в обсягах та за строками здійснення необхідних планових платежів, забезпечення оптимізації грошових потоків. Адже раціональне формування грошових коштів сприяє ритмічності операційного циклу та забезпечує підвищення обсягів виробництва та реалізації.
3. Аналіз грошових коштів та їх еквівалентів МФ ПАТ «Райз-Максимко» свідчить, що протягом 2017-2013 р. суттєво зменшились (-97%), та становлять у 2017 р. 4772 тис.грн. (рис. 3.2). Відмітимо, що майже всі грошові кошти підприємство зберігає на поточних рахунках. За для збереження коштів та зменшення ризиків на підприємстві відкриті

поточні рахунки у декількох банках, як з українськими інвестиціями, так і з іноземними. Однак, обсяг грошових коштів на поточних рахунках у 2013-2017 рр., свідчить про їх зменшення, що зумовлено інфляційним процесами. Як зазначалось, грошові кошти зростали до 2014 р., та вже після 2014 р. на підприємстві простежується зменшення даної статті, однак в 2016 р. цей показник знову зростає. Це свідчить, що підприємство вкладає кошти в обіг, та не зберігає на поточних рахунках.

4. На досліджуваному підприємстві відсутня служба, яка б централізовано здійснювала внутрішній аналіз та аудит операцій з грошовими коштами МФ ПАТ «Райз-Максимко». Це призводить до дублювання операцій з аналізу та аудиту операцій з грошовими коштами між керівництвом та бухгалтерією підприємства.

5. Протестувавши систему внутрішнього контролю МФ ПАТ «Райз-Максимко» встановлено, що вона є недостатньою (44 бали) для попередження всіх суттєвих порушень і недоліків.

6. З метою удосконалення аудиту операцій з грошовими коштами та їх еквівалентами у випускній кваліфікаційній роботі запропоновані робочі документи аудитора, які дозволять удосконалити методику перевірки відповідних операцій.

ВИСНОВКИ

Грошові кошти та їх еквіваленти в національній валюті є важливим інструментом для безперервної діяльності суб'єкта господарювання. Велике значення має облік, аналіз та аудит за правильністю використання грошових коштів, їх ефективного та раціонального освоєння.

В даній випускній кваліфікаційній роботі висвітлено теоретичні аспекти обліку, аналізу і аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті ; організація і методика обліку грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті; методика аналізу та аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті.

Проведені дослідження щодо організаційних та методологічних засад обліку, аналізу та аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті МФ ПАТ «Райз-Максимко» дають змогу зробити ряд висновків:

1. При дослідженні сутності та класифікації грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті, було встановлено, що – грошові кошти є явищем суспільним їх сутність змінюється адекватно змінам характеру суспільних відносин, в яких вони функціонують, тому багатовікові дослідження сутності грошей на сьогодні не дають однозначної й остаточної відповіді на питання, що ж таке кошти. На основі дослідження сутності грошових коштів та їх еквівалентів ми пропонуємо авторське виначення цієї економічної категорії – це актив, який є проміжним засобом при купівлі товарів, робіт та послуг, який може мати як матеріальний (гроші) так і нематеріальний вигляд (еквіваленти). Основною характеристикою, яка виділяє грошові кошти та їх еквіваленти з-поміж інших оборотних активів і є базовою для точного їх визначення як окремої економічної категорії, є їхня ліквідність. Тому бухгалтерський облік, аналіз та аудит грошових коштів та їх еквівалентів, як найбільш ліквідної частини оборотних активів є однією з основних ланок управлінського процесу, спрямованого на забезпечення і подальше

покращення фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності суб'єкта господарювання.

2. На основі проведеного критичного аналізу нормативної бази та спеціальної літератури з теми дослідження, визначено, що на сьогодні існує досить багато нормативно-правових актів, що регламентують облік грошових коштів та їх еквівалентів. Недоліком цих актів є те, що вони не мають постійний характер, так як з удосконаленням відносин між господарюючими суб'єктами та розвитком науки та практики, до них вносяться багаточисленні зміни і доповнення, що в свою чергу потребує від фахівців-науковців з аналізу, обліку та аудиту постійного моніторингу та оперативного аналізу нормативної бази з даного питання.
3. При дослідженні економічної характеристики базового підприємства, було встановлено, що діяльність МФ ПАТ «Райз-Максимко» можна оцінити як прибуткову. Підприємство здатне розраховуватися з постачальниками, працівниками та іншими кредиторами, тобто є платоспроможним. Воно достатньо забезпечене власними поточними активами, тобто є фінансово незалежним від депозитних засобів. Проте МФ ПАТ «Райз-Максимко» не зовсім ефективно використовує наявні фінансові ресурси, вони мають недостатню швидкість обертання. Про це свідчить невисокий рівень ділової активності та рентабельності підприємства.
4. Бухгалтерський облік на МФ ПАТ «Райз-Максимко» ведеться за журнальною формою обліку відповідно до Національних Положень (Стандартів) бухгалтерського обліку, Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 року № 996-XIV, із застосуванням Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань затвердженого наказом Міністерства фінансів України з використанням комп'ютерної програми «1С:Бухгалтерія 8.2». Основна частина розрахункових операцій здійснюється на досліджуваному підприємстві в безготівковій формі або

шляхом перерахування грошей зі свого розрахункового рахунку на рахунок постачальника, або отриманням грошей від покупців. Розрахунок здійснюються через обслуговуючий підприємством банк.

5. При розгляді методики фінансового обліку грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті встановлено, що для обліку касових операцій МФ ПАТ «Райз-Максимко» використовує рахунок 30 «Каса», записи здійснює на основі перевірених відривних аркушів касової книги і доданих до них документів на загальні суми за день (або за кілька днів). На рахунку 30 «Каса» у дебеті записуються операції надходження грошей до каси, а у кредиті – їх вибуття. Для обліку касових операцій на рахунку 30 «Каса» ведеться Журнал-ордер № 1 с.-г. та відомість 1.1 с.-г. Для обліку наявності та руху грошових коштів, що знаходяться на рахунках в банку, підприємство використовує рахунок 31 «Рахунки в банках». Для узагальнення інформації про наявність та рух грошових документів (у національній та іноземній валюті), які знаходяться в касі МФ ПАТ «Райз-Максимко» та про кошти в дорозі, призначений рахунок 33 «Інші кошти». Облік операцій за рахунками 31 «Рахунки в банках» та 33 «Інші кошти» ведуть в Журналі-ордері № 1 с.-г. та відомостях № 1.2 с.-г., 1.3 с.-г.. Записи в Журналі-ордері та відомостях здійснюють по мірі надходження виписок банку після їх перевірки з документами.
6. При дослідженні відображення звітної інформації про грошові кошти та їх еквіваленти у національній валюті, встановлено, що фінансова звітність підприємства складається з: балансу (звіту про фінансовий стан), звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід), звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до фінансової звітності. В цих формах звітності, в тій чи іншій мірі можна знайти відображення наявності на руху грошових коштів та їх еквівалентів. Джерелом, в якому можна побачити детальний рух грошових коштів та їх еквівалентів, є форма № 3 фінансової звітності «Звіт про рух грошових коштів». Цей звіт більшість науковців вважають найскладнішим у всій

фінансовій звітності підприємства. І це пов’язано з тим, що в цьому звіті можна отримати інформацію про операційну, фінансову та інвестиційну діяльність підприємства, разом із тим є можливість оцінити ситуацію, пов’язану з надходженням та витрачанням грошових коштів, та визначити потреби підприємства щодо використання цих коштів.

7. Необхідність проведення аналізу та аудиту грошових коштів та їх еквівалентів зумовлено обмеженістю грошових ресурсів на підприємствах, нестійким фінансовим станом багатьох підприємств, ризиком втрати платоспроможності, підвищенням рівня ефективності управління грошовими потоками й іншими внутрішніми і зовнішніми факторами. Метою аналізу та аудиту грошових коштів та їх еквівалентів є оцінка здатності підприємства генерувати грошові кошти в обсягах та за строками здійснення необхідних планових платежів, забезпечення оптимізації грошових потоків. Адже раціональне формування грошових коштів сприяє ритмічності операційного циклу та забезпечує підвищення обсягів виробництва та реалізації.
8. Аналіз грошових коштів та їх еквівалентів МФ ПАТ «Райз-Максимко» свідчить, що протягом 2017-2013 р. суттєво зменшились (-97%), та становлять у 2017 р. 4772 тис.грн. Відмітимо, що майже всі грошові кошти підприємство зберігає на поточних рахунках. За для збереження коштів та зменшення ризиків на підприємстві відкриті поточні рахунки у декількох банках, як з українськими інвестиціями, так і з іноземними. Однак, обсяг грошових коштів на поточних рахунках у 2013-2017 рр., свідчить про їх зменшення, що зумовлено інфляційним процесами. Як зазначалось, грошові кошти зростали до 2014 р., та вже після 2014 р. на підприємстві простежується зменшення даної статті, однак в 2016 р. цей показник знову зростає. Це свідчить, що підприємство вкладає кошти в обіг, та не зберігає на поточних рахунках. Однак, на досліджуваному підприємстві не здійснюється аналіз грошових коштів та їх еквівалентів, тому нами пропонується врахувати у штатній чисельності підприємства

посаду економіста, який би аналізував всю діяльність підприємства в т.ч. питання грошових коштів.

9. На досліджуваному підприємстві відсутня служба, яка б централізовано здійснювала внутрішній аналіз та аудит операцій з грошовими коштами МФ ПАТ «Райз-Максимко». Це призводить до дублювання операцій з аналізу та аудиту операцій з грошовими коштами між керівництвом та бухгалтерією підприємства. З метою удосконалення аудиту операцій з грошовими коштами та їх еквівалентами у випускній кваліфікаційній роботі запропоновані робочі документи аудитора, які дозволять удосконалити методику перевірки відповідних операцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агапова Т. А. Макроэкономика / Т. А. Агапова, С. Ф. Серегина. – М. : Дело и Сервис, 2004. – 447 с.
2. Актуальні методи і способи легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансування тероризму // Департамент фінансових розслідувань Державної служби фінансового моніторингу України. – 2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua/file/link/396801/file/2012.pdf.
3. Аніщенко Г. Ю. Удосконалення обліку грошових потоків підприємств / Г. Ю. Аніщенко, О. Д. Підлубна // Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. – Київ : КІБіТ, 2018. – № 2. – С. 66-67.
4. Аржевітін С. Підходи до визначення сутності грошей/ С. Аржевітін // Формування ринкової економіки в україні. 2009. Вип. 19. С. 140–146.
5. Аудит : підручник / М.О. Никонович, К.О. Редько ; за ред. Є.В. Мниха. – К. : КНТЕУ, 2014. – 748 с.
6. Аудит: підручник / [О.А. Петрик, В.О. Зотов, Б.В. Кудрицький та ін.]; за заг. ред. проф. О.А. Петрик. – К.: КНЕУ, 2015. – 498 с.
7. Базилевич В. Д. Економічна теорія: Політекономія / В. Д. Базилевич. – К. : 2004. – 615 с.
8. Белова І.М., Воробей К Аналітичні процедури в аудиті Аграрна наука та освіта Поділля: збірник наукових праць міжнар. наук.-практ. конф. Ч. 2. (14-16 березня 2017 р., м. Камянець-Подільський). Тернопіль: Крок, 2017. – С.94 -97.
9. Бланк И.А Управление денежными потоками. – 2-е изд., перероб. и доп. – К. : Ника-Центр, 2007. – 752 с.
10. Большой экономический словарь / [под. ред. А. Н. Азрилияна] : 7-е изд., доп. – М. : Институт новой экономики, 2007. – 1472 с..
11. Борисов А. Б. Большой экономический словарь / А. Б. Борисов. – М. : Книжный мир, 2003. – 895 с..

12. Бруханський Р.Ф. «Адаптація бухгалтерського обліку до сучасних потреб управління». The genesis of genius: scientific and educational periodical journal of economists and jurists. – Geneva: Consilium, 2017. – № 8. – P. 10-16.
13. Бунге М. Основи політичної економії // Злупко С. М. Українська економічна думка : хрестоматія. - К. : Знання, 2007. - С. 123–138.
14. Вареник В.М. Властивості грошових потоків / В.М.Вареник // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2011. – №1(4). – С.77-80.
15. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. : Ірпінь; Перун, 2001. – 1440 с..
16. Височан О. С. Реорієнтація фінансової звітності в системі «суб'єкт бухгалтерського обліку – користувач» / О. С. Височан // Проблеми системного підходу в економіці : зб. наук. праць. – 2017. – Вип. 2 (58). – С. 125-129.
17. Височан О.С. Облік руху грошових коштів як інформаційна база системи аналізу ліквідності підприємства// Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: економіка. – 2004. – №17. – С.192-197.
18. Володина Н. В. Анализ денежных потоков на базе отчета о движении денежных средств (опыт ряда европейских стран) / Н. В. Володина // Вестник Финансовой академии. – 2007. – №2 (14). – С.50-54.
19. Гальчинский А. Теорія грошей: Навч. посібник. – К.: Основи, 1996. – 413 с.
20. Гаррис Л. Теория денег // Деньги : состав. А. А. Чухно. – К. : Україна, 1997. – 510 с.
21. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку: монографія. — К.: ЦНЛ, 2012. — 522с.

22. Голов С.Ф., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами. [3-тє вид., перероб. і доп.] / С.Ф. Голов, В.М. Костюченко. - Х.: Фактор, 2013. - 1072 с.
23. Головко В.І. Аналіз нормативно-правового регулювання обліку грошових коштів та потоків / В.І. Головко.- «Young Scientist» 2018.-• № 2 (54).- С.691-694.
24. Головко Т. В. Планування грошових потоків підприємства торгівлі: автореферат дис. канд. екон. наук / Головко Т. В. ; 08.00.04 - економіка та упр. підприємствами (за видами екон. діяльн.). – Київ : КНТЕУ, 2018. – 22 с.
25. Голубничая Г. Развитие учетно-аналитических информационных систем в условиях финансового кризиса //Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Економіка. - 2011.- № 130. - С. 27-30.
26. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http: //www.rada.gov.ua/.
27. Грабова Н.Н. Бухгалтерський облік у промислових та торгівельних підприємствах: навч. посіб. / Н.Н.Грабова, В.Н.Добровський. – К.: А.С.К., 2010.- 624 с.
28. Григоревська О. О. Проблеми своєчасного та повного відображення грошових коштів у системі бухгалтерського обліку / О. О. Григоревська// Проблеми і перспективи економіки та управління.- № 4(4) (2015).- С.- 359.
29. Гриліцька А.В. Облік, аудит та аналіз грошових коштів: управлінський аспект (на прикладі підприємств споживчої кооперації): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. : спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Гриліцька А. В. – Київ, 2006. – 22 с.
30. Гриценко А. А. Гроші як засіб диференціації та інтеграції фінансово-економічного простору: теоретичні підгрунтя та досвід ЄС / А. А. Гриценко, В. О. Корнівська// Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: Матеріали V Міжнародних філософсько-економічних читань

(28 – 29 травня 2012 року, Львів) / Редколегія. Відп. секретар З. С. Скринник. – Львів, 2012. – С. 14-24.

31. Гроші та кредит : навч. посіб. / Н.М. Сушко. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 384 с.
32. Гроші та кредит: Підручник / За заг. ред. М.І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2006. – 744 с.
33. Губа Є. Рух грошових коштів / Є. Губа // Справочник экономиста. – Київ, 2017. – № 10. – С. 50-63.
34. Гудзенко Н.М. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит / Н.М. Гудзенко, Т.Г. Китайчук // Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2017. – № 3. – С. 125-134.
35. Гудзь Н.В. Бухгалтерський облік. 2-е видання перероб. І доп. Навч. посіб./ Н.В. Гудзь, П.Н. Денчук, Р.В. Романів – К.:»Цент учбової літератури», 2016. – 424 с.
36. Гура Н., Кащенко О. Порядок заповнення звіту про рух грошових коштів прямим методом // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – № 1. – С. 25–30.
37. Дерій М. Дефініції «грошові кошти» і «грошові потоки»: відмінності та взаємозв’язок / М .Дерій // Економічний аналіз. – 2010. – Випуск 6. – С. 60-64.
38. Дзямулич М.І. Сутність електронних грошей в сучасній фінансовій системі / М.І. Дзямулич // Економічні науки. Серія – Облік і фінанси. – 2010. – Випуск 7 (25). – Ч. 4.
39. Дубцова Г. Об'єднання грошових коштів: визначення та застосування підприємствами Словаччини / Г. Дубцова, Х. Майдухова, Д. Гайдова // Актуальні проблеми економіки / Актуальные проблемы экономики. – Київ, 2017. – № 6. – С. 222-232.
40. Економічна енциклопедія в 3 томах. Т.1 / [ред. Степан Васильович Мочерний]. – К. : Академія, 2000. – 864 с..

41. Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера / [за ред. Романа Степановича Дяківа]. – К.: Міжнародна економічна фундація, 2000. – 704 с..
42. Єрешко Ю.О. Бюджетування – інструмент оптимізації грошових потоків підприємства / Ю.О.Єрешко// Економічний вісник НЛУ «КПІ». – 2010. – №7. – С.100-105.
43. Завитій О.П. "Внутрішній аудит на сільськогосподарських підприємствах". Прикладна економіка – від теорії до практики : матеріали Міжнародної науково практичної конференції [Тернопіль, 27 жовтня 2017 р.]. –Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2017. – 276 с.
44. Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту : Міжнародний стандарт аудиту 200: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.apu.com.ua/ index.php?option=com_content&view=article&layou =edit&id=702.
45. Зайцев О.В. Гроші та кредит. Лекційне викладення: навч. посіб. / О.В. Зайцев ─ Суми: Вид-во СумДУ, 2010. ─ 179 с.
46. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 № 2258-VII.
47. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http: //www.rada.gov.ua/.
48. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http: //www.rada.gov.ua/.
49. Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» від 06.07.1995 р. № 265/95-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http: //www.rada.gov.ua/.
50. Закон України «Про Національний банк України» від 20 травня 1999 р. № 679-XIV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http: //www.rada.gov.ua/.

51. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 05.04.2001 № 2346-III. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http: // www.rada.gov.ua/.
52. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні« від 30.10.1996 № 448/96-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http: //www.rada.gov.ua/.
53. Івченко Л.В. Сутність грошових коштів: підходи до визначення / Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. - №10. – С. 798-803.
54. Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих викривлень через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища відповідно до Міжнародних стандартів аудиту : Міжнародний стандарт аудиту 315. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.apu.com.ua/index.php?option=com_ content&view=article&layou =edit&id=702.
55. Ілюхіна Н.П., Боцян Т.В., Муренко Т.О., Самострол С.В. Організація та методика контролю діяльності промислових підприємств: Практичний посібник / за заг. ред.: Н.П.Ілюхіної – Одеса: ОДЕУ, 2011. – 254 с.
56. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затверджена постановою Правління національного банку України від 21.01.04 р. № 22. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/.
57. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена МФУ від 30.11.1999 р. № 291. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http: //www.rada.gov.ua/.
58. Історія обліку, аналізу та аудиту : навч. посіб. / І. Й. Яремко, О. С. Лемішовська – Львів : Вид-во Львів. Політехніки, 2015. – 220 с.
59. Інформаційні технології управлінського обліку: навч. посіб. / В.В. Сопко, Ю.П. Зима, Д.В. Головіна. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 272 с.

60. Каменська Т. О. Внутрішній контроль і аудит в управлінні: практ. посіб. / Т. О. Каменська, О . Ю. Редько; Наук. шк. аудиту, Нац. Центр Обліку та Аудиту. – К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2015. – 375 с.
61. Качмарчик Я. Грошові потоки страховика: сутність та класифікація / Я. Качмарчик // Ринок цінних паперів України. – Київ, 2015. – № 11-12. – С. 69-76.
62. Коблянська Г. Ю. Облік і контроль грошових коштів у комп'ютерному середовищі / Г. Ю. Коблянська // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – Київ, 2014. - № 1. - С. 228–232.
63. Коваленко Н. Управління грошовими потоками українських підприємств у сучасних умовах господарювання / Н. Коваленко // Економічний аналіз. – 2011. – Випуск 8, Частина 2. – С. 200-203.
64. Колодізєв О.М., Колесніченко В.Ф. Гроші і кредит: Підручник. - Київ : Знання, 2010. - 610 с.
65. Концептуальна основа фінансової звітності, видана РМСБО у вересні 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http: //www.rada.gov.ua/.
66. Лемещенко П. С. Институциональный аспект современной теории денег: начало анализа / П. С. Лемещенко // Наукові праці ДонНТУ. Серія економічна. – 2005. – Випуск 89-2. – С.62–67.
67. Лучко М.Р. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: навч. посіб / М.Р. Лучко, І.Д. Бенько. – К.: Знання, 2006. – 311 с..
68. Макконелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс. Принципы проблемы и политика Т.1 М.: Республіка, 1992.
69. Максімова В. Ф. Особливості визначення суттєвості і ризиків у державному аудиті / В. Ф. Максімова, Ю. Б. Слободяник // Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Економіка / редкол.: В.П. Мікловда (гол. ред.), В.І. Ярема, Н.Н. Пойда-Носик та інші. – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2015. – Вип.1 (45).Том 2. – С. 360–364.
70. Матлин А. М. Деньги и экономические решения / А. М. Матлин. – М. : Дело, 2001. – 272 с..

71. Мельник Н. Г. Історичні та міжнародні аспекти обліку іноземної валюти / Н. Г. Мельник // Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. – 2016. – Вип. 12. – С. 505-508.
72. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені наказом МФУ від 28.03.2013 № 433. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http: //www.rada.gov.ua/.
73. Методичні рекомендації щодо застосування регістрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств, затверджені наказом Міністерства аграрної політики України від 4. 06.2009 р. № 390. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http: //www.rada.gov.ua/.
74. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1). Подання фінансової звітності від 01.01.2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http: //www.rada.gov.ua/.
75. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 (МСБО 7). Звіт про рух грошових коштів від 01.01.2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http: //www.rada.gov.ua/.
76. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 29 (МСБО 29) «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції» від 01.01.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http: //www.rada.gov.ua/.
77. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (Ч. 1-3, 2015 р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http: //www.rada.gov.ua/.
78. Монетарна політика Національного банку України: сучасний стан та перспективи змін / За ред. В.С. Стельмаха. – К.: Центр наукових досліджень Національного банку України, УБС НБУ, 2009. – 404 с.
79. Назарова К.О. Причини та генезис розвитку українського аудиту в напряму його соціальної орієнтації / К.О. Назарова // Культура народов Причерноморья. – 2013. – № 256. – Сімферополь: Таврійський нац. ун-т ім. В.І. Вернадського. – С. 23-26.

80. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 18.03.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http: //www.rada.gov.ua/.
81. Несходовський І.С. Облік грошових коштів та контроль їх виконання в підприємствах торгівлі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. : спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Несходовський І.С. – Київ, 2009. – 21 с.
82. Облікова політика підприємства : навч. посібник для внз / Ю. А. Верига [та ін.] ; М-во освіти і науки країни, Полтав. ун-т економіки і торг івлі. - К. : Центр учб. літ., 2015. -312 с.
83. Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності підприємств в умовах інституційних трансформацій [Текст] : колект. моногр. 121 / Р. Ф. Бруханський, П. Р. Пуцентейло, І. М. Белова [та ін.]. - Тернопіль : Осадца Ю. В., 2017. - 388 с.
84. Огійчук М. Ф. Організація і методика аудиту : навч. посіб. / М. Ф. Огійчук, К. О. Утенкова. – К. : Алерта, 2016. – 304 с.
85. Організація обліку : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т.М. Сльозко, О.І. Мазіна. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014.
86. Остафійчук С. М. Класифікація грошових коштів та їх еквівалентів для потреб бухгалтерського обліку та економічного аналізу / С. М. Остафійчук // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки, 2011, вип. 20, ч. С. 261-267.
87. Остафійчук С.М. Грошові кошти та їх еквіваленти – найліквідніші активи підприємства / С.М. Остафійчук // Науковий вісник Ужгородського університету 2011. Серія Економіка. – Спецвипуск 33. Частина 2. – С. 215-220, с. 216.
88. Рубинштейн Т. Б. Планирование и расчеты денежных средств фирм и компаний / Т. Б. Рубинштейн. – М. : «Ось-89», 2001. – 608 с..
89. Побережець В. Методика обліково-аналітичного забезпечення системи управління грошовими потоками суб'єктів макроекономічного

середовища/ В. Побережець// Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. Том 16. Вип. 3 (37).- 2017.- С. 55-67.

90. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/.

91. Положення про електронні гроші в Україні, від 04.11.2010 р. № 481. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http: //www.rada.gov.ua/.

92. Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки. Указ Президента України від 12.06.1995р., № 436/95. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http: //www.rada.gov.ua/.

93. Про затвердження Положення про електронні гроші в Україні від 04.11.2010 р. № 481. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http: //www.rada.gov.ua/.

94. Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні від 29.12.2017 № 148. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http: //www.rada.gov.ua/.

95. Роуз П. С. Банковский менеджмент / П. С. Роуз. – 1997. – 743 с..

96. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. / Г. В. Савицька. — К.: Знання, 2014. — 654 с.

97. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: навчальний посібник для вищої школи. / І.Б. Садовська // Луцьк. нац. техн. ун-т. -К.: Центр учбової літератури, 2013. -688 с.

98. Свиридов О. Ю. Деньги, кредит, банки. 2-е изд. / О. Ю. Свиридов. – Ростов н/Д : Феникс, 2001. – 448 с..

99. Скоробогатова В.В. Облікова політика в аспекті відображення монетарних активів / В.В.Скоробогатова // Економіка. Фінанси. Право. – 2013. – № 1. – С. 38-40.

100. Скоробогатова В.В. Бухгалтерський облік та контроль монетарних активів: проблеми теорії та методології : монографія / В.В. Скоробогатова. – Житомир : ЖДТУ, 2012. – 520 с.

101. Совівський В.Є. Удосконалення обліку грошових коштів // Зб. Наук. праць Черкаського держ. технол. ун-ту. – 2012. – С. 112-113.
102. Стецюк П.А. Грошові потоки в декомпозиції фінансування економічного розвитку агроформувань / П.А. Стецюк // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2010. – № 1. – С. 3-6.
103. Сопко В.В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник / В. Сопко, В. Завгородній // – К. : КНЕУ, 2004. – 411 с.
104. Соціальна відповідальність бізнесу: теорія та методологія обліку : монографія / С.Я. Король. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 416 с.
105. Сучасний бухгалтерський облік, аналіз і аудит: галузевий аспект : колективна монографія у 2 т. / за ред. П.Й. Атамас. – Дніпропетровськ : «Герда», 2013. – Т. 1. – 358 с.
106. Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітянські аспекти: Збірник наукових праць за матеріалами ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції (29-30 березня 2018 р.). – Дніпро: НМетАУ, 2018. – 747 с.
107. Фальченко О. О., Мардус Н. Ю. Процес подання та оприлюднення фінансової звітності підприємства/ О. О. Фальченко, Н. Ю. Мардус // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії Випуск 5 (11) - 2017 с. 167-170.
108. Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: Матеріали V Міжнародних філософсько-економічних читань (28 – 29 травня 2012 року, Львів) / Редколегія. Відп. секретар З. С. Скринник. – Львів, 2012. – 617 с.
109. Фінансовий аналіз : підручник / Є.В. Мних, Н.С. Барабаш. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 536 с.
110. Фінансовий аудит: інформаційно-аналітичне забезпечення : монографія / [Є.В. Мних, С.В. Бардаш, К.О. Назарова, О.Л. Шерстюк, В.П. Белякова,

В.П. Міняйло] ; за ред. Є.В. Мниха. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 416 с.

111. Фишер С. Экономика / [С. Фишер, Р. Дорнбуш, Р. Шмалензи]; пер с англ. изд. – М.: Дело Лтд., 1995. – 864 с.
112. Удосконалення системи бухгалтерського обліку, аналізу і контролю як інформаційного забезпечення управління суб'єктами господарювання : монографія / за ред. д-ра екон. наук, проф. В. С. Рудницького. – Львів, ГАЛИЧ-ПРЕС, 2018. – 275 с.
113. Указ Президента України «Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки»від 12.06.1995 № 436/95. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http: //www.rada.gov.ua/.
114. Харченко В.А. Система управління грошовими потоками підприємства. Вісник економічної науки України. 2011. №1. С. 161-164.
115. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http: //www.rada.gov.ua/.
116. Чорна С. Грошові кошти як об'єкт бухгалтерського обліку / С. Чорна // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – №3. – С.46–54.
117. Шара Є. Ю. Фінансовий облік І : навч. посібник / Є. Ю. Шара, І. Є. Соколовська- Гонтаренко ; Держ. фіскальна служба України, Нац. ун-т Держ. податкової служби України. -К. : Центр учб. літ., 2016. -336 с.
118. Ясишева В.В. Грошові потоки підприємств швейної промисловості: облік, аналіз і аудит: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. : спец. 08.00.00 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Ясишева В.В. – Київ, 2011. – 21.
119. Яцик Т.В. Методи оцінки грошових коштів та потоків в економічному аналізі/ Т.В. Яцик // Глобальні проблеми економіки та фінансів. – 2017. – С. 16-19.
120. Яцишин Н. Проблемні аспекти побудови Балансу підприємства. - Галицький економічний вісник. - 2011. - №3(32).-С.34-39.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.

Динаміка грошових агрегатів в Україні в період 2013-2017 рр.

Роки	Показники, млн грн				Темпи зростання/зниження до попереднього року, %			
	М3	**М2**	**М1**	**М0**	**М3**	**М2**	**М1**	**М0**
2011	685 515	681 801	311 047	192 665	114,6	114,2	107,3	105,2
2012	773 199	771 126	323 225	203 245	112,7	113,1	103,9	105,4
2013	908 994	906 236	383 821	237 777	117,5	117,5	118,7	116,9
2014	956 728	955 349	435 475	282 947	105,2	105,4	113,4	119,0
2015	994 062	993 812	472 217	282 673	103,9	104,0	108,4	99,9
2016	1 102 700	1 102 391	529 928	314 392	110,93	110,9	112,2	111,2
2017	1 208 859	1 208 557	601 631	332 546	109,63	109,6	113,5	105,7

В Україні виділяють грошові агрегати відповідно до методологічних правил НБУ:

- М0 включає готівкові кошти в обігу поза депозитними корпораціями;
- М1 включає грошовий агрегат М0 та переказні депозити в національній валюті;
- М2 включає грошовий агрегат М1 та переказні кошти в іноземній валюті й інші депозити;
- М3 (грошова маса) включає грошовий агрегат М2 та цінні папери, крім акцій.

Додаток Б

Аналіз фінансово-господарської діяльності МФ ПАТ «Райз-Максимко» протягом 2013-2017 рр.

Протягом 2013-2017 років можна побачити, що чистий прибуток підприємства спадає і в 2017 р. становить 733594 тис грн, що на -1511788 тис.грн (-67%) менше, ніж у 2013 р. У 2015 р. підприємство мало від'ємний результат своєї діяльності – 613894 тис.грн. У цьому році підприємство мало недостатньо грошових коштів від операційної та фінансової діяльності. Це означає, що в результаті операційної діяльності, зокрема від реалізації продукції, підприємство отримало недостатньо грошових коштів, щоб мати можливість інвестувати ці кошти, а також погашати залучені кредити, що є наслідком низької ефективності операційного процесу.

Протягом останніх чотирьох років витрати підприємства зростають. Адміністративні витрати зросли на 188718 тис.грн (154%), витрати на збут зросли на 148975 тис.грн. (85,6%), інші операційні витрати - на 1177 тис. грн (1,1%). Однак, у 2017 році спостерігається спад адміністративних витрат та витрат на збут – 53% і 86% відповідно. В результаті цих змін у 2017 році відбулось зменшення від доходу від реалізованої продукції на -301124 тис. грн. (3,5%), що свідчить про зменшення ефективності господарської діяльності підприємства. При цьому спостерігається значне збільшення собівартості реалізованої продукції на 4884704 тис. грн. (203,1%) у 2017 році, що значно перевищує темпи росту чистого доходу. Пов`язати таке збільшення собівартості можна із зростання цін на паливо енергетичні ресурси та ростом витрат на оплату праці.

Підприємство активно вкладає кошти в інвестиційні ресурси, тому інші фінансові доходи значно збільшились, та склали 198331 тис.грн.

Фінансові витрати підприємства зростають, за останні 5 років цей показник зріс на 75894 тис.грн (62,3%), ще означає, що підприємство сплачує відсотки та покриває інші витрати, пов'язані із запозиченнями. Загалом діяльність підприємства можна охарактеризувати як позитивну.

Показник	Роки					Відхилення			
						2017-2013		2017-2016	
	2013	2014	2015	2016	2017	грн	%	грн	%
Операційні доходи всього тис.грн, в тому числі:	5616890	4773507	7280283	8963478	8766395	3149505	56	-197083	-2,2
Доход (виручка) від реалізації послуг (товарів, робіт, продукції), тис.грн	4846789	4016380	4256100	8541314	8240190	3393401	70	-301124	-3,5
Інші операційні доходи, тис. грн	770101	757127	3024183	422164	526205	-243896	-31,6	104041	24,6
Операційні витрати всього тис.грн, в тому числі:	2810993	2317478	5802989	8246715	8034567	5223574	185,8	-212148	-2,6
Собівартість реалізованих послуг (товарів, продукції, робіт), тис.грн	2405218	1981130	3924183	6501970	7289922	4884704	203,1	787952	12,1
Адміністративні витрати, тис.грн	122262	128667	160969	244374	310980	188718	154,3	66606	27,2
Витрати на збут, тис.грн	174048	23807	525101	693711	323023	148975	85,6	-370688	-53,4
Інші операційні витрати, тис.грн	109465	183874	1192736	806660	110642	1177	1,1	-696018	-86,3
Результат операційної діяльності, тис.грн	2365280	2241663	-	716793	731828	-1633452	-69	15035	2,1
Фінансові доходи, всього тис.грн, втому числі:	1273	2544	1116	115271	198331	75894	62,6	81794	71
Інші фінансові доходи, тис.грн	1273	2544	1116	315115	198331	197058	15479	-116784	-37
Інші доходи, тис.грн	-	-	-	315115	-	-	-	-	-
Фінансові витрати всього тис.грн, в тому числі:	121171	60779	506896	115271	197065	75894	62,3	81794	71
Фінансові витрати, тис.грн	121117	60779	493665	115271	197065	75894	62,3	81794	71
Витрати від участі в капіталі, тис.грн	54	-	13231	-	-	-54	-100	-	-
Чистий прибуток тис.грн	2245382	2183428	-613894	916637	733594	-1511788	-67	-183043	-20

Додаток В

Таблиця В.

Визначення поняття «гроші» у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі

Джерело	Визначення
1	2
1. Стецюк П.А. Грошові потоки в декомпозиції фінансування економічного розвитку агроформувань / П.А. Стецюк // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2010. – № 1. – С. 3-6.	Грошові кошти – це засоби у вигляді грошей, що знаходяться в касі підприємства, на рахунках в банках, в акредитивах, у підзвітних осіб
2. Гаррис Л. Теория денег // Деньги : состав. А. А. Чухно. – К. : Україна, 1997. – 510 с.	Будь-який товар, котрий функціонує в якості засобу обігу, рахункової одиниці і засобу збереження вартості
3. Роуз П. С. Банковский менеджмент / П. С. Роуз. – 1997. – 743 с.	Що-небудь, що служить для закупівлі товарів та послуг
4. Доунс Дж. Финансово-инвестиционный словарь / Джон Доунс, Джордан Эллиот Гудман. – М. : Инфра-М. – 586 с. (Серия «Библиотека словарей «Инфра-М»). – с.295.	Офіціальний засіб платежу, що визнаний владою і складається з банкнот і монет
5. Фишер С. Экономика / [С. Фишер, Р. Дорнбуш, Р. Шмалензи]; пер с англ. изд. – М.: Дело Лтд., 1995. – 864 с.	Загальноприйнятий засіб платежу, який приймається в обмін за товари і послуги, а також при оплаті боргів
6. Остафійчук С.М. Грошові кошти та їх еквіваленти – найліквідніші активи підприємства / С.М. Остафійчук // Науковий вісник Ужгородського університету, 2011. – С. 215- 220.	Грошові кошти – готівка в касі підприємства, депозити до запитання, кошти на банківських рахунках, які характеризуються абсолютною ліквідністю, тобто можуть у будь-який момент бути використані для здійснення розрахунків, або обміняні на законні платіжні засоби.
7. Лучко М.Р. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: навч. посіб / М.Р. Лучко, І.Д. Бенько. – К.: Знання, 2006. – 311 с.	Грошові кошти поділяються на кошти в касі та грошові кошти в банку
8. Searle J. R. The Construction of Social Reality / John Rogers Searle – N.Y. : Free Press, 1997. – 256 p.	Те, про що всі завжди думають, що це – гроші, використовують це в якості грошей і поводяться з цим як з грішми
9. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник. /А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко.– Львів : Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2005. – 714 с. – с.121.	Економічна категорія, що означає специфічний товар, який виконує в суспільстві роль загального еквівалента (початково золото і срібло) під час обміну товарів
10. Агапова Т. А. Макроэкономика / Т. А. Агапова, С. Ф. Серегина. – М. : Дело и Сервис, 2004. – 447 с.	Вид фінансових активів, котрий може бути використаним для угод

Продовження табл. В.

1	2
11. Свиридов О. Ю. Деньги, кредит, банки. 2-е изд. / О. Ю. Свиридов. – Ростов н/Д : Феникс, 2001. – 448 с.	Реальна або символічна цінність, котра в даних історичних умовах володіє найбільшим діапазоном і максимальною ступінню ліквідності
12. Економічна енциклопедія в 3 томах. Т.1 / [ред. Степан Васильович Мочерний]. – К. : Академія, 2000. – 864 с. – с.278	Особливий товар, який є загальним еквівалентом (рівноцінністю) при обміні товарів, їхньою формою вартості
13. Економічна енциклопедія : У 3 т. Т.1. / [Б. Д. Гаврилишин (гол.ред.)]. – К. : Академія, 2000	Гроші – в умовах товарного виробництва є засобом обміну, мірилом вартості, засобом збереження вартостей і платіжним засобом
14. Большой экономический словарь / [под. ред. А. Н. Азрилияна] : 7-е изд., доп. – М. : Институт новой экономики, 2007. – 1472 с. – с.216	Металічні або паперові знаки, котрі є мірою вартості при купівлі-продажу, і виконують роль загального еквівалента, тобто виражають вартість всіх інших товарів і обмінюються на будь-який з них
15. Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера / [за ред. Романа Степановича Дяківа]. – К.: Міжнародна економічна фундація, 2000. – 704 с. – с.138	В умовах товарного виробництва є засобом обміну, мірилом вартості, засобом збереження вартостей і платіжним засобом
16. Гроші та кредит: Підручник / [Михайло Іванович Савлук, Анатолій Миколайович Мороз, Майя Федорівна Пуховкіна та ін.] / ; за заг. ред. М.І. Савлука. – К. : КНЕУ, 2001. – 602с.	Специфічний товар, що має властивість обмінюватися на будь-який інший товар, тобто є загальним еквівалентом
17. Матлин А. М. Деньги и экономические решения / А. М. Матлин. – М. : Дело, 2001. – 272 с. – с.23.	Один із товарів (в кінцевому рахунку, для металістичної концепції – срібло або золото), за котрим суспільство закріплювало особливу функцію: буди загальним еквівалентом або ж загальновизнаним законним платіжним засобом для виконання грошових зобов'язань
18. Рубинштейн Т. Б. Планирование и расчеты денежных средств фирм и компаний / Т. Б. Рубинштейн. – М. : «Ось-89», 2001. – 608 с. – с.3.	Особливий товар, специфічні властивості котрого виділяють його із загальної товарної маси і перетворюють у загальний еквівалент всіх товарів
19. Скоробогатова В.В. Бухгалтерський облік та контроль монетарних активів: проблеми теорії та методології : монографія / В.В. Скоробогатова. – Житомир : ЖДТУ, 2012. – 520 с.	Є поняттям бухгалтерського обліку, яке відображає найліквідніші активи підприємства та включає готівку в касі; кошти на рахунках в банках (на поточному рахунку та частина коштів на інших рахунках, наприклад, рахунки відкриті для розрахунків за чеками); електронні гроші, які емітуються у відкрито циркулюючій системі; депозити до запитання та кошти в дорозі
20. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. : Ірпінь; Перун, 2001. – 1440 с. с	Металеві й паперові знаки, що є мірою вартості за купівлі та продажу

Закінчення табл. В.

1	2
21. Базилевич В. Д. Економічна теорія: Політекономія / В. Д. Базилевич. – К. : 2004. – 615 с.	Особливий товар, який виконує роль загального еквіваленту, виступає посередником в обміні товарів і виражає економічні відносини між людьми з приводу виробництва та обміну товарів
22. Борисов А. Б. Большой экономический словарь / А. Б. Борисов. – М. : Книжный мир, 2003. – 895 с.	Одне з найважливіших понять будь-якого ринкового господарства: будь-які загальноприйняті засоби платежу, котрі можуть обмінюватися на товари і послуги і використовуватися для сплати боргів
23. Лемещенко П. С. Институциональный аспект современной теории денег: начало анализа / П. С. Лемещенко // Наукові праці ДонНТУ. Серія економічна. – 2005. – Випуск 89-2. – С.62–67 – с.67]	Інститут, який в конкретно-історичний період мотивує і регламентує поведінку громадян, соціальних груп, влади, а також забезпечує в певній формі доцільне з точки зору ліквідності збереження власності, життєвих ресурсів для досягнення своїх короткострокових і довгострокових інтересів, цілей
24. Філософія грошей в епоху фінансової цивілізації: монографія / кол. авторів, за заг. ред. Смовженко Т.С. – К. : УБС НБУ, 2010. – 463 с.	Гроші - феномен кредитний, як і все економічне в економіці.
25. М. Дерій. Дефініції «грошові кошти» і «грошові потоки»: відмінності та взаємозв'язок / М .Дерій // Економічний аналіз. – 2010. – Випуск 6. – С. 60-64.	Як основні сегменти для здійснення готівкових і безготівкових розрахунків між державними бюджетними установами та підприємствами

Додаток Г

Таблиця Г.

Характеристика діючої нормативно - правової бази з обліку, аналізу і аудиту грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті

№ п о р.	Нормативний документ	Основні положення	При розкритті яких питань в роботі доцільно використовувати
1.	МСБО 1 «Подання фінансової звітності» від 01.01.2012 р.	Установлює загальні вимоги щодо подання фінансової звітності, настанови щодо її структури та мінімальні вимоги щодо її змісту.	При підготовці та поданні фінансової звітності загального призначення відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ)
2.	МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» від 01.01.2012 р.	Визначає вимоги до надання інформації про минулі зміни грошових коштів суб'єкта господарювання та їх еквівалентів за допомогою звіту про рух грошових коштів, який розмежовує грошові потоки протягом періоду від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.	При підготовці звіту про рух грошових коштів
3.	МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів» від 01.01.2012 р.	Встановлює, як включати операції в іноземній валюті і закордонні господарські одиниці у фінансову звітність суб'єкта господарювання та як переводити фінансову звітність у валюту подання	При визначені валютного курсу та відображенні впливу змін валютних курсів у фінансовій звітності
4.	МСБО 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції» від 01.01.2012 р.	Встановлює вимоги до фінансової звітності, зокрема до консолідованої фінансової звітності будь-якого суб'єкта господарювання, функціональною валютою якого є валюта країни з гіперінфляційною економікою.	При складанні консолідованої фінансової звітності
5.	Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (Ч. 1-3, 2015 р.)	Формулюють однакові вимоги, при дотриманні яких забезпечується відповідний рівень якості аудиту й супутніх йому послуг.	Застосування при аудиті фінансової звітності
6.	Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV.	Встановлює відповідно до Конституції України правові основи господарської діяльності (господарювання), яка базується на різноманітності суб'єктів господарювання різних форм власності.	При визначенні основних засад господарювання в Україні і регулює господарські відносини, що виникають у процесі організації та

Продовження табл.Г

			здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання
7.	Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI	Регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час адміністрування податків, а також відповідальність за порушення податкового законодавства.	Правила оподаткування продажу товарів, отримання доходів, сплати податків
8.	Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV	Регулюються особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників	При регулюванні майнових та немайнових відносин суб'єкта господарювання
9.	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV	Визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні	Для ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності
10.	Закон України «Про застосування реєстраторів розрахунково-касових операцій у торгівлі, громадського харчування й послуг» від 06.07.1995 № 265/95-ВР	Визначає правові засади застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг	При порядку проведення розрахунків суб'єкта господарювання
11.	Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III	Визначає структуру банківської системи, економічні, організаційні і правові засади створення, діяльності, реорганізації і ліквідації банків	Взаємодія суюєкта господарювання з банківськими установами
12.	Закон України «Про національний банк України» від 20.05.1999 № 679-XIV	Визначає провові та організаційні засади діяльності Національного банку України	При організації розрахунків та бухгалтерського обліку суб'єкта господарювання
13.	Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні« від 30.10.1996 № 448/96-ВР	Визначає правові засади здійснення державного регулювання ринку цінних паперів та державного контролю за випуском і обігом цінних паперів та їх похідних в Україні	При визначенні форм державного регулювання ринку цінних паперів

Продовження табл.Г

14.	Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 № 2258-VIII	Визначає правові засади аудиту фінансової звітності, провадження аудиторської діяльності в Україні та регулює відносини, що виникають при її провадженні.	При визначенні особливостей проведення обов'язкового аудиту та аудиту підприємств, що становлять суспільний інтерес
15.	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 № 291	Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб	При відображенні в обліку касових та безготівкових операцій
16.	Положення «Про інвентаризацію активів та зобов'язань від» 02.09.2014 № 879	Визначає порядок проведення інвентаризації активів і зобов'язань та оформлення її результатів	При визначенні порядку інвентаризації активів та зобов'язань
17.	Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, від 29.12.2017 р. № 148	Визначає порядок ведення касових операцій у національній валюті України юридичними особами (крім банків) та їх відокремленими підрозділами незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, органами державної влади та органами місцевого самоврядування під час здійснення ними діяльності з виробництва, реалізації, придбання товарів чи іншої господарської діяльності, фізичними особами, які здійснюють підприємницьку діяльність, фізичними особами.	При визначенні порядку ведення касових операцій суб'єкта господарювання
18.	Інструкція Національного Банку України «Про порядок відкриття, використання і закриття рахунків в національній та іноземній валютах» від 12.11.2003 № 492	Регулює правовідносини, що виникають під час відкриття банками, їх відокремленими підрозділами, які здійснюють банківську діяльність від імені банку, та філіями іноземних банків в Україні	При використанні коштів за поточними рахунками суб'єктів господарювання
19.	Інструкція «Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті»від 21.01.04 № 2 2	Встановлює загальні правила, розрахунків клієнтів банків та банків у грошовій одиниці України на території України, що здійснюються за участю банків	При проведенні безготівкових розрахунків суб'єкта господарювання
20.	Положення про електронні гроші в Україні, від 04.11.2010 р. № 481	Встановлює вимоги Національного банку до суб'єктів, що здійснюють операції з електронними грошима, порядку здійснення цих операцій, а також до правил використання електронних грошей в Україні та порядку їх узгодження.	При проведенні операцій з електронними грошима

Закінчення табл.Г

21.	Указ Президента України «Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки»від 12.06.1995 № 436/95.	Визначає умови застосування штрафних санкцій за порушення регулювання обігу готівки	При визначенні штрафних санкцій за порушення регулювання обігу готівки

Додаток Д

Таблиця Д.

Огляд спеціальної літератури з питань з обліку, аналізу і аудиту грошових коштів та їх еквівалентів *у національній валюті*

№ пор.	Джерело	Використання в роботі для удосконалення обліку, аналізу і контролю (аудиту)
1.	Аудит : підручник / М.О. Никонович, К.О. Редько ; за ред. Є.В. Мниха. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 748 с.	При розкритті питань сучасного аудиту, методичного забезпечення аудиту, його методів, організації та інформаційної бази, а також при методиці аудиту грошових коштів.
2.	Аудит: підручник / [О.А. Петрик, В.О. Зотов, Б.В. Кудрицький та ін.]; за заг. ред. проф. О.А. Петрик. – К.: КНЕУ, 2015. – 498 с.	При дослідженні аудиту грошових коштів.
3.	Белова І.М., Воробей К Аналітичні процедури в аудиті Аграрна наука та освіта Поділля: збірник наукових праць міжнар. наук.-практ. конф. Ч. 2. (14-16 березня 2017 р., м. Камянець-Подільський). Тернопіль: Крок, 2017. – С.94 -97.	При визначенні аналітичних процедур в аудиті грошових коштів.
4.	Бруханський Р.Ф. “Адаптація бухгалтерського обліку до сучасних потреб управління”. The genesis of genius: scientific and educational periodical journal of economists and jurists. – Geneva: Consilium, 2017. – № 8. – P. 10-16	При висвітлені проблеми організації обліку розрахунків.
5.	Бруханський, Р. Ф. Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності аграрних підприємств: монографія / Р. Ф. Бруханський, М. К. Пархомець, П. Р. Пуцентейло [та ін.]. – Тернопіль : Крок, 2015. – 300 с.	При розгляді теоретичних, методологічних і практичних аспектів обліку, аналізу і аудиту грошових коштів.
6.	Бруханський Р.Ф. Бухгалтерський облік: підруч./ Р.Ф. Бруханський.-Тернопіль: ТНЕУ, 2016.- 480 с.	При описі організації обліку підприємства.
7.	Головко В.І. Аналіз нормативно-правового регулювання обліку грошових коштів та потоків / В.І. Головко.- «Young Scientist» 2018.-• № 2 (54).- С.691-694.	При розгляді теоретичних аспектів обліку грошових коштів та їх потоків.
8.	Гриліцька А.В. Облік, аудит та аналіз грошових коштів: управлінський аспект (на прикладі підприємств споживчої кооперації): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. : спец. 08.06.04 "Бухгалтерський облік, аналіз та аудит" / Гриліцька А. В. – Київ, 2006. – 22 с.	При удосконаленні методології та організації бухгалтерського обліку, аудиту та аналізу грошових коштів.

Продовження таблиці Д

9.	Гроші та кредит : навч. посіб. / Н.М. Сушко. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 384 с.	При дослідженні сучасного механізму функціонування базових категорій «гроші» та «кредит», закономірностей руху фінансових активів.
10.	Гудзенко Н.М. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит / Н.М. Гудзенко, Т.Г. Китайчук // Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2017. – № 3. – С. 125-134.	При дослідженні обліково-аналітичних процесів на підприємстві.
11.	Гудзь Н.В. Бухгалтерський облік. 2-е видання перероб. І доп. Навч. посіб./ Н.В. Гудзь, П.Н. Денчук, Р.В. Романів – К.:»Цент учбової літератури», 2016. – 424 с.	При розкритті методичних засад обліку грошових коштів підприємства.
12.	Гура Н., Кащенко О. Порядок заповнення звіту про рух грошових коштів прямим методом // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – № 1. – С. 25–30.	При дослідженні вимог щодо заповнення звіту про рух грошових коштів.
13.	Дзямулич М.І. Сутність електронних грошей в сучасній фінансовій системі / М.І. Дзямулич // Економічні науки. Серія ―Облік і фінанси‖. – 2010. – Випуск 7 (25). – Ч. 4.	При визначенні сутності грошей.
14.	Дідоренко Т.В., Коробій І.П. “Облік і аналіз організації використання основного і оборотного капіталу в сільськогосподарських підприємствах”. Обліково-аналітичне та правове забезпечення інституційних секторів економіки України в умовах Євроінтеграції та інноваційного розвитку. Матеріали тез доповідей. 2017. – Тернопіль. С.19-21.	При описі організаційної структури підприємства.
15.	Завитій О.П. “Внутрішній аудит на сільськогосподарських підприємствах”. Прикладна економіка – від теорії до практики : матеріали Міжнародної науково практичної конференції [Тернопіль, 27 жовтня 2017 р.]. – Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2017. – 276 с.	При дослідженні процесів аудиту на підприємстві.
16.	Інформаційні технології управлінського обліку: навч. посіб. / В.В. Сопко, Ю.П. Зима, Д.В. Головіна. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 272 с.	При дослідженні основних аспектів проектування, розробки, впровадження системи управлінської звітності із застосуванням інформаційних технологій.
17.	Історія обліку, аналізу та аудиту : навч. посіб. / І. Й. Яремко, О. С. Лемішовська – Львів : Вид-во Львів. Політехніки, 2015. – 220 с.	При визначенні сутності аудиту грошових коштів та їх еквівалентів.

Продовження таблиці Д

18.	Каменська Т. О. Внутрішній контроль і аудит в управлінні : практ. посіб. / Т. О. Каменська, О . Ю. Редько; Наук. шк. аудиту, Нац. Центр Обліку та Аудиту. – К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2015. – 375 с.	При розкритті методики контролю грошових коштів та їх еквівалентів.
19.	Коблянська О. І. Облік і аудит операцій на поточному рахунку / О. І. Коблянська, Г. Ю. Коблянська, О. С. Бабенко // Modern Economics. - 2018. - № 7. - С. 77-84.	При дослідженні теоретичних, методичних та практичних питань бухгалтерського обліку та аудиту операцій на поточному рахунку
20.	Коваленко Д.І. Гроші та кредит: теорія і практика. Навч. посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 344 с.	При визначенні теоретичних та практичних аспектів щодо сутності та функцій таких категорій, як «гроші», «валюта», «кредит», зміст основних теорій грошей, поняття про грошовий обіг, грошова маса, грошові потоки, грошовий ринок.
21.	Мельник Н. Г. Історичні та міжнародні аспекти обліку іноземної валюти / Н. Г. Мельник // Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. – 2016. – Вип. 12. – С. 505-508.	При дослідженні питань обліку іноземної валюти.
22.	Монетарна політика Національного банку України: сучасний стан та перспективи змін / За ред. В.С. Стельмаха. – К.: Центр наукових досліджень Національного банку України, УБС НБУ, 2009. – 404 с.	При висвітленні теоретичних засад грошей та грошово-кредитної політики, розкриттю механізм впливу монетарної політики на макроекономічні показники та правові засади її реалізації.
23.	Несходовський І.С. Облік грошових коштів та контроль їх виконання в підприємствах торгівлі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Несходовський І.С. – Київ, 2009. – 21 с.	Питання удосконалення обліку грошових коштів та контролю їх використання на підприємствах торгівлі із використанням сучасних інформаційних технологій.
24.	Облікова політика підприємства : навч. посібник для внз / Ю. А. Верига [та ін.] ; М-во освіти і науки країни, Полтав. ун-т економіки і торг івлі. -К. : Центр учб. літ., 2015. -312 с.	При розкритті питань організації обліку та облікової політики.
25.	Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності підприємств в умовах інституційних трансформацій [Текст] : колект. моногр. 121 / Р. Ф. Бруханський, П. Р. Пуцентейло, І. М. Белова [та ін.]. - Тернопіль : Осадца Ю. В., 2017. - 388 с.	При розгляді теоретичних, методологічних і практичних аспектів обліку, аналізу і аудиту в умовах інституційних трансформацій.

Продовження таблиці Д

26.	Обліково-аналітичне та правове забезпечення інституційних секторів економіки України в умовах євроінтеграції та інноваційного розвитку: збірник наукових праць всеукр. наук.-практ. конф. (30 березня 2017 р., м. Тернопіль). Тернопіль : Крок, 2017. 220 с	При дослідженні актуальних питань функціонування системи бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту з врахуванням світових тенденцій та національних особливостей розвитку економіки.
27.	Огійчук М. Ф. Організація і методика аудиту : навч. посіб. / М. Ф. Огійчук, К. О. Утенкова. – К. : Алерта, 2016. – 304 с.	При визначенні методики грошових коштів та їх еквівалентів.
28.	Організація обліку : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т.М. Сльозко, О.І. Мазіна. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014.	При дослідженні теоретичних та практичних питань з організації обліку на підприємствах з урахуванням змін у нормативно-правовій базі.
29.	Скоробогатова В.В. Бухгалтерський облік та контроль монетарних активів: проблеми теорії та методології : монографія / В.В. Скоробогатова. – Житомир : ЖДТУ, 2012. – 520 с.	При дослідженні складних, суперечливих питань відображення монетарних активів в системі бухгалтерського обліку та контролю.
30.	Соціальна відповідальність бізнесу: теорія та методологія обліку : монографія / С.Я. Король. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 416 с.	При визначенні теоретичних засад формування соціальної відповідальності бізнесу, соціальні аспекти еволюції та соціально-орієнтовані концепції бухгалтерського обліку.
31.	Сучасний бухгалтерський облік, аналіз і аудит: галузевий аспект : колективна С91 монографія у 2 т. / за ред. П.Й. Атамас. – Дніпропетровськ : «Герда», 2013. – Т. 1. – 358 с.	При формування звіту про рух грошових коштів як інформаційної бази прийняття стратегічних управлінських рішень; особливості обліку безготівкових розрахунків у іноземній валюті в умовах інтеграції України в світовий економічний простір.
32.	Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітянські аспекти: Збірник наукових праць за матеріалами ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції (29-30 березня 2018 р.). – Дніпро: НМетАУ, 2018. – 747 с.	При визначенні шляхів підвищення ефективності використання грошових котів та їх еквівалентів.
33.	Удосконалення системи бухгалтерського обліку, аналізу і контролю як інформаційного забезпечення управління суб'єктами господарювання : монографія / за ред. д-ра екон. наук, проф. В. С. Рудницького. – Львів, ГАЛИЧ-ПРЕС, 2018. – 275 с.	При розгляді теоретичних аспектів аналізу грошових коштів та їх еквівалентів.
34.	Фальченко О. О., Мардус Н. Ю. Процес подання та оприлюднення фінансової звітності підприємства/ О. О. Фальченко, Н. Ю. Мардус // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії Випуск 5 (11) - 2017 с. 167-170.	При дослідженні питань формування звітності підприємства.

Закінчення таблиці Д

35.	Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: Матеріали V Міжнародних філософсько-економічних читань (28 – 29 травня 2012 року, Львів) / Редколегія. Відп. секретар З. С. Скринник. – Львів, 2012. – 617 с.	При дослідженні функцій грошей.
36.	Фінансовий аналіз : підручник / Є.В. Мних, Н.С. Барабаш. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 536 с.	При дослідженні теорії і практики фінансового аналізу діяльності суб'єктів господарювання. Аналізі грошових коштів.
37.	Фінансовий аудит: інформаційно-аналітичне забезпечення : монографія / [Є.В. Мних, С.В. Бардаш, К.О. Назарова, О.Л. Шерстюк, В.П. Белякова, В.П. Міняйло] ; за ред. Є.В. Мниха. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 416 с.	При висвітлені проблеми теорії і практики інформаційно-аналітичного забезпечення фінансового аудиту.
38.	Шара Є. Ю. Фінансовий облік І : навч. посібник / Є. Ю. Шара, І. Є. Соколовська- Гонтаренко ; Держ. фіскальна служба України, Нац. ун-т Держ. податкової служби України. -К. : Центр учб. літ., 2016. -336 с.	При розкритті питань організації обліку.
39.	Яцик Т.В. Методи оцінки грошових коштів та потоків в економічному аналізі/ Т.В. Яцик // Глобальні проблеми економіки та фінансів. – 2017. – С. 16-19.	При аналізі показників діяльності підприємства.
40.	Ясишева В.В. Грошові потоки підприємств швейної промисловості: облік, аналіз і аудит: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. : спец. 08.00.00 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Ясишева В.В. – Київ, 2011. – 21	При формуванні організаційних засад інформаційної бази для управління грошовими потоками.

Додаток З

Обов'язки та повноваження головного бухгалтера

МФ ПАТ«Райз-Максимко»

2. Визначати, формулювати, планувати, здійснювати та координувати організацію бухгалтерського обліку господарсько-фінансової діяльності підприємства, здійснювати контроль над раціональним використанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.

3. Забезпечувати раціональну організацію обліку та звітності на підприємстві, прогресивних форм та методів бухгалтерського обліку та контролю, розробку та здійснення заходів, які направлені на дотримання державної дисципліни та укріплення господарського розрахунку.

4. Складати баланс підприємства.

5. Організовувати та контролювати складання розрахунків використання прибутку, витрат на виробництво, платежів до бюджету, своєчасність та правильність складання звітності.

6. Здійснювати контроль за дотриманням порядку оформлення первинних та бухгалтерських документів, розрахунків та платіжних зобов'язань, використання фонду оплати праці, встановленням посадових окладів, за проведенням інвентаризації основних засобів, матеріальних активів, товарноматеріальних цінностей, коштів, документів, розрахунків, перевірок організації бухгалтерського обліку та звітності, документальних ревізій підрозділів підприємства.

7. Здійснювати контроль за довгостроковими інвестиціями у прибуткові активи других підприємств, господарчих товариств, процентні облігації державних процентних займів, вклади до статутних фондів загальних підприємств та інші фінансові вкладення з урахуванням страхової діяльності; бартерними (товарообмінними) операціями; за правильністю обліку операцій у іноземних валютах, з векселями Державного казначейства, інкасацією боргових вимог.

8. Організовувати складання щомісячного бухгалтерського обліку, квартальних, річних бухгалтерських та податкових звітів, передбачених законодавством.

9. Приймати участь у проведенні інвентаризаційної роботи на підприємстві з оформленням матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодування втрат від нестачі запасів та порчі активів підприємства.

10. Регулювати розходження фактичної наявності цінностей із даними бухгалтерського обліку, які були виявлені під час інвентаризації.
11. Приймати участь у проведенні економічного аналізу господарсько-фінансової діяльності підприємства по даних бухгалтерського обліку витрат та звітності з метою виявлення внутрішньогосподарчих резервів, усунення невиробничих витрат.
12. Проводити роботу, яка спрямована на забезпечення суворого дотримання штатної фінансової, касової дисципліни, кошторисів адміністративно господарських та інших витрат, дотримання правильності списання з бухгалтерських балансів дебіторської заборгованості, нестач та інших втрат, слідкує за схоронністю бухгалтерських документів, оформленням та здачею їх у встановленому порядку у архів.
13. Приймати участь у підготовці та наданні інших видів періодичної звітності, яка передбачає підпис головного бухгалтера, органами вищого рівня згідно із нормативними актами, затвердженими формами та інструкціями. Приймати участь у розробці комплексних заходів по поліпшенню умов безпеки праці на підприємстві.
14. Аналізувати виконання планів соціально економічного розвитку підприємства.
15. Організовувати роботу по підготовці пропозицій по визначенню облікової політики підприємства, внесення змін у облікову політику, вибору форми бухгалтерського обліку з урахуванням діяльності підприємства та технології обробки облікових даних, впровадження автоматизованої системи обробки даних бухгалтерського обліку з урахуванням особливостей діяльності підприємства або поліпшенню діючої.

Додаток Ж

Таблиця Ж.1

Динаміка показників платоспроможності та фінансової стійкості МФ ПАТ «Райз-Максимко» за 2013–2017 рр.

№ пор.	Показник	Рік					Відхилення							
							Абсолютне				Відносне			
		2013	2014	2015	2016	2017	2014-2013 рр.	2015-2016 рр.	2016-2017 рр.	2017-2016 рр.	2014-2013 рр.	2015-2012 рр.	2016-2015 рр.	2017-2016 рр.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Показники платоспроможності														
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (КАБС.Л)	0,05	0,01	0,00	0,01	0,00	-0,04	0,00	0,01	-0,01	-86,00	-42,86	100,00	-92,86
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності(КШЛ)	0,79	0,59	0,64	1,40	1,61	-0,20	0,05	0,75	0,21	-25,06	8,45	100,00	15,20
3	Коефіцієнт поточної ліквідності (КПЛ)	2,12	2,14	1,45	1,65	2,12	0,02	-0,69	0,21	0,46	0,99	-32,37	14,38	27,87
Показники фінансової стійкості														
1	Коефіцієнт автономії (КАВТ)	0,55	0,50	0,47	0,43	0,50	-0,05	-0,03	-0,04	0,07	-8,23	-6,77	-8,55	16,82
2	Коефіцієнт мультиплікації власного	1,83	1,99	2,14	2,34	2,00	0,16	0,14	0,20	-0,34	8,91	7,23	9,36	-14,38

	капіталу (КМУЛЬТ)													

Продовження табл. Ж.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
4	Коефіцієнт фінансового левериджу (КФЛ)	0,07	0,22	0,00	0,12	0,13	0,16	-0,22	0,12	0,01	100,00	-99,10	100,00	5,69
5	Коефіцієнт загальної заборгованості (КЗЗ)	0,45	0,50	0,53	0,57	0,50	0,05	0,03	0,04	-0,07	9,93	6,83	7,52	-12,59
6	Коефіцієнт довгострокового залучення позикового капіталу (КДЗ)	0,06	0,18	0,00	0,11	0,12	0,12	-0,18	0,11	0,01	100,00	-98,91	100,00	4,55
7	Коефіцієнт маневрування (КМАН)	0,85	0,88	0,51	0,79	0,97	0,03	-0,37	0,29	0,18	2,94	-42,17	56,72	22,45
8	Коефіцієнт частки власного капіталу в оборотних активах (КВОК)	0,53	0,53	0,31	0,40	0,53	0,00	-0,22	0,09	0,13	0,76	-41,92	28,16	33,08
9	Коефіцієнт структури позикового капіталу (КСПК)	0,08	0,23	0,00	0,09	0,13	0,14	-0,22	0,09	0,04	100,00	-99,11	100,00	41,30
10	Коефіцієнт співвідношення	0,83	0,99	1,14	1,34	1,00	0,16	0,14	0,20	-0,34	19,66	14,52	17,61	-25,15

	позикового та власного капіталу													

Закінчення табл. Ж.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
11	Коефіцієнт структури довгострокових вкладень (КСДЗ)	0,31	0,64	0,00	0,37	0,82	0,33	-0,64	0,37	0,44	100,00	-99,38	100,00	100,00
12	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів (КРВ)	0,10	0,15	0,07	0,05	0,05	0,05	-0,08	-0,02	0,00	53,54	-53,95	-25,71	0,00
13	Коефіцієнт накопиченої амортизації (КНА)	0,32	0,27	0,41	0,45	0,49	-0,05	0,14	0,04	0,04	-14,83	51,85	9,02	8,72
14	Коефіцієнт участі акціонерів (КУ.А.)	0,06	0,10	0,06	0,05	0,05	0,04	-0,04	-0,01	0,00	61,29	-43,00	-12,28	-10,00
15	Коефіцієнт фінансового ризику (КФР)	0,76	0,77	1,13	1,21	0,87	0,01	0,37	0,08	-0,34	1,05	47,46	6,88	-28,14

Закінчення додатку Ж

Таблиця Ж.2

Динаміка показників ділової активності та рентабельності МФ ПАТ «Райз-Максимко» за 2013-2017 рр.

№ пор.	Показник	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Відхилення							
							Абсолютне				Відносне			
							2014 - 2013 рр.	2015 - 2014 рр.	2016 - 2015 рр.	2017-2016 рр.	2014 - 2013 рр.	2015 - 2014 рр.	2016 - 2015 рр.	2017 - 2016рр.
	Показники ділової активності													
1	$К_{НЕП}$	0,54	0,38	0,04	0,56	0,50	-0,16	-0,34	0,52	-0,06	-29,55	-90,66	1473,39	-10,64
2	$К_{ННА}$	3,81	2,98	0,19	3,07	4,48	-0,83	-2,79	2,89	1,41	-21,78	-93,75	1550,53	45,75
3	$К_{НОЗ}$	4,48	3,49	0,39	9,26	9,58	-0,99	-3,10	8,87	0,32	-22,11	-88,86	2283,69	3,41
4	$К_{ООА}$	0,63	0,44	0,04	0,68	0,56	-0,19	-0,39	0,64	-0,12	-30,69	-89,94	1456,28	-17,70
5	$К_{ОЗВ}$	1,04	0,87	1,41	3,05	2,76	-0,17	0,54	1,64	-0,29	-16,02	62,08	116,25	-9,38
6	$К_{ОДР}$	1,96	1,31	0,11	1,02	1,10	-0,65	-1,20	0,90	0,08	-33,12	-91,25	785,84	8,26
7	$К_{ОК}$	1,02	0,62	0,06	1,25	1,08	-0,39	-0,56	1,19	-0,17	-38,73	-89,79	1862,33	-13,93
8	$К_{ОПЗ}$	0,66	0,50	0,57	0,81	0,92	-0,16	0,07	0,24	0,11	-24,01	13,14	42,28	13,83
	Показники рентабельності													
1	$R_{опер.}$	48,80	55,81	-22,50	8,39	8,88	7,01	-78,31	30,89	0,49	14,37	-140,32	-137,30	5,83
2	$R_{заг.}$	46,33	54,36	-144,24	10,73	8,90	8,04	-198,60	154,97	-1,83	17,35	-365,32	-107,44	-17,04
3	$R_{чиста}$	46,33	54,36	-144,24	10,73	8,90	8,04	-198,60	154,97	-1,83	17,35	-365,32	-107,44	-17,04
4	$R_{св}$	93,35	110,21	-20,30	14,10	10,06	16,86	-130,51	34,40	-4,03	18,06	-118,42	-169,45	-28,62
5	$R_{в}$	79,88	86,24	-12,52	11,12	9,13	6,36	-98,76	23,64	-1,98	7,96	-114,52	-188,77	-17,86
6	$R_{К}$	47,24	33,97	-9,20	13,43	9,59	-13,28	-43,16	22,63	-3,84	-28,10	-127,08	-246,00	-28,60
7	$R_{А}$	24,98	20,65	-5,12	5,99	4,44	-4,33	-25,77	11,10	-1,55	-17,33	-124,77	-217,07	-25,87
8	$R_{виробн.}$	65,98	62,10	-18,21	30,02	20,98	-3,88	-80,30	48,23	-9,04	-5,89	-129,32	-264,87	-30,13
9	$R_{ОА}$	29,10	23,67	-6,32	7,32	5,00	-5,43	-29,99	13,64	-2,32	-18,66	-126,70	-215,79	-31,73

Додаток Е

		КОДИ		
	Дата (рік, місяць, число)	01	01	2014
Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «РАЙЗ-МАКСИМКО»	за ЄДРПОУ	30382533		
Територія _____	за КОАТУУ			
Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство	за КОПФГ	230		
Вид економічної діяльності Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур	за КВЕД	01.11		

Середня кількість працівників[1] :4952

Адреса, телефон 19114, Україна, Черкаська обл., Монастирищенський р-н., смт. Цибулів, вул. Горького 11/1

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2013р.

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1276	4893
первісна вартість	1001	2098	6034
накопичена амортизація	1002	(822)	(1141)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010		
первісна вартість	1011	1505700	1560793
знос	1012	(406350)	(495351)
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020	58126	107008
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	106792	100058
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Інші необоротні активи	1090	298	300
Усього за розділом I	**1095**	1265842	127701
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1279012	1256349
Поточні біологічні активи	1110	141224	197016
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1574241	2913120
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	58012	346413
з бюджетом	1135	66	70934
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0

Гроші та їх еквіваленти	1165	9549	222533
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	1212738	3346531
Усього за розділом II	**1195**	5965073	9467334
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	0	0
Баланс	**1300**	7230973	10745151

Продовження додатку Е

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	17000	16955
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3238412	5483794
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Усього за розділом I	**1495**	3630208	5875545
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	414414	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	356	147
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	**1595**	810415	396775
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	585454	335454
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	7878	79
товари, роботи, послуги	1615	1824856	3841910
розрахунками з бюджетом	1620	8804	4572
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	5127	4793
розрахунками з оплати праці	1630	19548	23369
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	283547	236267
Усього за розділом III	**1695**	2790350	4472831
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	**1700**	58	116
Баланс	**1900**	7230973	10745151

	КОДИ		
Дата (рік, місяць, число)	01	01	2014
за ЄДРПОУ	30382533		
за КОАТУУ			
за КОПФГ	230		
за КВЕД	01.11		

Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «РАЙЗ-МАКСИМКО»
Територія _____
Орган державного управління
Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство
Вид економічної діяльності Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур

Адреса, телефон 19114, Україна, Черкаська обл., Монастирищенський р-н., смт. Цибулів, вул. Горького 11/1
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	v

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2013 р.

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

І. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	4846789	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2405218)	(0)
Валовий: прибуток	2090	200954	0
збиток	2095	(0)	(0)
Інші операційні доходи	2120	770101	0
Адміністративні витрати	2130	(122262)	(0)
Витрати на збут	2150	(174048)	(0)
Інші операційні витрати	2180	(109465)	(0)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	2365280	0
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	1273	0
Інші доходи	2240	0	0
Фінансові витрати	2250	(121117)	(0)
Втрати від участі в капіталі	2255	(54)	(0)
Інші витрати	2270	(0)	(0)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	2245382	0
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	2245382	0
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов’язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	0	0
Витрати на оплату праці	2505	0	0
Відрахування на соціальні заходи	2510	0	0
Амортизація	2515	0	0
Інші операційні витрати	2520	0	0
Разом	2550	0	0

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Продовження додатку Е

	КОДИ		
Дата (рік, місяць, число)	01	01	2015
за ЄДРПОУ	30382533		
за КОАТУУ			
за КОПФГ	230		
за КВЕД	01.11		

Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «РАЙЗ-МАКСИМКО»
Територія _____
Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство
Вид економічної діяльності Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур

Середня кількість працівників[1] :4952
Адреса, телефон 19114, Україна, Черкаська обл., Монастирищенський р-н., смт. Цибулів, вул. Горького 11/1
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2014р.

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	4893	5472
первісна вартість	1001	6034	7543
накопичена амортизація	1002	(1141)	(2071)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	1065442	1237596
первісна вартість	1011	1560793	1814218
знос	1012	(495351)	(576622)
Інвестиційна нерухомість	1015		0
Довгострокові біологічні активи	1020	107008	57012
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	90979
інші фінансові інвестиції	1035	100058	25616
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Інші необоротні активи	1090	300	389
Усього за розділом I	**1095**	127701	1417064
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1256349	2408583
Поточні біологічні активи	1110	197016	176793
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2913120	1573456
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	346413	1078927
з бюджетом	1135	70934	21393
у тому числі з податку на прибуток	1136		0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	222533	63942

Витрати майбутніх періодів	1170	116	0
Інші оборотні активи	1190	3346531	3516055
Усього за розділом II	**1195**	9467334	8982770
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	0	0
Баланс	**1300**	10745151	10399834

Продовження додатку Е

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	0	364499
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	16955	27252
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	5483794	6589262
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Усього за розділом I	**1495**	5875545	6981013
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	18344
Інші довгострокові зобов'язання	1515	147	199
Довгострокові забезпечення	1520		0
Цільове фінансування	1525		0
Усього за розділом II	**1595**	396775	18543
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	335454	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	79	92525
товари, роботи, послуги	1615	3841910	2693313
розрахунками з бюджетом	1620	4572	1962
у тому числі з податку на прибуток	1621		0
розрахунками зі страхування	1625	4793	3813
розрахунками з оплати праці	1630	23369	8842
Поточні забезпечення	1660		14548
Доходи майбутніх періодів	1665		0
Інші поточні зобов'язання	1690	236267	558869
Усього за розділом III	**1695**	4472831	3400278
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	**1700**	0	0
Баланс	**1900**	10745151	10399834

Продовження додатку Е

		КОДИ		
Дата (рік, місяць, число)		01	01	2015
Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «РАЙЗ-МАКСИМКО»	за ЄДРПОУ	30382533		
Територія _____	за КОАТУУ			
Орган державного управління	за КОПФГ	230		
Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство				
Вид економічної діяльності Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур	за КВЕД	01.11		

Адреса, телефон 19114, Україна, Черкаська обл., Монастирищенський р-н., смт. Цибулів, вул. Горького 11/1
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	v

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2014 р.

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	4016380	4846789
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	1981130	(2405218)
Валовий: прибуток	2090	2035250	200954
збиток	2095	(0)	(0)
Інші операційні доходи	2120	757127	770101
Адміністративні витрати	2130	128667	(122262)
Витрати на збут	2150	238073	(174048)
Інші операційні витрати	2180	183974	(109465)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	2241663	2365280
збиток	2195	0	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	2544	1273
Інші доходи	2240	0	0
Фінансові витрати	2250	60779	(121117)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(54)
Інші витрати	2270	(0)	(0)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	2183428	2245382
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	2183428	2245382
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0

Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов’язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	2183428	2245382

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	0	0
Витрати на оплату праці	2505	0	0
Відрахування на соціальні заходи	2510	0	0
Амортизація	2515	0	0
Інші операційні витрати	2520	0	0
Разом	2550	0	0

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,000000	0,000000
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,000000	0,000000
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Продовження додатку Е

	КОДИ		
Дата (рік, місяць, число)	01	01	2016
за ЄДРПОУ	30382533		
за КОАТУУ			
за КОПФГ	230		
за КВЕД	01.11		

Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «РАЙЗ-МАКСИМКО»
Територія _____
Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство
Вид економічної діяльності Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур

Середня кількість працівників[1] :4952
Адреса, телефон 19114, Україна, Черкаська обл., Монастирищенський р-н., смт. Цибулів, вул. Горького 11/1
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2015р.

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	5472	6787
первісна вартість	1001	7543	10422
накопичена амортизація	1002	(2071)	(3635)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	1237596	953305
первісна вартість	1011	1814218	1617080
знос	1012	(576622)	(663775)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	57012	74365
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	90979	791799
інші фінансові інвестиції	1035	25616	28212
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	1300000
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Інші необоротні активи	1090	389	231
Усього за розділом I	**1095**	1417064	3154699
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	2408583	213776
Поточні біологічні активи	1110	176793	287115
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1712891	2146196
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	1078927	2342840
з бюджетом	1135	21393	117896
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	63942	16218

Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Інші оборотні активи	1190	3516055	3392499
Усього за розділом II	**1195**	8982770	10446816
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	0	0
Баланс	**1300**	10399834	13601515

Продовження додатку Е

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	364499	364499
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	27252	27252
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	6589262	5975368
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Усього за розділом I	**1495**	6981013	6367119
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	18344	12063
Інші довгострокові зобов'язання	1515	199	123
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Усього за розділом II	**1595**	18543	12186
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	223747
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	92525	36232
товари, роботи, послуги	1615	2693313	2161482
розрахунками з бюджетом	1620	1962	2056
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	3813	4352
розрахунками з оплати праці	1630	8842	19849
Поточні забезпечення	1660	14548	12727
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	558869	4761688
Усього за розділом III	**1695**	3400278	7222210
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	**1700**	0	0
Баланс	**1900**	10399834	13601515

Дата (рік, місяць, число)	01	01	2016
Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «РАЙЗ-МАКСИМКО» за ЄДРПОУ	30382533		
Територія _____ за КОАТУУ			
Орган державного управління за КОПФГ	230		
Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство			
Вид економічної діяльності Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур за КВЕД	01.11		

Адреса, телефон 19114, Україна, Черкаська обл., Монастирищенський р-н., смт. Цибулів, вул. Горького 11/1
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	v

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2015 р.

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	4256100	4016380
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3024183)	1981130
Валовий: прибуток	2090	1231917	2035250
збиток	2095	(0)	(0)
Інші операційні доходи	2120	551121	757127
Адміністративні витрати	2130	(160969)	128667
Витрати на збут	2150	(525101)	238073
Інші операційні витрати	2180	(1192736)	183974
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	0	2241663
збиток	2195	(95768)	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	1116	2544
Інші доходи	2240	0	0
Фінансові витрати	2250	(493665)	60779
Втрати від участі в капіталі	2255	(13231)	(0)
Інші витрати	2270	(12346)	(0)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	0	2183428
збиток	2295	(613894)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0	2183428
збиток	2355	(613894)	0

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0

Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов’язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	916637	-613894

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	0	0
Витрати на оплату праці	2505	0	0
Відрахування на соціальні заходи	2510	0	0
Амортизація	2515	0	0
Інші операційні витрати	2520	0	0
Разом	2550	0	0

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,000000	0,000000
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,000000	0,000000
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Продовження додатку Е

	КОДИ		
Дата (рік, місяць, число)	01	01	2017
за ЄДРПОУ	30382533		
за КОАТУУ			
за КОПФГ	230		
за КВЕД	01.11		

Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «РАЙЗ-МАКСИМКО»
Територія _____
Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство
Вид економічної діяльності Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур

Середня кількість працівників[1] :4952
Адреса, телефон 19114, Україна, Черкаська обл., Монастирищенський р-н., смт. Цибулів, вул. Горького 11/1
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2016р.

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	6787	6170
первісна вартість	1001	10422	11765
накопичена амортизація	1002	(3635)	(5595)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	953305	891224
первісна вартість	1011	1617080	1612918
знос	1012	(663775)	(721694)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	74365	103264
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	791799	103147
інші фінансові інвестиції	1035	28212	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	1300000	1300000
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Інші необоротні активи	1090	231	182
Усього за розділом I	**1095**	3154699	2403987
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	213776	2118811
Поточні біологічні активи	1110	287115	201566
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2146196	2684334
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	2342840	1080942
з бюджетом	1135	117896	5291
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0	8423520
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	16218	61044

Витрати майбутніх періодів	1170	0	182
Інші оборотні активи	1190	3392499	31957
Усього за розділом II	**1195**	10446816	14607923
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	0	0
Баланс	**1300**	13601515	17011910

Продовження додатку Е

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	364499	364499
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	27252	27252
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	5975368	6892005
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Усього за розділом I	**1495**	6367119	7283756
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	12063	898718
Інші довгострокові зобов'язання	1515	123	65
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Усього за розділом II	**1595**	12186	898783
III. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	223747	434410
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	36232	59
товари, роботи, послуги	1615	2161482	3022244
розрахунками з бюджетом	1620	2056	8451
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	4352	0
розрахунками з оплати праці	1630	19849	11901
Поточні забезпечення	1660	12727	19816
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	4761688	3905117
Усього за розділом III	**1695**	7222210	8829371
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	**1700**	0	0
Баланс	**1900**	13601515	17011910

Дата (рік, місяць, число)	01	01	2017
за ЄДРПОУ	30382533		
за КОАТУУ			
за КОПФГ	230		
за КВЕД	01.11		

Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «РАЙЗ-МАКСИМКО»
Територія _____
Орган державного управління
Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство
Вид економічної діяльності Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур

Адреса, телефон 19114, Україна, Черкаська обл., Монастирищенський р-н., смт. Цибулів, вул. Горького 11/1
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	V

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2016р.

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	8541314	4256100
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(6501970)	(3024183)
Валовий: прибуток	2090	2039344	1231917
збиток	2095	(0)	(0)
Інші операційні доходи	2120	422167	551121
Адміністративні витрати	2130	(244347)	(160969)
Витрати на збут	2150	(693711)	(525101)
Інші операційні витрати	2180	(806660)	(1192736)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	716793	0
збиток	2195	(0)	(95768)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	1116
Інші доходи	2240	315115	0
Фінансові витрати	2250	(115271)	(493665)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(13231)
Інші витрати	2270	(0)	(12346)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	916637	0
збиток	2295	(0)	(613894)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	916637	0
збиток	2355	(0)	(613894)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0

Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов’язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	916637	-613894

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	0	0
Витрати на оплату праці	2505	0	0
Відрахування на соціальні заходи	2510	0	0
Амортизація	2515	0	0
Інші операційні витрати	2520	0	0
Разом	2550	0	0

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,000000	0,000000
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,000000	0,000000
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

	КОДИ		
Дата (рік, місяць, число)	01	01	2018
за ЄДРПОУ	30382533		
за КОАТУУ			
за КОПФГ	230		
за КВЕД	01.11		

Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «РАЙЗ-МАКСИМКО»
Територія _____
Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство
Вид економічної діяльності Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
Середня кількість працівників[1] :4952
Адреса, телефон 19114, Україна, Черкаська обл., Монастирищенський р-н., смт. Цибулів, вул. Горького 11/1
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2017р.

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	6170	4315
первісна вартість	1001	11765	11760
накопичена амортизація	1002	(5595)	7445
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	891224	829559
первісна вартість	1011	1612918	1615055
знос	1012	(721694)	785496
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020	103264	99143
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	103147	322443
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	1300000	
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090	182	
Усього за розділом I	**1095**	2403987	1275460
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	2118811	3155257
Поточні біологічні активи	1110	201566	390966
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2684334	1269423
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	1080942	776043
з бюджетом	1135	5291	317716
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	8423520	8846150
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	61044	4772

Витрати майбутніх періодів	1170	182	0
Інші оборотні активи	1190	31957	1521
Усього за розділом II	**1195**	14607923	14762124
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	0	0
Баланс	**1300**	17011910	16037584

Продовження додатку Е

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	364499	364499
Капітал у дооцінках	1405	0	
Додатковий капітал	1410	27252	27252
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	6892005	7625599
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Усього за розділом I	**1495**	7283756	8017350
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	898718	1039228
Інші довгострокові зобов'язання	1515	65	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Усього за розділом II	**1595**	898783	1039228
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	434410	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	59	373159
товари, роботи, послуги	1615	3022244	256688
розрахунками з бюджетом	1620	8451	15068
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	0	5324
розрахунками з оплати праці	1630	11901	24389
Поточні забезпечення	1660	19816	24702
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	3905117	5936580
Усього за розділом III	**1695**	8829371	6981006
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	**1700**	0	0
Баланс	**1900**	17011910	160375584

Продовження додатку Е

Дата (рік, місяць, число)	01	01	2018
за ЄДРПОУ	30382533		
за КОАТУУ			
за КОПФГ	230		
за КВЕД	01.11		

Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «РАЙЗ-МАКСИМКО»
Територія _____
Орган державного управління
Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство
Вид економічної діяльності Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур

Адреса, телефон 19114, Україна, Черкаська обл., Монастирищенський р-н., смт. Цибулів, вул. Горького 11/1
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	V

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2017 р.

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	8240190	8541314
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(7289922)	(6501970)
Валовий: прибуток	2090	950268	2039344
збиток	2095	()	(0)
Інші операційні доходи	2120	526205	422167
Адміністративні витрати	2130	310980	(244347)
Витрати на збут	2150	323023	(693711)
Інші операційні витрати	2180	110642	(806660)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	731828	716793
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	198831	0
Інші доходи	2240	0	315115
Фінансові витрати	2250	197065	(115271)
Втрати від участі в капіталі	2255	()	(0)
Інші витрати	2270	()	(0)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	733594	916637
збиток	2295	()	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	733594	916637
збиток	2355	()	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0

Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов’язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	733594	916637

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	4209879	5871415
Витрати на оплату праці	2505	329836	211112
Відрахування на соціальні заходи	2510	63369	59792
Амортизація	2515	28353	28774
Інші операційні витрати	2520	3545121	3678049
Разом	2550	8176558	9849142

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	11758020	11758020
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	11758020	11758020
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	62.39095	77.95845
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	62.39095	77.95845
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Додаток И
Таблиця И.1

Розрахунок оцінки факторів для властивого ризику аудиту грошових коштів та їх еквівалентів МФ ПАТ»Райз-Максимко»

№	Фактори	Критерії оцінки ризику			Коефіцієнт вагомості
		високий	середній	низький	
1	Грошові кошти та їх еквіваленти:	Понад 50 тис грн	Від 5 до 50 тис грн	До 5 тис грн	1,4
2	- в національній валюті	Понад 50 тис грн	Від 5 до 50 тис грн	До 5 тис грн	1
3	- в іноземній валюті	Понад 10 тис грн	Від 1 до 10 тис грн	До 1 тис грн	0,2
4	- в касі	Понад 30 тис грн	Від 2 до 30 тис грн	До 1 тис грн	0,2
5	Сума				1,4

Таблиця И.2

Розрахунок оцінки факторів для ризику контролю аудиту грошових коштів та їх еквівалентів МФ ПАТ»Райз-Максимко»

№	Фактори	Критерії оцінки ризику			Коефіцієнт вагомості
		високий	середній	низький	
1	Інформація від правоохоронних органів щодо суми ймовірної матеріальної шкоди (збитків) та (або) взаємовідносин з суб‘єктами господарювання з ознаками фіктивності	Понад 20 тис грн	Від 10 до 20 тис грн	До 10 тис грн	0,1
2	Інформація з інших зовнішніх джерел щодо суми ймовірної матеріальної шкоди (збитків)	Понад 20 тис грн	Від 10 до 20 тис грн	До 10 тис грн	0,2
3	Інформація щодо вчинення фактів корупції	Понад 20 тис грн	Від 10 до 20 тис грн	До 10 тис грн	0,2
4	Інформація щодо участі у схемах легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом	Понад 20 тис грн	Від 10 до 20 тис грн	До 10 тис грн	0,2
5	Сума				0,7

Таблиця И.3

Розрахунок оцінки факторів для ризику невиявлення аудиту грошових коштів та їх еквівалентів МФ ПАТ»Райз-Максимко»

№	Фактори	Критерії оцінки ризику			Коефіцієнт вагомості
		високий	середній	низький	
1	Освітньо-кваліфікаційні рівні перевіряючих	До групи входять молодший спеціаліст	До групи входять бакалавр	Переважає спеціаліст, магістр, кандидат і доктор економічних наук	0,1
2	Обсяг вибірки	Малий	Частково суцільна, частково вибіркова перевірка	Великий (суцільна перевірка)	0,1
3	Досвід проведення перевірок даного підприємства	Не проводили ся перевірки	Від 1 до 3 перевірок	Більше 3 перевірок	0,2
4	Інформаційна база перевірки	Практично відсутній доступ	Обмежений доступ	Повний доступ	0,1
5	Фактична перевірка	Не проводиться	Частково проводиться	Підлягає більшість об’єктів	0,1

Продовж. дод. И

				аудиту	
	Сума				0,6

Продовження дод. И

Додаток К

Тести перевірки стану системи внутрішнього контролю і бухгалтерського обліку грошових коштів та їх еквівалентів МФ ПАТ»Райз-Максимко»

№п.п	Зміст питання	Бал
1.	Чи укладено договір про матеріальну відповідальність з касиром	4
2.	Чи створено умови, що забезпечують збереження грошових коштів	2
3.	Чи мають місце випадки підписання незаповнених чеків та платіжних доручень	2
4.	Чи реєструються касові ордери, банківські платіжні документи в журналі реєстрації	3
5.	Чи повністю заповнюються необхідні реквізити в касових документах	3
6.	Чи знімаються щодня залишки грошових коштів у касі	3
7.	Чи перевіряються звіти касира головним бухгалтером	2
8.	Чи проводяться перевірки каси несподівано	2
9.	Чи підписує касові документи керівник підприємства	3
10.	Чи перевіряється повнота оприбуткування коштів, що надійшли	3
11.	Чи дотримується встановлений ліміт каси	3
12.	Чи перевіряється цільове використання коштів	2
13.	Чи мають місце випадки повернення невикористання підзвітних сум	3
14.	Чи розроблено схеми відображення на рахунках операції з грошовими коштами та їх еквівалентами	3
15.	Чи звіряються дані касової книги з даними облікових регістрів і первинних документів	3
16.	Чи відображаються в обліку виписки банку	3
17.	Чи здійснюється усунення порушень і недоліків, виявлених попередніми аудитами	0
Разом		44

0 балів - недостатньо інформації;

2 бали - не можна підтвердити достатньою кількістю надійних джерел;

3 бали – інформація достовірна, але є певні розходження в поясненнях посадових осіб, неточність у документах, тощо.

4 бали - інформація перевірена, нема неточностей.

44 бали - умовно позитивна оцінка системи внутрішнього контролю: система є недостатньою для попередження всіх суттєвих порушень і недоліків у діяльності об’єкта аудиту.

Додаток Л

Загальна програма аудиту грошових коштів та їх еквівалентів

Підприємство, що перевіряється МФ ПАТ»Райз-Максимко»
Період перевірки за 2013 - 2017рік
Період аудиту з 01.02.2018р. по 28.02.2017р.
Кількість людино-годин на перевірку 96
Керівник аудиторської перевірки Шевчук О.Ю
Склад аудиторської групи Шевчук О.Ю
Запланований аудиторський ризик 2,75%

№ з/п	Перелік аудиторських процедур за розділами аудиту	Період перевірки	Методи і прийоми перевірки	Аудиторські докази	Назва робочих документів аудитора
1	2	3		5	6
1	Загальне знайомство із станом обліку грошових коштів	1.01-2.02	Огляд, опитування, документальна перевірка	Первинні документи, облікові регістри, анкети	«Оцінка стану обліку грошових коштів»
2	Оцінка надійності внутрішнього контролю операцій із грошовими коштами	1.01-2.02	Огляд, тестування	Накази, розпорядження, посадові інструкції, документи внутрішні аудитора	«Внутрішній контроль грошових коштів»
3	Запит до банку про залишки та операції по рахунках підприємства	2.02-3.02	Запит	Відповідь банку	«Оцінка результату запиту у банку»
4	Присутність при інвентаризації каси	3.02-5.02	Спостереження	Інвентаризаційна відомість, наказ про проведення інвентаризації	«Оцінка результатів інвентаризації каси»
5	Перевірка обліку касових операцій у національній та іноземній валюті	7.02-9.02	Документальна перевірка	Прибуткові і видаткові касові ордери, касова книга	«Перевірка касових операцій»
6	Перевірка операцій на рахунках у банку в іноземній та національній валюті	9.02-10.02	Документальна перевірка	платіжні документи, облікові регістри	«Перевірка банківських операцій»
7	Перевірка першого розділу Звіту про рух грошових коштів «Рух коштів у результаті операційної діяльності»	11.02-12.02	Документальна перевірка, аналітичний огляд, підрахунок	Відповідні статті Балансу, Звіту про фінансові результати, дані синтетичного та аналітичного обліку	«Перевірка Звіту про рух грошових коштів»
8	Перевірка другого розділу Звіту про рух грошових коштів «Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності»	13.02-14.02	Узагальнення, порівняння	Зібрані аудиторські докази, складені робочі документи	«Висновок про результати перевірки Звіту про рух грошових коштів
9	Перевірка третього розділу Звіту про рух	15.02-16.02	Узагальнення, порівняння	Зібрані аудиторські докази, складені робочі	«Висновок про результати

	грошових коштів «Рух коштів у результаті фінансової діяльності»			документи	перевірки Звіту про рух грошових коштів
10	Узагальнення отриманих даних, складання проміжного висновку про перевірку Звіту про рух грошових коштів	25.02-28.02	Узагальнення, порівняння	Зібрані аудиторські докази, складені робочі документи	«Висновок про результати перевірки Звіту про рух грошових коштів

Керівник аудиторської фірми Шевчук О.В._____ (підпис)
Ознайомлені: керівник МФ ПАТ»Райз-Максимко» _____ (підпис)
Головний бухгалтер_____ (підпис)

РЕЦЕНЗІЯ НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Студентка Домачук Леся Андріївна
Тема «Облік, аналіз і аудит грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті»
Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»
Освітній ступінь: магістр
Підприємство Монастирищенська філія ПАТ «Райз-Максимко»
Актуальність теми дослідження Обрана тема дослідження є актуальною, адже дієва та чітка організація системи обліку та аудиту грошових коштів є необхідною умовою оптимізації грошового обороту будь-якого суб'єкта господарювання, а також його стабільного та ефективного функціонування.
Ступінь використання практичних матеріалів Випускна кваліфікаційна робота написана на матеріалах Монастирищенської філії ПАТ «Райз-Максимко» (звітності підприємства, даних бухгалтерського обліку).
Практична значущість роботи, реальність впровадження пропозицій в практику Результати випускної кваліфікаційної роботи мають прикладний характер та можуть бути впроваджені в практичну діяльність підприємства.
Достовірність інформації Інформація на базі якої написана випускна кваліфікаційна робота є достовірною.
Загальний висновок і оцінка роботи Випускна кваліфікаційна робота на тему «Облік, аналіз і аудит грошових коштів та їх еквівалентів у національній валюті» є актуальною, висновки відповідають завданням поставленим під час написання роботи. Автором опрацьовано значний обсяг літературних джерел, пропозиції автора є актуальними та доцільними. В цілому робота заслуговує позитивної оцінки.

Посада
(П.І.Б.)

"16" листопада 2018 р. _____
(підпис)